

Tilastokeskus
Tilastöarkisto

**KOTITALOUKSIEN
KULUTUSMENOJEN
MUUTOKSET
1990 - LUVULLA**

Kirsti Ahlqvist - Airi Pajunen

**Förändringar i hushållens
konsumtionsutgifter under 1990-talet**
**Changes in Household Consumption
Expenditure in the 1990s**

Tilastokeskus
Tilastoarkisto

**KOTITALOUKSIEN
KULUTUSMENOJEN
MUUTOKSET
1990 - LUVULLA**

Kirsti Ahlqvist - Airi Pajunen

**Förändringar i hushållens
konsumtionsutgifter under 1990-talet
Changes in Household Consumption
Expenditure in the 1990s**

Tiedustelut – Förfrågningar – Inquiries:
Kirsti Ahlqvist (09) 1734 3412
Airi Pajunen (09) 1734 3408

SVT

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Kansikuva – Pämbild – Cover photograph: Lehtikuva Oy

© 2000 Tilastokeskus

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.

Uppgifterna får lånas med uppgivande av Statistikcentralen som källa.

Quoting is encouraged provided Statistics Finland is acknowledged as the source.

ISSN 0784 – 8420

= Tulot ja kulutus

ISBN 951 – 727 – 812 – 8

Yliopistopaino, Helsinki 2000

Alkusanat

Kotitalouksien kulutusmenojen muutokset 1990-luvulla -julkaisussa kuvataan kulutuksen tasossa ja rakenteessa viime vuosikymmenellä tapahtuneita muutoksia. Miten vuosikymmenen alun lamavuosien aikana kulutuksesta tingittiin ja miten kotitalouksien kulutus sen jälkeen muuttui? Miten eri väestöryhmät muuttivat kulutustaan ja ovatko kulutuserot kasvaneet?

Aineistona on käytetty Tilastokeskuksen kulutustutkimuksia vuosilta 1990, 1994–96 ja 1998. Kulutustutkimukset ovat määrääjain tehtäviä otokseen perustuvia haastattelututkimuksia, joissa tietoja kerätään kotitalouksien ja henkilöiden kulutusmenoista, asumisesta, velkaantumisesta, tuloista, hyvinvointipalvelujen käytöstä sekä kestotaroiden omistuksesta. Tilastokeskus on tehnyt kulutustutkimuksia vuodesta 1966 lähtien. Seuraava tutkimus tehdään vuonna 2001. Tietosisältö noudattaa kansainvälisiä tilastosuosituksia¹⁾ ja on vertailukelpoinen muissa EU-maissa tehtäviin tutkimuksiin.

Kulutustutkimuksiin osallistui 1990-luvulla yhteensä 19 000 kotitaloutta. Kiitämme kaikkia vastanneita.

Julkaisun ovat laatineet Kirsti Ahlqvist ja Airi Pajunen. Kuvioiden ja liitetaulukoiden tekoon ovat osallistuneet Marjatta Laiho ja Marja Leminen.

Helsingissä, Tilastokeskuksessa syyskuussa 2000

Risto Lehtonen
Tilastojohtaja

1) Provisional Guidelines on Statistics of the Distribution of Income, Consumption and Accumulation of Households, United Nations, New York 1977; European System of Accounts, ESA 1995, Eurostat, Luxembourg 1996 ja Households Budget Surveys in the EU. Methodology and recommendations for harmonization, Eurostat, Luxembourg 1997.

Sisällys

Alkusanat	3
Tiivistelmä	7
Sammandrag	9
Summary	11
1 Johdanto	13
2 Kotitalouksien kulutusmenojen muutospiirteet 1990-luvulla	15
2.1 Kulutusmenojen ja kulutusrakenteen muutokset	15
2.2 Muutokset elintarvikemenoissa	17
2.3 Vapaa-ajan kulutuksen muutokset	19
Vapaa-ajan menojen väestöryhmittäiset erot	21
2.4 Kestotavaroiden yleistyminen	24
Kestotavaroiden hankinta ja rahoitus 1998	25
2.5 Palveluiden kulutuksen muutokset	29
Muutokset palvelurakenteessa	31
Väestöryhmittäiset erot palveluissa ja tavaroissa	33
3 Kulutus, perhe ja asema työmarkkinoilla	37
3.1 Kulutus ja sosioekonominen asema	37
Kulutusmenojen muutokset sosioekonomisissa ryhmissä	38
Sosioekonomisten ryhmien kulutusasemien muutokset	39
Kulutuksen rakenteen muutokset	40
Kulutuserot ja yhteiskunnalliset muutokset sosioekonomisissa ryhmissä	41
3.2 Kulutus ja perheasema	44
Kulutusmenojen muutokset erityyppisissä kotitalouksissa	44
Työmarkkina-asema ja kulutusmenot	45
Kulutusmenot ja erityyppisten kotitalouksien muutokset	47
Rahatulot ja rahamenot 1998	48
Kirjallisuus	50
Kuvioluettelo	51
Taulukkoluettelo	53
Liitetaulukot	55
Liite 1. Tutkimusaineisto ja tulosten luotettavuus	88
Liite 2. Kulutustutkimuksen luokitukset suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi	95
Liite 3. Käytetyt rahanarvonmuutoskertoimet	123
Lisätiedot ja erillisselvitykset	124

Innehåll

Förord	3
Yhteenveto	7
Sammandrag	9
Summary	11
1 Inledning	13
2 Förändringar i hushållens konsumtionsutgifter under 1990-talet	15
2.1 Förändringar i konsumtionsutgifterna och konsumtions- strukturen	15
2.2 Förändringar i livsmedelsutgifterna	17
2.3 Förändringar i fritidskonsumtionen	19
Skillnader i fritidsutgifterna efter befolkningsgrupp	21
2.4 Kapitalvaror allmänna	24
Anskaffning och finansiering av kapitalvaror 1998	25
2.5 Förändringar i servicekonsumtionen	29
Förändringar i servicestrukturen	31
Skillnader i service och varor efter befolkningsgrupp.	33
3 Konsumtion, familj och ställning på arbetsmarknaden	37
3.1 Konsumtion och socioekonomisk ställning	37
Förändringar i konsumtionsutgifterna i de socioekonomiska grupperna	38
Förändringar i konsumtionsställningen i de socioekonomiska grupperna	39
Förändringar i konsumtionsstrukturen	40
Konsumtionsskillnader och samhällsliga förändringar i de socioekonomiska grupperna	41
3.2 Konsumtion och familjeställning	44
Förändringar i konsumtionsutgifterna i olika typer av hushåll	44
Arbetsmarknadsställning och konsumtionsutgifter.	45
Konsumtionsutgifter och förändringar i olika typer av hushåll	47
Peninginkomster och penningutgifter 1998	48
Litteratur	50
Figurer	51
Tabeller	53
Tabellbilagor	55
Bilaga 1. Undersökningsmaterialet och resultatens tillförlitlighet.	88
Bilaga 2. Klassificeringar.	95
Bilaga 3. Omvandlingskoefficienter för penningvärde	123
Ytterligare upplysningar och separata utredningar	124

Contents

Foreword	3
Yhteenveto	7
Sammandrag	9
Summary	11
1 Introduction	13
2 Features of the changes in household consumption expenditure in the 1990s	15
2.1 Changes in consumption expenditure and consumption structure	15
2.2 Changes in expenditure on food	17
2.3 Changes in expenditure on recreation.	19
Differences in expenditure on recreation by population group.	21
2.4 Widening ownership of consumer durables	24
Purchasing and financing of consumer durables in 1998	25
2.5 Changes in the consumption of services	29
Changes in the structure of services	31
Differences in services and goods by population group	33
3 Consumption, family and labour market position	37
3.1 Consumption and socio-economic status	37
Changes in the consumption expenditure of the socio- economic groups	38
Changes in the consumer status of the socio-economic groups.	39
Changes in the structure of consumption	40
Differences in consumption and social changes in the socio-economic groups.	41
3.2 Consumption and family status	44
Changes in the consumption expenditure of the different types of households	44
Labour market position and consumption expenditure.	45
Consumption expenditure and changes in the different types of households	47
Money income and money expenditure in 1998	48
Bibliography.	50
Figures.	51
Tables	53
Appendix Tables	55
Appendix 1. The data and reliability of the results.	88
Appendix 2. Classifications	95
Appendix 3. Coefficients used in calculating depreciation in the value of money	123
Additional information and special compilations	124

Tiivistelmä

Kotitalouksien kulutusmenojen muutokset 1990-luvulla -julkaisussa tarkastellaan kulutuksen tasossa ja rakenteessa tapahtuneita muutoksia sekä kulutusmenojen väestöryhmittäisiä eroja. Aineistona on käytetty Tilastokeskuksen kulutustutkimuksen tietoja vuosilta 1990, 1994–1996 ja 1998. Kulutustutkimus on otantaan perustuva tutkimus, jonka tiedot kerätään kolmella eri menetelmällä: haastatteluin, kotitalouksien kulustilinpidoin sekä hallinnollisiin rekistereihin. Vuoden 1990 tutkimuksessa oli mukana noin 8 300 kotitaloutta, vuosina 1994–1996 noin 6 700 kotitaloutta ja vuonna 1998 noin 4 300 kotitaloutta.

Kulutuksen kasvu maltillista 1994–1998

Kulutusmenot alenivat 1990-luvun alun lamavuosina noin 10 prosenttia. Kotitaloudet tinkivät erityisesti liikennemenoista, vaatteiden ja kestopavaroitten hankinnasta, terveydenhoidosta ja vapaa-aikaan liittyvistä menoista. Kulutuksen kasvu vuoden 1994 jälkeen oli varsin maltillista. Kotitalouksien yhteenlasketut kulutusmenot olivat vuonna 1998 reaalisesti 8% suuremmat kuin vuonna 1990. Vuoden 1990 taso saavutettiin vuonna 1996 ja vuonna 1998 menot olivat 330 miljardia markkaa. Kotitaloutta kohti lasketut kulutusmenot olivat kuitenkin reaalisesti vuonna 1998 vielä pienemmät kuin vuonna 1990. Kulutuksen kokonaiskasvu johtui siten paljolti väestörakenteen muutoksista. Kotitalouksien lukumäärä kasvoi ja keskipäivä pienentyi. Vuonna 1990 kotitalouksia oli noin 2,2 miljoonaa ja vuonna 1998 noin 2,4 miljoonaa.

Lamavuosien jälkeen kotitaloudet lisäsivät menojaan erityisesti liikenteeseen, tietoliikenteeseen, vaatteisiin sekä kodin kalusteisiin ja koneisiin. Kulutuksen kasvusta huolimatta ainoastaan tietoliikenne-, asumis- ja elintarvikemenot olivat kotitaloutta kohti suuremmat vuonna 1998 kuin vuonna 1990.

Asumismenot ja tietoliikennemenot kasvoivat

Kulutuksen rakenne muuttui 1990-luvulla. Elintarvikemenojen osuuden aleneminen kokonaiskulutuksesta jatkui, tosin melko hitaasti. Vapaa-aikaan liittyvän kulutuksen osuus sitä vastoin kasvoi vuosikymmenen loppupuolella ja oli vuonna 1998 suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 1990. Merkittävin muutos oli asumismenojen kasvu. Asuminen vei vuonna 1990 kotitalouksien menoista runsaan 20 prosenttia, kun vastaava osuus vuonna 1998 oli lähes 30 prosenttia. Asumismenojen kasvun seurauksena kulutus palveluvaltaistui. Palvelujen osuus kasvoi 43 prosentista 47 prosenttiin kaikista menoista. Asumisen lisäksi palvelumenoista kasvoivat ainoastaan tietoliikenne.

Muut palvelumenot olivat vuonna 1998 pienemmät kuin vuonna 1990.

Tietoyhteiskunnan eteneminen näkyi siinä, että tietoliikennemenot kasvoivat, matkapuhelimet, tietokoneet ja internet-yhteydet yleistyivät. Vuonna 1998 matkapuhelin oli 60 prosentilla, tietokone 30 prosentilla ja internet-yhteys 12 prosentilla talouksista. Tietoteknisten laitteiden yleistyminen ei ole tapahtunut kuitenkaan tasaisesti eri väestöryhmissä. Tietokone oli lähes 70 prosentilla ylempien toimihenkilöiden talouksista, mutta työttömistä vain 14 prosentilla ja eläkeläisistä 7 prosentilla. Lapsiperheistä tietokone oli lähes 60 prosentilla, mutta yksin asuvista vajaalla 20 prosentilla.

Väestöryhmien väliset kulutuserot lisääntyivät 1990-luvun puolivälin jälkeen

Väestöryhmien väliset kulutuserot supistuivat lamavuosina, mutta kasvoivat sen jälkeen. Ammatissa toimivien kotitaloudet olivat vuoteen 1998 mennessä saavuttaneet tai ylittäneet lamaa edeltäneen kulutustason. Eläkeläistalouksien kulutusasema parantui ja kulutusmenot lähenivät ammatissa toimivien talouksien menoja. Sen sijaan muiden ammatissa toimimattomien talouksien kulutusmenot alenivat läpi 1990-luvun ja etääntyivät väestön keskvvertokulutuksesta.

Kulutuserojen kasvuun ovat osaltaan vaikuttaneet tuloerojen kasvu, työttömyys ja sen pitkittyminen sekä toteutetut sosiaaliturvan leikkaukset ja verotuksen muutokset. Tuloerojen kasvu ei näy kuitenkaan suoraviivaisesti kulutuserojen kasvuna. Tuloerojen kasvu johtui paljolti ylimmän tuloluokan lisääntyneistä pääomatuloista. Kaikkein suurituloisimmat kotitaloudet eivät juurikaan lisänneet kulutusmenojaan, joten lisääntyneet tulot käytettiin investointeihin ja säästöihin. Sen sijaan alimmissa tuloluokissa kulutusmenot alenivat.

Kulutusmenot alenivat yksinhuoltajatalouksissa ja sellaisissa talouksissa, joissa ei ollut työssä käyviä (pääosin työttömien ja opiskelijoiden talouksissa). Näissä väestöryhmissä viimesijaisen sosiaaliturvan (työmarkkinatuen ja toimeentulotuen) saajien osuus oli suuri. Kulutus oli näissä talouksissa myös yksipuolisempaa verrattuna muihin ryhmiin, kun suuri osa menoista kului välttämättömään ruokaan, asumiseen, päivähoidon, lainojen korkoihin ja terveydenhoitoon. Suurimmat väestöryhmittäiset erot näkyivätkin kestotavaroiden hankinnassa, palveluissa ja vapaa-aikaan liittyvässä kulutuksessa.

Sammandrag

publikationen Förändringar i hushållens konsumtionsutgifter under 1990-talet granskas förändringarna i konsumtionsnivån och -strukturen samt skillnaderna i konsumtionsutgifter mellan de olika befolkningsgrupperna. Materialet för undersökningen består av uppgifter ur Statistikcentralens konsumtionsundersökning åren 1990, 1994–1996 och 1998. Konsumtionsundersökningen bygger på urval och uppgifterna samlas in med tre olika metoder: intervjuer, hushållens konsumtionsräkenskaper och administrativa register. År 1990 omfattade undersökningen ca 8 300 hushåll, åren 1994–1996 ca 6 700 hushåll och år 1998 ca 4 300 hushåll.

Moderat konsumtionsökning 1994–1998

Konsumtionsutgifterna minskade med ungefär 10 procent under depressionsåren i början av 1990-talet. Hushållen prutade främst på trafikutgifter och utgifter för anskaffning av kläder och kapitalvaror samt på utgifter för hälsovård och fritid. Konsumtionsökningen var rätt moderat efter år 1994. År 1998 var hushållens sammanräknade konsumtionsutgifter ungefär 8 % större än år 1990. Års 1990 nivå uppnåddes reellt sett år 1996 och år 1998 var utgifterna nästan 330 miljarder mark. Räknat per hushåll var de reella konsumtionsutgifterna emellertid mindre år 1998 än år 1990. Den totala konsumtionsökningen berodde därmed i hög grad på förändringar i befolkningsstrukturen. Antalet hushåll ökade och medelstorleken minskade. År 1990 fanns det ungefär 2,2 miljoner hushåll och år 1998 låg antalet omkring 2,4 miljoner.

Efter depressionsåren ökade hushållen sina utgifter framför allt då det gällde trafik, datakommunikation och kläder samt inventarier och maskiner för hemmet. Trots konsumtionsökningen var bara utgifterna för datakommunikation, boende och livsmedel större per hushåll år 1998 än år 1990.

Ökade utgifter för boende och datakommunikation

Konsumtionsstrukturen förändrades under 1990-talet. Andelen livsmedelsutgifter fortsatte att minska i förhållande till totalkonsumtionen, även om minskningen var ganska långsam. Konsumtion andel i anslutning till fritiden ökade däremot mot slutet av årtiondet och var år 1998 på ungefär samma nivå som 1990. Den viktigaste förändringen gällde de ökade utgifterna för boende. År 1990 slukade boendet drygt 20 procent av hushållens utgifter, medan motsvarande andel år 1998 var nästan 30 procent. De ökade utgifterna för boende ledde till att konsumtionen blev allt mer servicedominerad. Andelen serviceutgif-

ter ökade från 43 procent till 47 procent av samtliga utgifter. Förutom de serviceutgifter som gäller boende ökade dock bara de serviceutgifter som gäller datakommunikation. De övriga serviceutgifterna var mindre år 1998 än år 1990.

Informationssamhällets framfart märktes i att utgifterna för datakommunikation ökade och i att mobiltelefonerna, datorerna och Internetförbindelserna blev vanligare. År 1998 hade 60 procent av hushållen mobiltelefon, 30 procent dator och 12 procent Internetförbindelse. Datorerna har inte blivit allmänna i samma takt i de olika befolkningsgrupperna. Nästan 70 procent av de högre tjänstemännens hushåll hade dator år 1998, men bara 14 procent av de arbetslösa hushållen och 7 procent av pensionärshushållen. Närmare 60 procent av barnfamiljerna hade dator, men något under 20 procent av enpersonshushållen.

Större konsumtionsskillnader mellan befolkningsgrupperna

Konsumtionsskillnaderna mellan de olika befolkningsgrupperna minskade under depressionsåren, men ökade därefter. De yrkesverksamma hushållen hade före år 1998 nått eller överskridit konsumtionsnivån från tiden före depressionen. Pensionärshushållens konsumtionsställning blev bättre och konsumtionsutgifterna närmade sig de yrkesverksamma hushållens. De övriga icke-yrkesverksamma hushållens konsumtionsutgifter minskade däremot genom hela 1990-talet och främjades från den genomsnittliga konsumtionen bland befolkningen.

Ökningen av konsumtionsskillnaderna har för sin del påverkats av de ökade inkomstskillnaderna, arbetslösheten och den långvariga arbetslösheten samt av nedskärningarna i socialskyddet och förändringarna i beskattningen. De ökade inkomstskillnaderna syns emellertid inte direkt i form av ökade konsumtionsskillnader. De ökade inkomstskillnaderna beror i stor utsträckning på de ökade kapitalinkomsterna i den högsta inkomstklassen. De hushåll som har de allra största inkomsterna ökade inte sina konsumtionsutgifter, vilket innebär att de ökade inkomsterna användes för investering och sparande. I de lägsta inkomstklasserna minskade konsumtionsutgifterna däremot i någon mån.

Konsumtionsutgifterna minskade mest i sådana hushåll där det inte fanns en enda yrkesverksam person eller en enda pensionär. Konsumtionsutgifterna minskade framför allt i befolkningsgrupper med en stor andel hushåll som i sista hand är beroende av socialskydd (arbetsmarknadsstöd och utkomststöd). Konsumtionen i dessa grupper var också ensidigare än i andra grupper, eftersom en stor del av utgifterna användes för nödvändig mat, boende, dagvård, låneräntor och hälsovård. De största skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper framträdde i fråga om anskaffningen av kapitalvaror och tjänster samt i konsumtion i anslutning till fritiden.

Summary

This publication “Changes in Household Consumption Expenditure in the 1990s” examines changes that have taken place in the level and structure of consumption and considers differences in consumption expenditure by population group. The data are derived from Statistics Finland’s Consumption Expenditure Surveys in 1990, 1994-1996 and 1998. The Consumption Expenditure Survey is a sample-based survey for which data are collected using three methods: personal interviews, household consumption accounts and administrative registers. In 1990, the size of the sample of the Survey was approximately 8,300 households, in 1994-1996 around 6,700 households and in 1998 the sample comprised 4,300 households.

Moderate growth of consumption in 1994-1998

During the recession of the early 1990s consumption expenditure went down by approximately 10 per cent. Households cut down their spending especially on transport, clothing and consumer durables as well as on health care and recreation. From 1994 onwards, consumption grew at quite a moderate pace. The total consumption expenditure of households went up approximately 8 per cent in 1990-1998. The 1990 level was reached in real terms in 1996 and in 1998 household consumption expenditure totalled close on FIM 330 billion. Calculated per household, however, consumption expenditure in 1998 was still below the 1990 level in real terms. The total growth in consumption was, therefore, largely attributable to changes in the population structure. The number of households increased while the average size of households decreased. In 1990, households numbered approximately 2.2 million and in 1998 2.4 million.

After the recession, households increased their spending especially on transport, data communications, clothing, home furnishings and domestic appliances. Despite the increased consumption, only expenditure on data communications, housing and food exceeded the 1990 figures per household in 1998.

Expenditure on housing and data communications went up

The structure of consumption underwent a change in the 1990s. The diminishing trend in the proportion of expenditure on food of total consumption continued, albeit fairly slowly. Against this, the proportion relating to recreation enlarged towards the end of the decade, reaching in 1998 about the same size as it was in 1990. The most significant change was an increase in the expenditure on housing. In 1990, housing accounted for good 20 per cent of household expenditure, whereas in 1998 the corresponding proportion was nearly 30 per cent. As a conse-

quence, households spent more and more on services. The proportion of services of all household expenditure increased from 43 to 47 per cent. Besides housing, however, expenditure on data communications was the only other service expenditure item that showed an increase. Expenditure on other services decreased from 1990 to 1998.

The progress of the information society could be seen in increasing expenditure on data communications and widening ownership of mobile telephones, personal computers and Internet connections. In 1990, 60 per cent of households had a mobile telephone, 30 per cent owned a personal computer and 12 per cent had an Internet connection. However, the ownership of data communications equipment has not widened evenly across the different population groups. Nearly 70 per cent of upper white-collar employee households, but only 14 per cent of unemployed households and 7 per cent of pensioner households owned a personal computer. Close on 60 per cent of families with children but fewer than 20 per cent of one-person households had a personal computer.

Differences between population groups in consumption grew

Differences between population groups in consumption moderated somewhat during the recession but increased again after it. By 1998, the households of economically active population had reached or exceeded the pre-recession level of consumption. The consumption status of pensioner households improved and their consumption expenditure approached that of the households of economically active population. In contrast, the consumption expenditure of other economically inactive households declined throughout the 1990s and fell behind the average consumption of population.

Contributors to the growing differences in consumption include increased income differentials, unemployment and its prolongation, as well as implemented cuts in social security and changes in taxation. Increased income differentials do not, however, show direct as grown differences in consumption. The growth in income differentials is largely due to increased capital income in the highest income bracket. Households with the largest incomes did not increase their consumption expenditure, so their increased income was used for investments and savings. In contrast, consumption expenditure decreased slightly in the lowest income brackets.

Consumption expenditure went down most in households with no economically active members or pensioners. Consumption expenditure decreased especially in the population groups in which a high proportion of households was dependent on ultimate social security (labour market support and living allowance). Consumption was also less varied in these groups than in the other population groups because most of the income went on the necessities of food, housing, children's day-care, interests on loans and health care. The largest differences by population group were apparent in the expenditure on consumer durables, services and recreation.

1 Johdanto

Yhteiskunnalliset muutokset Suomessa olivat 1990-luvulla varsin suuria. Vuosikymmenestä puhutaankin murroksen aikana ja sitä on verrattu 1960-luvun rakennemuutokseen. Vuosikymmentä luonnehtivat talouslama ja suurtyöttömyys, Euroopan integraatiokehitys, tietoteknologinen kehitys, vilkas muuttoliike sekä keskustelu yhteiskunnallisesta eriytymisestä.

Tässä julkaisussa 1990-luvun muutoksia peilataan kotitalouksien toimeentulon ja kulutusmenojen kannalta. Kuluttamista tarkastellaan hyvinvoinnin näkökulmasta. Kuvaamme kulutusta sen modernisoitumispiirteistä lähtien: Miten ns. välttämättömyys- ja vapaavälistä kulutuksen suhde on muuttunut? Miten tietotekninen ja tietoliikenteen kehitys ilmenee kulutuksessa? Miten palvelujen osuus kulutuksesta on muuttunut?

Toiseksi kuvaamme kulutuksen kautta mahdollisesti tapahtunutta eriytymistä. Mitkä ovat olleet eri väestöryhmien keskinäiset kulutusasetat vuosikymmenen eri ajankohtina, ja miten ne ovat muuttuneet? Lisäksi tarkastelemme, miten taloudellinen huono-osaisuus liittyy kulutukseen.

Kuvauksen lähtökohtana ovat yksilön suhteet kolmeen keskeiseen modernin yhteiskunnan instituutioon, tuotantoon, julkiseen sektoriin ja perheeseen. Taloudellinen hyvinvointi ja selviytyminen on modernissa yhteiskunnassa rakentunut pitkälti suhteellisen säännöllisen ja vakaan palkkatyön sekä sitä korvaavien universaalien sosiaalietuuksien ja -palvelujen varaan. Viimeiset vuosikymmenet ovat muuttaneet ja eriyttäneet erityisesti näitä rakenteita. Talouden ja yhteiskunnan päätöksenteon globalisoituminen ja paikallistuminen, hyvinvointivalttiolliset muutokset (esimerkiksi toteutetut menoleikkaukset, palvelujen yksityistäminen, harkinnanvaraisuuden lisääminen), työmarkkinoiden hajoaminen ja joustavuuden lisääntyminen ovat lisänneet taloudellista epävarmuutta ja eriytymistä. Kuvaamme siis muutoksia perheaseman, työmarkkina-aseman ja sosioekonomisen aseman suhteeseen.

Lamasta aiheutuneita seurauksia ihmisten ja perheiden toimeentulon ja selviytymisen kannalta on selvitetty monissa tutkimuksissa (esim. Kangas & Ritakallio (toim.) 1996; Heikkilä & Uusitalo (toim.) 1997; Vähätalo 1998; Kortteinen & Tuomikoski 1998; Blom (toim.) 1999; Uusitalo 2000; Heikkilä & Karjalainen (toim.) 2000). Näiden tutkimusten keskeisenä tuloksena on se, etteivät sosiaaliturvan leikkaukset ole olleet niin perustavanlaatuisia, etteikö pohjoismaalaisen hyvinvointimallin perusta ja rakenne Suomessa olisi säilynyt. Kuitenkin palkkatyöstä saatujen tulojen reaalin lasku sekä sosiaalimenojen leikkaukset yhdessä verotuksen kiristymisen kanssa heikensivät merkittävästi kotitalouksien toimeentu-

loedellytyksiä. Laman aikana suhteelliset tuloerot eivät vielä kuitenkaan kasvaneet, mutta toteutuneet muutokset heikensivät erityisesti yksinhuoltaja- ja muiden lapsiperheiden sekä nuorten taloudellista tilannetta.

Työttömyyden pitkittyminen ja työttömyysturvan leikkaukset ovat kasvattaneet toimeentulotuen tarvetta ja myös epävirallisen avun tarve on lisääntynyt (Karjalainen 2000). Laman jälkeisen nousukauden alettua tuloerot ovat kasvaneet (Tulonjakotilasto 1998, 2000; Uusitalo 2000). Tehdyissä tutkimuksissa onkin esitetty huoli syrjäytymisen ja köyhtymisen ongelmista etenkin silloin, kun työttömyys jatkuu pitkään ja toimeentuloturva on työttömyyden perusturvan ja toimeentulotuen varassa (Vähätalo 1998; Kortteinen & Tuomikoski 1998).

Tässä raportissa aineistona käytimme Tilastokeskuksen kulutustutkimuksen tietoja kolmelta eri ajankohdalta. Ensimmäinen aineisto oli vuodelta 1990, toinen ns. yhdistetty aineisto vuosilta 1994–1996 ja viimeisin vuodelta 1998. Aineistot on kuvattu liitteessä 1.

Vuosi 1990 oli käännekohta pitkään jatkuneen suotuisan taloudellisen kehityksen ja sitä seuranneen syvän laman välissä. Bruttokansantuotteen kasvu pysähtyi, mutta kotitalouksien käytettävissä olevat tulot kasvoivat vielä jonkin verran vuosina 1990 ja 1991. Työttömiä oli vuonna 1990 noin 80 000 ja työttömyysaste noin 3 prosenttia. Yleisen epävarmuuden kasvaessa kotitaloudet vähensivät kulutusmenojaan jo vuonna 1990. (Työvoimatutkimus 1998, 1999; Kansantalouden tilinpito 1975–1998, 2000.)

Bruttokansantuote aleni vuosina 1991–1993. Työttömyys lisääntyi varsin nopeasti: vuonna 1992 työttömiä oli jo noin 300 000 ja seuraavana vuonna 400 000. Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot alenivat peräkkäisinä vuosina 1992–1994, nousivat 1995, mutta alenivat taas 1996, jonka jälkeen ne ovat nousseet. Kotitaloudet vähensivät kulutusmenojaan neljänä vuotena peräkkäin 1990–1993. Taloudellisen kasvun myötä työttömyys on alentunut verrattain hitaasti. Vuonna 1998 työttömiä oli vielä lähes 300 000. (Työvoimatutkimus 1998, 1999; Kansantalouden tilinpito 1975–1998, 2000.)

2 Kotitalouksien kulutusmenojen muutospiirteet 1990-luvulla

2.1 Kulutusmenojen ja kulutusrakenteen muutokset

Aina 1950-luvulta lähtien totuttiin ajatukseen, että kotitalouksien kulutusmenojen kasvu jatkuu koko ajan. Kulutusta luonnehtivat myös tietyt pitkän aikavälin muutospiirteet, kulutuksen monipuolistuminen sekä uusien kulutustavaroiden käyttöönotto. Modernisoituaan ja kasvavaan kulutukseen on kuulunut, että elintarvikkeisiin käytetty kulutusosuus vähenee ja vapaa-aikaan liittyvä kulutusosuus kasvaa. Erityisesti liikenteen ja asumisen meno-osuudet kasvoivat 1960-luvulta lähtien samoin kuin kulttuuri- ja vapaa-ajan menojen. Elintarvikkeiden kulutuksessa pitkän aikavälin muutokset ovat vähentäneet puolestaan vilja- ja leipätuotteiden, maidon sekä perunoiden kulutusta ja lisänneet lihan, juuston, hedelmien ja kasvien sekä sokerin kulutusta. Muutospiirteenä on ollut myös, että väestöryhmien väliset kulutuserot ovat tasoittuneet. (Tennilä 1995.)

Kotitalouksien kulutusmenot vaihtelivat melkoisesti 1990-luvun aikana. 1980-luvun lopulla kulutus oli huipussaan. Sen jälkeen runsaasta kulutuksesta siirryttiin niukkaan lama-ajan kuluttamiseen. Vuodesta 1995 lähtien kulutusmenot ovat jälleen kasvaneet. Kotitalouksien yhteenlasketut kulutusmenot olivat vuonna 1998 noin 8 % suuremmat kuin vuonna 1990. Vuoden 1990 taso saavutettiin reaalisesti vuonna 1996 ja vuonna 1998 menot olivat 330 miljardia markkaa (Kansantalouden tilinpito 1975–1998, 2000).

Taulukko 1. Kotitalouksien kulutusmenojen muutokset pääryhmittäin 1990–1998, %

Kulutusmenoryhmä	Kulutusmenot kotitaloutta kohti 1998, mk	Nimellinen muutos kotitaloutta kohti 1990–98, %	Reaalimuutos ¹⁾ 1990–98, %	
			Kotitaloutta kohti	Kulutusyksikköä kohti
Menot yhteensä	131 610	14	-6	-1
Elintarvikkeet ja alkoholitomat juomat	17 940	-2	2	7
Alkoholijuomat ja tupakka	3 740	7	-18	-14
Vaatteet ja jalkineet	5 890	-13	-24	-20
Asuminen ja energia	35 870	41	4	9
Kodin kalusteet, koneet ym.	5 970	0	-13	-9
Terveys	4 730	24	-11	-7
Liikenne	21 370	20	-12	-8
Tietoliikenne	3 560	117	115	126
Kulttuuri ja vapaa-aika	13 320	7	-10	-6
Hotellit, ravintolat, kahvilat	5 220	-2	-19	-15
Muut menot ja koulutus	14 010	-1	-14	-10

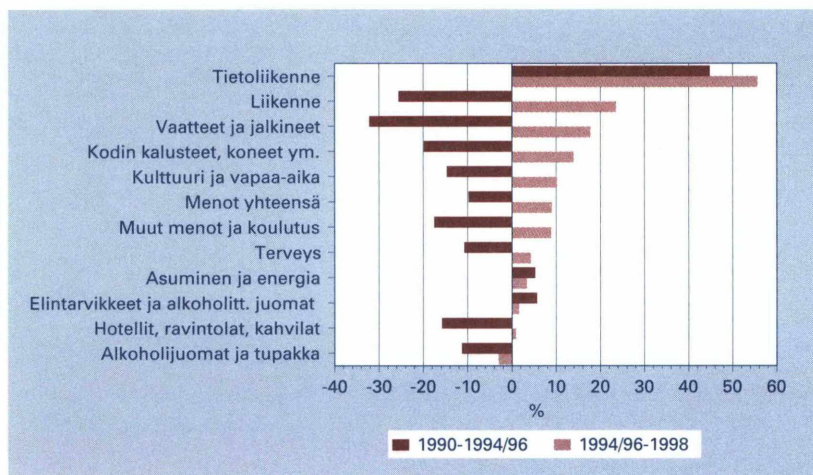
¹⁾ vuoden 1990 menot muutettu vuoden 1998 rahaksi liitteen 3 kertoimilla

Tämän julkaisun näkökulma on kotitalouskohtainen. Kotitaloutta kohden lasketut keskimääräiset kulutusmenot olivat reaalisesti, inflaation vaikutus huomioon ottaen, vielä vuonna 1998 pienemmät kuin vuonna 1990. Kotitalouden kulutusyksikköä (ks. liite 1) kohden lasketut kulutusmenot olivat suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 1990 (taulukko 1). Kotitalouksien kulutusmenojen kasvu on siten johnutun paljolti väestörakenteellisista muutoksista. Kotitalouksien lukumäärä on jatkuvasti kasvanut ja henkilöluku vähentynyt. Vuonna 1990 kotitalouksia oli 2,15 miljoonaa ja vuonna 1998 runsaat 2,35 miljoonaa. Samaan aikaan kotitalouden keskikoko pieneni 2,3:sta 2,16:een. Kotitalouden kulutusyksiköiden määrä ei vähentynyt yhtä nopeasti, koska yksin asuvien määrä kasvoi 740 000:sta runsaaseen 900 000:een ajanjaksolla 1990–1998.

Lamavuosina kotitaloudet muuttivat kulutustaan aikaisempaa niukempaan suuntaan. Lähes kaikesta kulutuksesta tingittiin, mutta erityisesti kestotavaroiden ja vaatteiden hankintoja vähennettiin. Myös liikenne- ja matkailumenot sekä kulttuuri- ja vapaa-aikamenot vähenivät melkoisesti. Lamavuosien aikana lisääntyivät ainoastaan elintarvike- ja asumismenot sekä tietoliikennemenot. (Kuvio 1.)

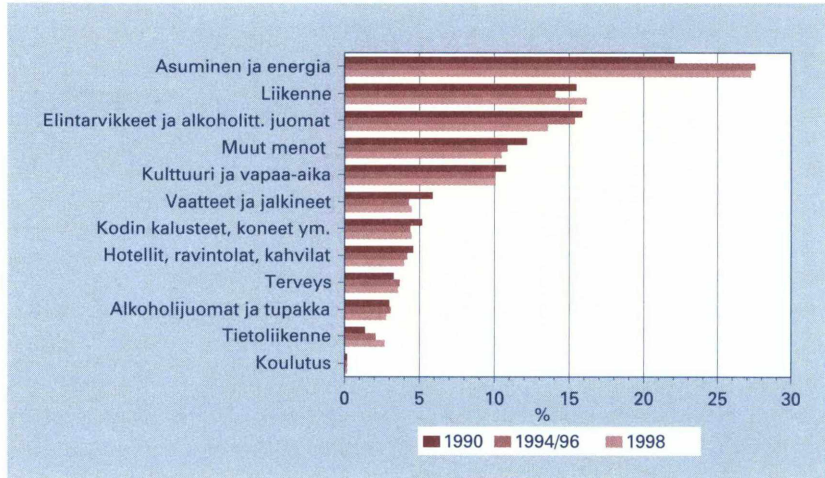
Lamavuosien jälkeen kotitaloudet lisäsivät niiden kulutuskohteiden hankintoja, joista eniten oli tingitty. Rahaa käytettiin lamavuosia runsaammin lähes kaikkeen kulutukseen, mutta varsinkin liikenteeseen, vaatteisiin sekä kodin kalusteisiin ja koneisiin. Sen sijaan kulttuuri- ja vapaa-aikamenot, hotelli-, ravintola- ja kahvilamenot sekä terveystenot lisääntyivät verkkaisemmin (kuvio 1). Kulutuksen kasvusta huolimatta ainoastaan tietoliikennemenot, asumismenot ja elintarvikemenot olivat reaalisesti, hintojen muutokset huomioon ottaen, korkeammalla tasolla vuonna 1998 kuin vuonna 1990 (taulukko 1).

Kulutuksen rakenne muuttui 1990-luvulla varsin vähän, vaikka lamavuosien vaikutus näkyikin vielä joissakin kulutuserissä. Kulttuuri- ja vapaa-ajan, vaatteiden ja jalkineiden sekä hotelli-, ravintola- ja kah-

Kuvio 1. Kotitalouksien kulutusmenojen reaalinen muutos kulutusyksikköä kohti 1990–1994/96 ja 1994/96–1998, %

Kuvio 2.
Kotitalouksien
kulutusmenojen
rakenne 1990,
1994/96 ja 1998, %

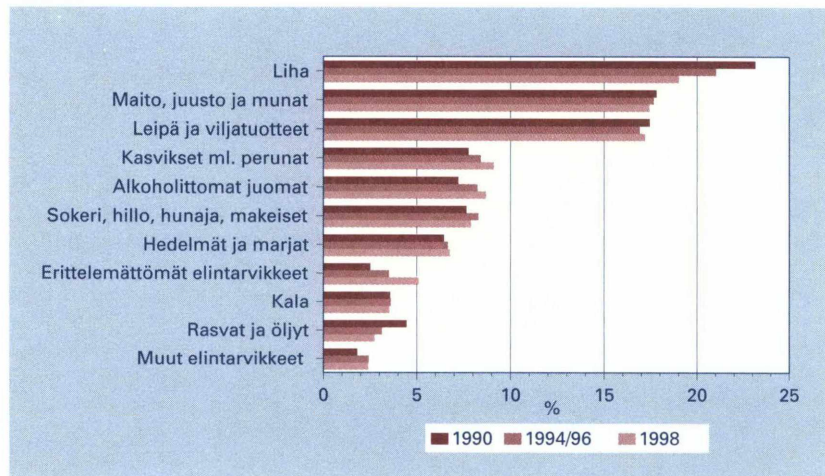

vilamenojen osuudet olivat vielä vuoden 1990 tasoa pienemmät. Kulutusmenoissa on erotettavissa selkeästi kolme suurta menoerää, elintarvikkeet, asuminen ja liikenne, joiden osuus kaikista menoista oli lähes 60 prosenttia. Merkittävin 1990-luvulla kulutuksen rakenteessa tapahtunut muutos oli asuntomenojen osuuden kasvu. Asuminen kallistui suhteessa muihin kulutusmenoihin erityisesti 1990-luvun ensimmäisellä puoliskolla, kun vuokrataso nousi vuokrasäännöstelyn purkamisen seurauksena. Tietoliikenteen osuus kulutuksesta on kasvamassa, mutta vielä vuonna 1998 sen osuus oli kuitenkin vasta kolme prosenttia. (Kuvio 2.)

2.2 Muutokset elintarvikemenoissa

Kotitalouksien kotiin hankkimien elintarvikkeiden ja alkoholittomien juomien osuus kulutusmenoista pieneni edelleen 1990-luvulla. Kotitaloudet käyttivät vuonna 1998 kaikista menoistaan niihin 14 prosenttia, kun vuonna 1990 osuus oli 16 prosenttia. Samaan aikaan menot kodin

Kuvio 3.
Kotitalouksien
elintarvikke-
menojen rakenne
1990, 1994/96 ja
1998, %

ulkopuoliseen ruokailuun pysyttelivät noin neljässä prosentissa. (Kuvio 2.)

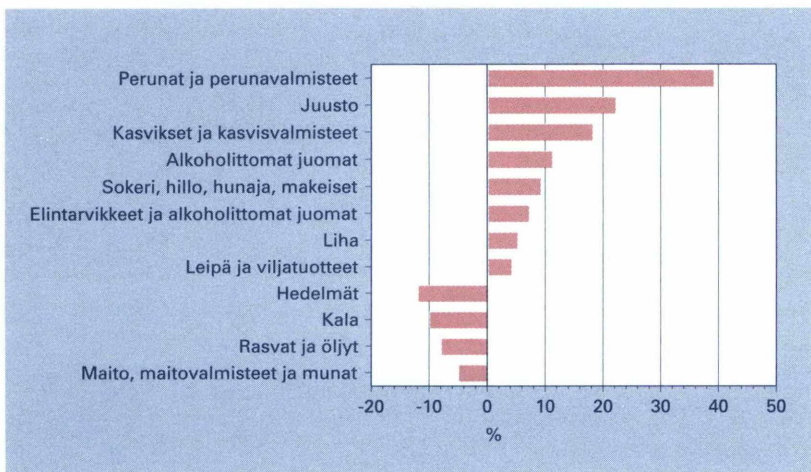
Myös elintarvikemenojen rakenteessa tapahtui muutoksia 1990-luvulla. Lihan kulutusmenojen suhteellinen osuus pieneni. Leipä sen sijaan säilytti suhteellisen merkityksensä ruokakorissa. Yhä suurempi osuus markoista käytettiin kasviksiin, hedelmiin ja marjoihin ja yhä pienempi osuus rasvoihin ja öljyihin. (Kuvio 3.)

Vaikka elintarvikkeiden meno-osuus kaikista kulutusmenoista pieni, elintarvikkeisiin kulutettu rahamäärä pysyi lähes samana. Elintarvikkeisiin liittyvät kulutusmenot olivat vuonna 1998 kotitaloutta kohti 16 000 mk. Elintarvikkeiden hinnat olivat kuluttajahintaindeksin perusteella 4 prosenttia halvempia vuonna 1998 kuin vuonna 1990 (liite 3). Kun hintojen muutos otetaan huomioon, ruoan kulutus kasvoi 1990-luvun loppupuolella.

Reaalisesti eniten kotitaloudet lisäsivät menojaan perunoihin ja perunavalmisteisiin, kasviksiin ja näistä valmistettuihin tuotteisiin sekä juustoon (kuvio 4). Tuoreiden kasvisten, peruna- ja kasvisvalmistaiden sekä juuston kulutusmäärät kasvoivat 1990-luvun aikana. Sen sijaan perunoiden kulutusmäärä säilyi ennallaan, vaikka perunoihin käytetty markkamäärä kasvoi.

Leipä- ja viljatuotteisiin sekä liha- ja lihatuotteisiin käytettiin vuonna 1998 reaalisesti jonkin verran enemmän rahaa kuin vuonna 1990 (kuvio 4). Määrällisesti naudanlihan kulutus säilyi ennallaan, sian- ja broilerinlihan kulutus kasvoi. Makkaroiden ja leikkeleiden kulutus pysyi samalla tasolla, mutta lihasäilykkeitä ja -valmisruokia kulutettiin enemmän. Leipä- ja viljatuotteista ruoka- ja kahvileivän sekä spagetin kulutusmäärät lisääntyivät jauhojen, ryyrien ja hiutaleiden vähentyessä.

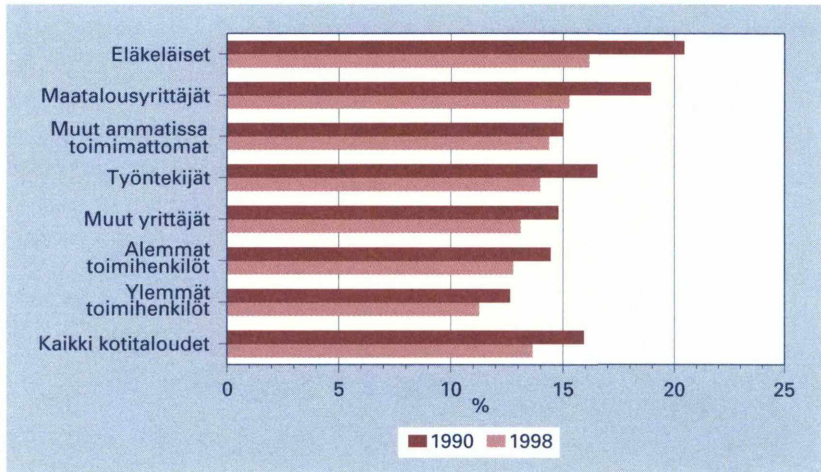
Elintarvikemenoista eniten laskivat menot rasvoihin ja öljyihin, hedelmiin ja marjoihin sekä kalaan. Näiden kulutusmenot olivat reaalisesti noin 10 % pienempiä kuin vuonna 1990 (kuvio 4). Määrällisesti

Kuvio 4. Kotitalouksien elintarvikemenojen reaalin muutos kulutusyksikköä kohti 1990–1998, %

Kuvio 5.

Elintarvikkeiden ja alkoholittemien juomien osuus kulutusmenoista kotitalouden sosioekonomisen aseman mukaan 1990 ja 1998, %

tuoreita hedelmiä kulutettiin saman verran sekä vuonna 1990 että 1998 ja marjoja jonkin verran enemmän vuonna 1998. Tuoretta kalaa ja kalatuotteita käytettiin sen sijaan vähemmän.

Ruokamenojen kasvu ei siis tarkoita pelkästään määrällistä lisäystä vaan myös laadullista muutosta. Yksi keskeinen muutos on ollut, että kotitalouksissa on siirrytty käyttämään entistä enemmän pitemmälle jalostettuja elintarvikkeita (Varjonen 2000).

Elintarvikkeiden osuus kotitalouksien menoista pieneni 1990-luvulla kaikissa sosioekonomisissa ryhmissä (kuvio 5). Erot eri ryhmien välillä supistuivat, kun osuus kulutusmenoista supistui eniten eläkeläisillä ja maatalousyrittäjillä. Suurin elintarvikemeno-osuus vuonna 1998 oli edelleen eläkeläis- ja maanviljelijätalouksilla ja pienin ylemmillä toimihenkilötalouksilla, mutta ryhmien välinen ero oli selvästi pienempi vuonna 1998 kuin vuonna 1990.

Tarkempia tietoja kotitalouksien elintarvikkeiden kulutusmääräen muutoksista vuosina 1966–1998 on saatavissa erillisestä julkaisusta (Tennilä, Liisa: Elintarvikkeiden kulutus kotitalouksissa 1998, Tilastokeskus, Tulot ja kulutus 2000:18).

2.3 Vapaa-ajan kulutuksen muutokset

Vapaa-ajan merkitys kulutuksessa on jatkuvasti lisääntynyt, mutta 1990-luvun alkuvuosien lama katkaisi tai ainakin hidasti tätä muutosta. Laman aikana 1990-luvun alkuvuosina tingittiin eniten juuri vapaa-aikaan liittyvistä menoista: autoilusta, matkailusta, harrastuksista, ravintola- ja kahvilamenoista.

Vapaa-ajan kulutus on seuraavassa määritelty varsin laajasti. Se on kulutusta, joka ei liity ansio- tai kotityöhön. Siihen on luettu mukaan varsinaisten vapaa-ajan menojen (kulutusluokituksen pääryhmä kulttuuri- ja vapaa-aika) lisäksi myös vapaa-ajan asuminen, tietoliikenne, tietojenkäsittelylaitteet sekä liikennemenot lukuun ottamatta paikal-

lismatkoja. Osa näistä menoista liittyy osittain ansio- tai kotityöhön. Esimerkiksi autolla ajetaan sekä työmatkoja että vapaa-ajan matkoja, tietokoneella ja puhelimella hoidetaan myös työhön ja kotityöhön liittyviä asioita jne. Eron tekeminen näissä kulutusmenoissa vapaa-ajan käytön ja muun käytön kannalta on vaikeaa, joten menot on luokiteltu seuraavassa vapaa-aikaan kuuluviksi.

Vapaa-ajan menot olivat sekä reaalisesti että osuudeltaan suunnilleen samansuuruiset vuosina 1990 ja 1998. Vuonna 1998 kotitaloudet kuluttivat vapaa-aikaan kuluttajayksikköä kohden laskettuna 27 000 markkaa, mikä oli hieman vähemmän kuin vuonna 1990. Sekä vuonna 1990 että 1998 vapaa-ajan menot olivat runsas kolmannes kaikista menoista. (Taulukko 2.)

Menot eri vapaa-ajan kohteisiin kuitenkin muuttuivat 1990-luvulla. Reaalisesti lisääntyivät menot tietoliikenteeseen, muihin vapaa-ajan menoihin (lemmikkieläimiin ja puutarhanhoitoon), kulkuvälineiden hankintaan ja niiden käyttömenoihin sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluihin. Aikaisempaa vähemmän sen sijaan kulutettiin matkailuun, vapaa-ajan laitteisiin ja vaatteisiin sekä kirjoihin ja lehtiin. Laitteista poikkeuksena olivat kuitenkin tietojenkäsittelylaitteet, joihin käytetty rahamäärä kasvoi reaalisesti lähes 90 prosenttia vuodesta 1990 vuoteen 1998. Ravintoloihin ja kahviloihin käytettiin rahaa neljä prosenttia aikaisempaa enemmän, kun taas tupakan ja alkoholin kulutusmenot vähenivät 14 prosentilla.

Vapaa-ajan menot oli kulutusryhmä, josta tingittiin 1990-luvun alkuvuosina erityisesti. Vuosikymmenen puolivälin jälkeen menot kasvoivat tasoltaan ja rakenteeltaan suunnilleen ennalleen. Autoilun osuus säilyi keskeisenä ja jopa kasvoi. Suurin osa vapaa-ajan menoista, eli noin 40 prosenttia, kului sekä vuonna 1990 että 1998 kulkuneuvojen hankintaan ja niistä aiheutuviin käyttömenoihin. Merkittävin muutos oli tietoliikennemenojen osuuden kasvu neljästä prosentista kahdeksaan prosenttiin. Vapaa-ajan kulutusmenojen jakautuminen palveluihin ja muuhun (tavara)kulutukseen säilyi ennallaan. Sekä

Taulukko 2. Kotitalouksien vapaa-ajan menot 1990 ja 1998 (vuoden 1998 rahassa, mk/kulutusyksikkö, %)

	1990 mk/kulutus- yksikkö	1998 mk/kulutus- yksikkö	Reaalimuutos 1990-1998 %
Vapaa-ajan menot yhteensä	27 740	26 810	-3
Kulkuvälineet ja niiden käyttömenot	11 990	11 310	6
Matkailu	2 900	1 990	-31
Tietoliikenne	920	2 080	125
Vapaa-ajan laitteet, tarvikkeet, urheiluvaatteet	2 950	2 670	-10
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	1 900	1 970	3
Kirjat ja lehdet	1 480	1 400	-5
Ravintolat, kahvilat, alkoholi, tupakka	4 490	4 220	-6
Muut vapaa-ajan menot	1 110	1 180	7

Taulukko 3. Kotitalouksien vapaa-ajan menojen rakenne 1990 ja 1998, %

	1990	1998
Vapaa-ajan menot yhteensä	100	100
Kulkuvälineet ja käyttömenot	40	42
Matkailu	11	7
Tietoliikenne	4	8
Vapaa-ajan laitteet, tarvikkeet, urheiluvaatteet	13	11
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	7	7
Kirjat ja lehdet	5	5
Ravintolat, kahvilat, alkoholi, tupakka	16	16
Muut vapaa-ajan menot	4	4

vuonna 1990 että 1998 palvelujen osuus kaikista vapaa-ajan menoista oli 30 prosenttia.

Vapaa-ajan menojen väestöryhmittäiset erot

Eri sosioekonomisiin ryhmiin kuuluvat kotitaloudet kuluttivat vuonna 1998 vapaa-aikaan varsin eri suuruisia markkamääriä. Jyrkin raja kulki ammatissa toimivien ja ammatissa toimimattomien kotitalouksien välillä, vähemmän jyrkkä raja puolestaan eri ammattiasemissa olevien kotitalouksien kesken. Eniten eli runsaat 30 000 mk talouden kulutusyksikköä kohti vapaa-aikaan käyttivät ylempien toimihenkilöiden ja yrittäjien taloudet. Ammatissa toimivista pienimmät vapaa-ajan menot olivat työntekijä- ja maatalousyrittäjien talouksilla, jotka käyttivät vapaa-aikaan 70–75 prosenttia siitä, mitä ylempien toimihenkilöiden taloudet. (Taulukko 4.)

Ammatissa toimimattomien (eläkeläisten, opiskelijoiden, työttömien) talouksissa vapaa-ajanviettoon liikenä noin puolet siitä, mitä ammatissa toimivien talouksilta. Eläkeläisten vapaa-ajan menot olivat runsaat 17 000 mk ja muiden ammatissa toimimattomien runsaat 19 000 mk kulutusyksikköä kohti.

Vapaa-ajan menojen osuus kaikista menoista oli lähes yhtä suuri (35–38 %) ammatissa toimivien talouksissa. Opiskelijoiden, työttömien ja muiden ammatissa toimimattomien talouksissa käytettiin vapaa-aikaan runsaat 34 prosenttia kaikista menoista. Eläkeläistalouksissa sen sijaan siihen käytettiin vain 26 prosenttia. Ammatissa toimimattomien talouksien vapaa-ajan kulutus oli noin puolet ylempien toimihenkilötalouksien kulutuksesta.

Vapaa-ajan menojen rakenne eroaa eri sosioekonomisten ryhmien kesken. Eläkeläistalouksien vapaa-ajan menot suuntautuivat muita ryhmiä enemmän matkailuun, tietoliikenteeseen, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin sekä kirjoihin ja lehtiin. Maatalousyrittäjien vapaa-ajan menoista kulkuvälineet ja niiden käyttömenot veivät yli puolet. Muut yrittäjät käyttivät muita suuremman osan vapaa-ajan laitteisiin ja tarvikkeisiin.

Kotitaloustyyppi-luokitus kuvaa ehkä sosioekonomista asemaa paremmin vapaa-ajan kulutukseen liittyviä eroja, koska se ottaa huomioon mm. sen, onko taloudessa lapsia, sekä jossain määrin myös iän.

Taulukko 4. Kotitalouksien vapaa-ajan menot sosioekonomisen aseman mukaan 1998, mk/kulutusyksikkö, %

	Maatalous yrittäjät		Muut yrittäjät		Ylemmät toimihenkilöt	
	mk	%	mk	%	mk	%
Vapaa-ajan menot yhteensä	25 774	100	34 380	100	36 624	100
Kulkuvälineet ja käyttömenot	13 522	53	15 109	44	15 743	43
Matkailu	266	5	2 655	7	3 394	9
Tietoliikenne	2 409	9	2 373	7	2 155	6
Vapaa-ajan laitteet, tarvikkeet, vaatteet	1 959	8	4 754	14	4 146	11
Kulttuuri- ja virkistyspalvelut	1 446	5	1 984	6	2 494	7
Kirjat ja lehdet	1 560	6	1 279	4	1 857	5
Ravintolat, kahvilat, alkoholi, tupakka	2 527	10	4 514	13	5 463	15
Muut vapaa-ajan menot	1 085	4	171	5	1 372	4
Menot yhteensä	72 944		90 176		97 545	
Vapaa-ajan osuus menoista, %	35		38		38	

Taulukko 5. Kotitalouksien vapaa-ajan menot kotitaloustyyppin mukaan 1998, mk/kulutusyksikkö, %

	Yksin asuvat		Lapseton pari	
	mk	%	mk	%
Vapaa-ajan menot yhteensä	28 851	100	36 328	100
Kulkuvälineet ja käyttömenot	8 345	29	16 552	46
Matkailu	2 469	9	2 830	8
Tietoliikenne	2 934	10	2 411	7
Vapaa-ajan laitteet, tarvikkeet, vaatteet	3 242	11	3 018	8
Kulttuuri- ja virkistyspalvelut	2 552	9	2 386	6
Kirjat ja lehdet	1 472	5	1 476	4
Ravintolat, kahvilat, alkoholi, tupakka	6 866	24	5 751	16
Muut vapaa-ajan menot	971	3	1 903	5
Menot yhteensä	82 429		92 430	
Vapaa-ajan osuus menoista, %	35		39	

Eniten vapaa-ajan viettoon käyttivät rahaa lapsettomat parit, joiden vapaa-ajan kulutus oli lähes 40 prosenttia kaikista menoista. Suurin osa kului liikenteeseen ja seuraavaksi eniten ravintoloihin, kahviloihin, alkoholiin ja tupakkaan. Matkailu ja vapaa-ajan laitteet olivat myös suuria menoeriä.

Yksin asuvat käyttivät seuraavaksi eniten rahaa vapaa-aikaan, joskin selvästi vähemmän kuin lapsettomat parit. Vapaa-ajan menojen osuus oli 35 prosenttia. Yksin asuvilla liikenne ei vienyt niin paljon

Alemmat toimihenkilöt		Työntekijät		Eläkeläiset		Muut	
mk	%	mk	%	mk	%	mk	%
30 856	100	27 371	100	17 278	100	19 501	100
13 685	44	12 562	46	6 003	35	5 712	29
2 213	7	1 321	5	1 765	10	1 301	7
2 292	7	2 017	7	1 721	10	2 244	11
2 926	10	2 698	10	889	5	2 088	11
2 296	7	1 845	7	1 627	9	1 756	9
1 431	5	1 077	4	1 570	9	1 063	6
4 816	16	4 668	17	2 382	14	4 571	23
1 196	4	1 184	4	1 321	8	767	4
83 321		72 557		66 678		57 526	
37		38		26		34	

Yksinhuoltaja		Kahden huoltajan lapsiperhe		Vanhustalous		Muut	
mk	%	mk	%	mk	%	mk	%
18 590	100	27 548	100	13 702	100	26 290	100
6 570	35	12 856	47	3 974	29	12 774	49
1 103	6	1 683	6	1 636	12	1 845	7
2 044	11	1 802	6	1 592	11	1 936	7
2 207	12	3 225	12	634	5	1 761	7
1 478	8	1 800	6	1 543	11	1 816	7
1 275	7	1 300	5	1 607	12	1 304	5
3 171	17	3 831	14	1 435	11	3 561	13
741	4	1 052	4	1 280	9	1 293	5
61 906		75 116		64 068		71 909	
30		37		21		37	

rahaa kuin muilla. Sen sijaan ravintola-, kahvila-, alkoholi- ja tupak-
kamenojen osuus oli muita talouksia suurempi.

Lapsiperheiden vapaa-ajan kulutus riippui siitä, onko perheessä
yksi vai kaksi huoltajaa. Yksinhuoltajaperheissä vapaa-aikaan käytet-
tiin 30 prosenttia menoista, kun kahden huoltajan lapsiperheissä sii-
hen liikenä 37 prosenttia. Yksinhuoltajaperheiden kulutusyksikköä
kohden lasketut vapaa-ajan menot olivatkin vain 67 prosenttia kahden
huoltajan lapsiperheiden menoista.

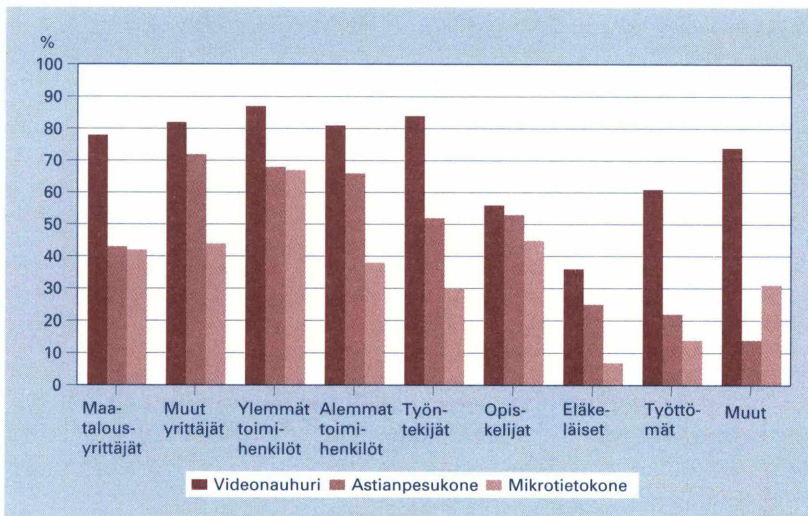
2.4 Kestotavaroiden yleistyminen

Suomalaiset kodit ovat hyvin varusteltuja. Jo usean vuosikymmenen ajan televisio, jääkaappi, puhelin, pesukone ja pakastin ovat kuuluneet lähes jokaisen kotitalouden arkeen riippumatta talouden elämänvaiheesta tai taloudellisesta tilanteesta. Auto, televisio ja peruskotitalouskoneet yleistyivät jo 1960- ja 1970-luvuilla. 1980-luvulta lähtien kotitaloudet hankkivat mm. videonauhureita ja mikroaaltouuneja. Uudempia tuloikkaita ovat kännykät ja tietokoneet. (Liitetaulukot 3 ja 4.)

Kaikki laitteet eivät ole yleistyneet joka kotiin samalla tavalla kuin esimerkiksi puhelin ja jääkaappi. Vuonna 1998 esimerkiksi videonauhuri oli harvinainen vanhustalouksissa (24 %), mutta löytyi lähes jokaisesta lapsiperheestä (94 %). Myös taloudenhoitoa helpottavia astianpesukoneita ja mikroaaltouuneja löytyy ennen kaikkea lapsiperheissä. Sitä vastoin yhden hengen talouksista vain 16 prosentilla oli astianpesukone ja eläkeläistalouksista 25 %:lla.

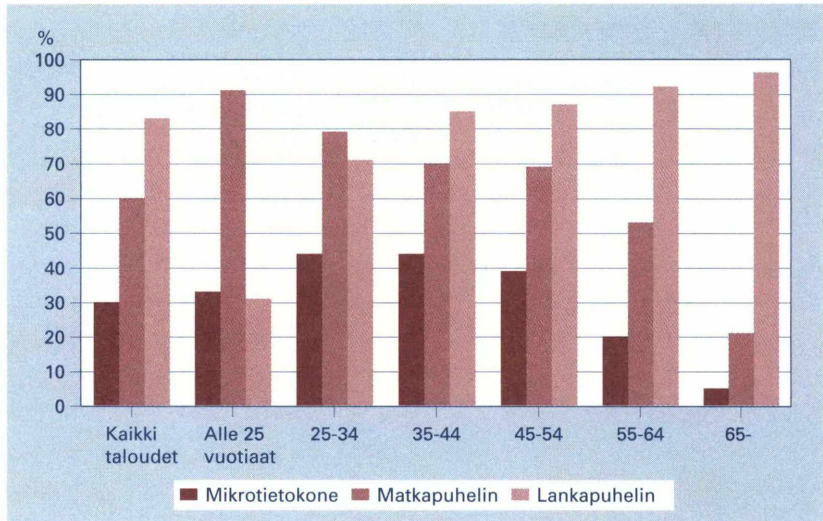
Tietoyhteiskunnan laitteita hankittiin kotitalouksiin merkittävässä määrin vasta 1990-luvun puolen välin jälkeen. Oma menestystarina on matkapuhelimen leviäminen kotitalouksiin. Vuonna 1994 ainoastaan 13 %:lla kotitalouksista oli käytössään matkapuhelin, vuonna 1998 osuus oli jo peräti 60 %. Vuonna 1999 matkapuhelimen voitto kulku jatkui edelleen ja vuoden 2000 alussa kotitalouksista 85 prosentilla oli vähintään yksi kannettava puhelin (Kuluttajabarometri 2000).

Matkapuhelin on tehnyt läpimurron jo lähes kaikissa väestöryhmissä. Yrittäjätaloudet olivat ensimmäisten joukossa hankkimassa matkapuhelimia, mutta nykyään palkansaajatalouksilla ja yrittäjillä ei ole eroa matkapuhelimen omistuksessa. Sitä vastoin niiden hankinta on ollut sidoksissa ikään. 65-vuotta täyttäneiden viitehenkilöiden talouksissa matkapuhelin oli vuonna 1998 vain 20 prosentilla,

Kuvio 6. Videonauhurin, astianpesukoneen ja mikrotietokoneen omistus kotitalouden sosioekonomisen aseman mukaan 1998, %

Kuvio 7.
Mikrotietokoneen ja puhelimen omistus kotitalouden viitehenkilön iän mukaan 1998, %

kun alle 25 -vuotiailta se löytyi lähes kaikilta. Perinteinen lankapuhelin alkaa olla sitä vastoin harvinainen erityisesti nuorten talouksissa (kuvio 7).

Matkapuhelimia hitaammin ovat yleistyneet tietokoneet. Vuonna 1994 mikrotietokone oli 17 %:lla talouksista, vuonna 1998 neljällä taloudella kymmenestä. Mikrotietokoneen oli hankkinut lähes 70 % ylemmistä toimihenkilötalouksista, kun vastaava osuus työntekijätalouksista oli 30 % (kuvio 6.) Vuoden 2000 alussa mikrotietokone oli levinnyt jo 47 %:iin talouksista (Kuluttajabarometri 2000). Kännykät ja kotimikrot ovat yleistyneet nopeammin kuin useimmat muut uudet laitteet (mm. faksit, modeemit ja pelikoneet). Useiden tavaroiden elinkaaret ovat vasta alussa. Lisäksi uusia kilpailevia tuotteita ja vanhojen yhdistelmiä tulee markkinoille jatkuvasti.

Television ympärille on 1990-luvun aikana ilmestynyt uusia laitteita. Televisiokanavien ja -vastaanottimien määrä on kasvanut ja teksti-TV:t, videokamerat sekä videolaitteet ovat yleistyneet. Kotitalouksista lähes joka toisella (42 %) oli useampi kuin yksi väritelevisio ja yli 5 televisiokanavaa näkyi 39 prosentilla talouksista. Televisioon liittyvät pelikonsolit ovat vallanneet erityisesti lapsiperheet. Niillä pelailtiin vuonna 1998 jo useammassa kuin joka kolmannessa lapsiperheessä.

Kaikki kestotavarat eivät kuitenkaan aina yleisty. Ompelukoneen, leipäkoneen ja vesisängyn suosio on polkenut paikoillaan tai laskenut 1990-luvun lopulla. Samoin perinteisen lankapuhelimen elinkaari näyttää olevan laskusuunnassa.

Kestotavaroiden hankinta ja rahoitus 1998

Kotitaloudet hankkivat vuonna 1998 kestokulutustavaroita yli 43 miljardin markan edestä, keskimäärin 18 000 markalla kotitaloutta kohti. Tästä rahamäärästä autokaupan osuus oli suurin, yli puolet (60 %).

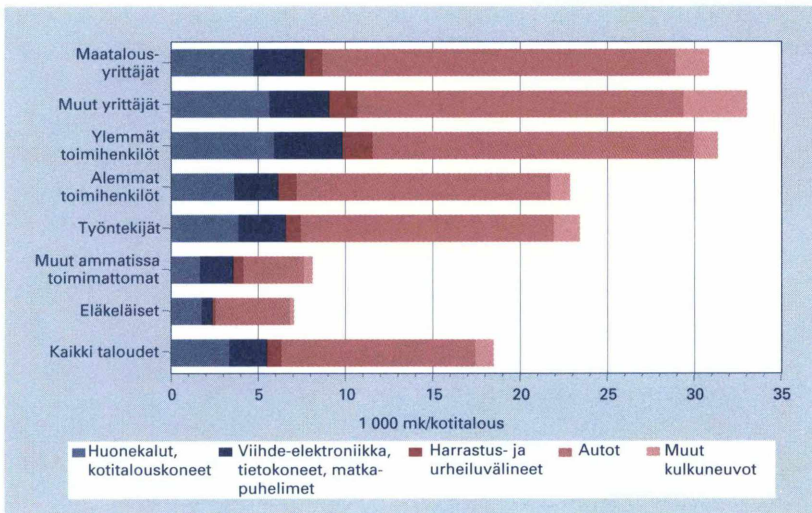
Taulukko 6. Kotitalouksien kestopataroiden hankinnat 1998

	Kaikki taloudet milj. mk	Keskimäärin taloutta kohti, mk	Ostettu, % talouksista	Saatu lahjaksi, % talouksista
Kestotavarat yhteensä	43 540	18 490	84	19
Autot	26 110	11 090	17	0
Huonekalut	4 880	2 070	54	6
Kodinkoneet	3 010	1 280	51	9
Viihde-elektroniikka	2 730	1 160	43	4
Muut kulkuneuvot	2 480	1 050	19	2
Harrastus- ja urheiluvälineet	1 960	830	40	3
Tietokoneet	1 480	630	10	1
Matkapuhelimet	900	380	25	2

Seuraavina tulivat huonekalut ja kodinkoneet. Viihde-elektroniikan osuus oli tietokoneet ja kännykät mukaan lukien 12 %. Autokaupan suuri osuus johtuu osittain siitä, ettei kotitalouksien vaihtoauton arvoa ole vähennetty uuden auton hinnasta. Kotitaloudet myivät autoja 9 miljardilla markalla. Jos summa vähennetään kestopavaraostoista, autojen osuus pienenee alle puoleen, 49 prosenttiin.

Kotitalouksista yli puolet kävi huonekaluostoksilla sekä osti kotitalouskoneita ja viihde-elektroniikkaa vuonna 1998. Tietokoneen osti joka kymmenes kotitalous, matkapuhelimeen investoi joka neljäs (taulukko 6.) Vuodesta 1996 matkapuhelimen hankkineiden kotitalouksien määrä kaksinkertaistui. Autokauppoja hierottiin onnistuneesti lähes joka viidennessä taloudessa. Joka kymmenes kotitalouksista oli saanut lahjaksi kodinkoneita, seuraavaksi yleisempiä lahjoja olivat huonekalut.

Sosioekonomisten ryhmien välillä oli selviä eroja kulutustavaroiden hankinnassa (kuvio 8). Eniten kestopulutusavaroita vuonna 1998

Kuvio 8. Kestotavaroiden hankinta kotitalouden sosioekonomisen aseman mukaan 1998, 1000 mk/kotitalous

ostivat yrittäjätaloudet sekä ylemmät toimihenkilötaloudet. Näissä kotitalouksissa kulutettiin keskimäärin yli 30 000 markkaa kestotavaroihin, kun alemmissa toimihenkilö- ja työntekijätalouksissa vastaava summa oli hieman yli 20 000 markkaa ja ammatissa toimimattomilla talouksilla alle 10 000 markkaa. Ylemmät toimihenkilötaloudet käyttivät eniten rahaa huonekaluihin, viihde-elektroniikkaan, tietokoneisiin sekä harrastus- ja urheiluvälineisiin. Sitä vastoin auton ja kodinkoneiden hankintamenot olivat suurimmat maatalousyrittäjillä. Matkapuhelimia hankittiin eniten työntekijätalouksiin (39 % talouksista). Myös markkamääräisesti matkapuhelinkauppaan käytettiin työntekijätalouksissa enemmän rahaa kuin muissa talouksissa.

Vuoden 1998 kulutustutkimuksessa selvitettiin kotitalouksien vuoden aikana hankkimien kestotavaroiden rahoitustapa. Tavaroiden rahoitustavat luokiteltiin kahteen ryhmään: käteisellä ja luotolla maksettuihin. Omana ryhmänään oli mukana muilta kotitalouksilta saadut kestotavarat.

Käteismaksuna pidettiin käteisellä rahalla, pankki- tai maksukortilla maksettuja ostoksia, samoin kuin laskuun tai tilille ostettuja. Luotolla ostettuja olivat tutkimuksessa hankinnat, jotka oli maksettu krollisella luottokortilla, hankittu osamaksusopimuksella tai lainarahoituksella. Visa-kortilla hankitut tavarat on laskettu käteiskauppaan, koska maksuaika on enintään 45 päivää ja ostoista ei peritä korkoa.

Kestotavaroita ostaneista kotitalouksista suurin osa (79 %) maksoi kaikki hankintansa käteisellä. Luottokauppaan kotitalouksista turvautui ainakin kerran joka viides (21 %). Yleisimmin luotolla hankittiin auto. Joka kolmas kotitalous käytti lainarahaa auton ostamisessa. Eriyisesti kahden huoltajan lapsiperheet ja lapsettomat pariskunnat käyttivät lainarahaa autokaupassa. Tietokoneen ja viihde-elektroniikan hankinnassa joka kymmenes kotitalous turvautui luottorahoitukseen. Matkapuhelimia tai harrastusvälineitä ostettiin harvemmin muuten kuin käteisellä. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Kestotavaroita luotolla hankineet taloudet kotitaloustyyppin mukaan 1998, % kestotavaroita ostaneista talouksista

	Kaikki	Yksin asuvat	Lapseton pari	Yksinhuoltajatalous	Kahden huoltajan lapsiperhe	Vanhustalous	Muu talous
Kestotavarat yhteensä	21	16	21	32	31	4	18
Huonekalut	9	8	9	17	11	2	6
Kotitalouskoneet	8	6	7	21	11	3	8
Viihde-elektroniikka	11	10	9	23	13	4	8
Tietokoneet	11	*	7	14	11	*	*
Matkapuhelimet	4	4	5	4	5	*	2
Urheilu- ja harrastusvälineet	4	3	3	3	6	*	5
Autot	34	*	35	24	38	*	30
Muut kulkuneuvot	7	11	5	9	6	*	3

* kotitalouksista alle 10 % ostanut vuonna 1998 kyseisiä kestotavaroita

Taulukko 8. Kestotavaroita luotolla hankkineet kotitaloudet sosioekonomisen aseman mukaan 1998, % kestotavaroita ostaneista talouksista

	Kaikki taloudet	Maa-talous yrittäjät	Muut yrittäjät	Ylemmät toimihenkilöt	Alemmat toimihenkilöt	Työntekijät	Eläkeläiset	Muut ammatissa toimimattomat
	%	%	%	%	%	%	%	%
Kestotavarat yhteensä	21	17	15	22	28	28	7	20
Huonekalut	9	7	4	10	11	11	3	11
Kotitalouskoneet	8	8	5	8	11	10	5	11
Viihde-elektroniikka	11	5	3	8	14	14	7	19
Tietokoneet	11	0	9	7	13	14	*	*
Matkapuhelimet	4	4	3	5	4	5	*	4
Urheilu- ja harrastusvälineet	4	3	5	5	5	4	3	5
Autot	33	37	23	34	43	37	*	23
Muut kulkuneuvot	7	0	2	6	6	10	*	8

* kotitalouksista alle 10 % ostanut vuonna 1998 kyseisiä kestotavaroita

Kotitaloustyypeistä eniten luotolla maksoivat ostoksiaan yksinhuoltajataloudet (32 %) ja kahden huoltajan lapsiperheet (31 %) ja vähiten vanhustaloudet. Yksihuoltajataloudet joutuivat ottamaan muita talouksia enemmän luottoa erityisesti hankkiessaan kodinkoneita ja viihde-elektroniikkaa. (Taulukko 7.)

Sosioekonomisista ryhmistä luoton käyttö oli keskimääräistä yleisempää alemmilla toimihenkilötalouksilla ja työntekijätalouksilla. Harvemmin luotolla ostivat eläkeläistaloudet ja yrittäjät. Autoa ostettaessa alemmissa toimihenkilötalouksissa turvaututtiin keskimääräistä useammin luottoon. (Taulukko 8.)

Kulutustutkimuksessa kotitalouden menoihin lasketaan mukaan myös saatujen tavaroiden ja palveluiden arvo. Seuraavassa selvitetään, kuinka moni kotitalous sai toisilta kotitalouksilta kestotavaroita vuonna 1998.

Taulukko 9. Kestotavaroita lahjaksi saaneet kotitaloudet kotitaloustyyppin mukaan 1998, % kotitalouksista

	Kaikki taloudet	Yksin asuva	Lapseton pari	Yksin huoltajatalous	Kahden huoltajan lapsiperhe	Vanhus talous	Muu talous
	%	%	%	%	%	%	%
Kaikki kestotavarat	19	19	25	30	22	11	14
Huonekalut	6	5	9	10	8	2	3
Kotitalouskoneet	9	12	14	6	8	5	7
Viihde-elektroniikka	4	4	5	11	4	2	3
Tietokoneet	1	1	1	2	1	0	0
Matkapuhelimet	2	3	2	4	2	2	2
Urheilu- ja harrastusvälineet	3	1	3	8	6	0	2
Autot	0	0	0	1	0	0	0
Muut kulkuneuvot	2	1	1	5	3	0	1

Taulukko 10. Kestotavaroita lahjaksi saaneet kotitaloudet sosioekonomisen aseman mukaan 1998, % kotitalouksista

	Kaikki taloudet	Maa-talous-yrittäjät	Yrittäjät	Ylemmät toimihenkilöt	Alemmat toimihenkilöt	Työntekijät	Muut ammatissa toimimattomat	Eläkeläiset
	%	%	%	%	%	%	%	%
Kaikki kestotavarat	19	15	9	23	27	21	29	11
Huonekalut	6	4	3	8	9	7	10	2
Kotitalouskoneet	9	8	4	10	13	10	15	6
Viihde-elektronikka	4	3	2	3	8	4	6	2
Tietokoneet	1	0	0	1	1	0	2	0
Matkapuhelimet	2	2	1	1	3	3	4	2
Urheilu- ja harrastusvälineet	3	2	2	6	4	3	4	0
Autot	0	0	0	0	0	0	1	0
Muut kulkuneuvot	2	2	1	1	2	2	3	0

Kotitalouksista joka viides oli vuoden aikana saanut lahjaksi kesto-tavaroita. Saatujen tavaroiden yhteisarvo oli kotitaloutta kohti laskettu-na keskimäärin 500 markkaa. Eniten kotitaloudet saivat lahjaksi kotita-louskoneita ja huonekaluja, vähiten autoja ja tietokoneita. Kotitalous-tyypeistä erityisesti yksinhuoltajat ja lapsettomat pariskunnat saivat ta-varoita. Yksinhuoltajatalouksille oli annettu useimmin huonekaluja, viihde-elektronikkaa sekä urheilu- ja harrastusvälineitä. (Taulukko 9.)

Sosioekonomisista ryhmistä muut ammatissa toimimattomat, joi-hin kuuluivat myös opiskelijat, saivat keskimääräistä enemmän kesto-tavaroita, erityisesti huonekaluja ja kotitalouskoneita (taulukko 10).

2.5 Palveluiden kulutuksen muutokset

Kotitalouksien kulutusmenot voidaan jakaa kahteen osaan sen mu-kaan, kohdistuvatko ne tavaroihin vai palveluihin. Lisäksi tavaroita koskevat menot on luokiteltu vielä tavarán kestävyuden mukaan. Käy-tetty luokitus perustuu suurelta osin kansantalouden tilinpidon yksi-tyistä kulutusta koskevan COICOP-luokituksen suositukseen. Kulutus-menojen luokitus on esitetty liitteessä 2.

Raja palvelun ja tavarán välillä on liukuva, koska useimmat kulu-tusmenoryhmät sisältävät nämä molemmat. Niissä tapauksessa, joissa palvelukomponentti on katsottu suuremmaksi kuin hyödykkeen osuus, on meno kirjattu luokittelussa palveluksi. Esim. jalkineiden korjausmeno, joka sisältää sekä korjausmateriaalin hinnan että palve-lutyön, lasketaan palvelumenoihin.

Kansainvälisen suosituksen mukaisesti kodin energiamenot on las-kettu seuraavassa kertakäyttötavaroihin ja asumismenot ovat mukana palvelumenoissa. Kirkollisverot, ammattiyhdistysten jäsenmaksut, kulutusluottojen korot ym. maksut on luokiteltu palveluihin.

Kertakäyttötavaroihin lasketaan mukaan mm. elintarvikkeet, juo-mat, tupakka, sanoma- ja aikakauslehdet sekä poltto- ja voiteluaineet.

Kotitaloudet kuluttivat niihin vuonna 1998 keskimäärin 38 000 markkaa vuodessa eli 29 % kaikista menoistaan.

Puolikestäviin tavaroihin kuuluvat mm. vaatteet ja jalkineet sekä lelut, pelit sekä urheilu- ja retkeilyvälineet. Puolikestävät tavarat eroavat kestotavaroista siinä, että niiden käyttöikä on lyhyempi ja hinta halvempi. Puolikestävien tavaroiden osuus kotitalouksien kulutusmenoista oli 8 % vuonna 1998, vuoden 1990 kulutustutkimuksessa osuus oli hieman suurempi, 10 %. Puolikestäviin tavaroihin kulutettiin vuonna 1998 keskimäärin 10 600 markkaa kotitaloutta kohti.

Kestotavaroihin käytettiin vuonna 1998 kotitalouksissa runsaat 18 000 markkaa eli 14 % kotitalouden menoista. Yli puolet tästä muodostui autoista. Muita kestotavararyhmiä ovat mm. huonekalut, suuret kodinkoneet, viihde-elektroniikka ja soittimet. Laman aikana kestokulutustavaroiden hankintaa vähennettiin ja niiden osuus kulutusmenoista pieneni. Menot kestokulutustavaroihin lisääntyivät 1990-luvun loppupuolella ja vuonna 1998 niiden osuus menoista oli jo samalla tasolla kuin vuonna 1990.

Kulutustutkimuksen mukaan kotitaloudet käyttivät vuonna 1998 kulutusmenoistaan tavaroihin noin puolet. Lamavuosina kotitalouksien tulot pienenivät ja ns. ei-välttämätöntä kulutusta supistettiin. Tällöin kertakäyttötavaroiden osuus menoista kasvoi samalla kun kestotavaroiden ja puolikestävien tavaroiden osuus laski. Laman jälkeen kestotavaroiden osuus palautui nopeammin vuoden 1990 tasolle kuin puolikestävien tavaroiden. Tämä johtuu lähinnä autokaupan piristymisestä. Vuonna 1990 ja 1998 kulutuksen jakautuminen tavaroihin oli hyvin samanlainen: kertakäyttötavaroiden ja kestotavaroiden osuus oli yhtä suuri, mutta puolikestävien tavaroiden osuus oli suurempi vuonna 1990 kuin vuonna 1998. (Taulukko 11.)

Palvelusektori on kasvanut voimakkaasti Suomessa viime vuosikymmeninä. Palveluiden osuus kaikista kotitalouksien kulutusmenoista kasvoi 1960-luvulta lähtien tasaisesti 1990-luvun alkuun

Taulukko 11. Kotitalouksien kulutusmenojen jakautuminen palveluihin ja tavaroihin vuosina 1990, 1994/96 ja 1998, %

	Rakenne, %			Nimelliset muutokset kulutus-yksikköä kohti, %	Reaali-muutokset kulutus-yksikköä kohti, %
	1990	1994-96	1998		
Kulutusmenot yhteensä	100	100	100	20	-1
Kertakäyttötavarat	30	32	29	14	-4
Puolikestävät tavarat	10	8	8	0	-18
Kestotavarat	14	11	14	20	-1
Palvelut	43	48	47	30	7
- Asumispalvelut	19	24	24	51	24
- Muut palvelut	24	23	23	14	-6
Kulutus erittelemättä	3	2	2	-14	-29

(Sailas 1997). Palveluiden osuus oli vuonna 1990 kotitalouksien kulumenoista 43 %, kun asumispalvelut ovat mukana tarkastelussa. Vastaava osuus vuonna 1998 oli jo 47 %. 1990-luvulla tapahtunut kehitys johtuu asumiseen liittyvien palvelumenojen kasvusta. Asumispalvelut, johon on laskettu sekä todelliset maksetut vuokrat että laskennalliset vuokrat, kasvoivat reaalisesti jaksolla 1990–1998 yli 20 prosenttia. Sen sijaan muiden palveluiden osuus kotitalouksien menoista pysyi koko 1990-luvun yllättävän samankokoisena, yli 20 %. Palvelumenot olivat vielä 1998 reaalisesti pienemmät kuin 1990, vaikka ne ovatkin kasvaneet vuosikymmenen puolivälin jälkeen. (Taulukko 11.)

Kotitaloudet ovat tottuneet käyttämään julkisia palveluita, mutta ovat kuitenkin melko uusia markkinapalveluiden (esim. siivous-, pesulapalvelut) käyttäjinä. Julkisen sektorin tuottamista ja rahoittamista palveluista osa on käyttäjälleen ilmaisia tai lähes ilmaisia. Kansantalouden tilinpidosta (2000) on saatavissa kotitalouksien voittoa tavoittelemattomilta yhteisöiltä ja julkisyhteisöiltä luontoismuotoisina sosiaalietuuksina saatujen palvelujen ja tavaroiden arvo. Näiden osuus kotitalouksien kokonaismenoista (kulutusmenot + etuudet) oli 23 % vuonna 1998. Julkisten palveluiden ottaminen mukaan tarkasteluun muuttaisi kotitalouksien menojen rakennetta ja lisäisi palveluiden osuutta huomattavasti. Palvelumenojen osuus näin laskettuna olisi kaikkiaan 59 % kotitalouksien kokonaismenoista.

Muutokset palvelurakenteessa

Palvelumenoista suurimman ryhmän muodostavat asumispalvelut. Niiden osuus kaikista palvelumenoista kasvoi jaksolla 1990–1998 nopeasti (44 %:sta 51 %:iin). Asumismenopalvelut sisältävät ns. laskennallisia erii, jotka eivät kuvaa todellista markkamääräistä rasitetta, jonka asuminen kotitaloudelle aiheuttaa. Asumismenot määritellään vastaavanlaisen vuokra-asunnon vuokra-arvon perusteella. Ne antavat kuitenkin kuvan oman asunnon tarjoamien asumispalveluiden arvosta. Jos asumispalveluiden osuutta tarkastellaan asumisen aiheuttamien rahamenojen kautta, niiden osuus rahamenoista kasvoi huomattavasti vähemmän (vuonna 1990 33 %, 1998 35 %).

Muiden palveluiden (pl. asumispalvelut) osuus kaikista kulumenoista pysyi samana (23–24 %) 1990-luvulla. Muihin palveluihin sisältyvät kodin- ja vaatehuollon palvelujen lisäksi terveyspalvelut, kuljetuspalvelut, tietoliikennepalvelut, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut, hotelli- ja ravintolapalvelut sekä muut palvelut ja koulutus. Ryhmät on muodostettu lähinnä kulutusluokituksen pääryhmien mukaisesti. Näin ollen esim. matkailu jakaantuu lentomatkojen osalta kuljetuspalveluihin ja valmismatkojen osalta kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin sekä kotimaan hotellimaksut hotelli- ja ravintolapalveluihin.

Muihin palveluihin (pl. asumispalvelut) käytetty rahamäärä kasvoi 9 % jaksolla 1990–1998, mikä on vähemmän kuin ajanjakson kulutusmenojen kasvu keskimäärin (14 %). Kun hintojen nousu ja kotitalouksien koon pieneneminen otetaan huomioon, palvelumenot olivat vuonna 1998 reaalisesti 6 % pienemmät kuin vuonna 1990. (Taulukko 12.)

Kotitaloudet käyttivät vuonna 1998 muihin palveluihin kuin asumispalveluihin keskimäärin 31 000 markkaa, mikä oli 18 000 mk kulutusyksikköä kohti. Eniten rahaa käytettiin kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin, kuljetuspalveluihin, ruokailuun kodin ulkopuolella, puhelinmaksuihin ja terveyspalveluihin. (Taulukko 12.)

Verrattuna vuoden 1990 palvelumenoihin rakenne pysyi varsin samanlaisena. Merkittävin muutos oli tietoliikennepalvelujen (puhelin- ja internetpalvelumaksujen) osuuden kasvaminen 6 %:sta 10 %:iin. Terveyspalvelujen osuus pysyi samana huolimatta kotitalouksien ikärakenteen vanhenemisesta. Laman aikana terveydenhoitomenot alenivat melkoisesti ja olivat vielä vuonna 1998 reaalisesti pienemmät kuin vuonna 1990. Erityisesti menot sairaalapalveluihin ja tutkimus- ja hoitopalveluihin olivat kulutusyksikköä kohti reaalisesti pienemmät kuin vuonna 1990. (Taulukko 12.)

Laman aikana kotitaloudet vähensivät mm. ravintolassa syömistä, matkailua sekä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden käyttöä. Laman jälkeen palveluiden osuus kasvoi jälleen lähelle vuoden 1990 tasoa. Tosin vuonna 1998 kulutettiin kuitenkin vielä reaalisesti vähemmän rahaa erityisesti mm. työpaikka- ja opiskeluruokailuun, matkailuun, urheilu- ja virkistyspalveluihin ja vakuutuksiin kuin vuonna 1990.

Palvelumenoiksi on määritelty myös kulutukseen lasketut tulonsiirrot, mm. kirkollisvero ja ammattiyhdistysjärjestöjen jäsenmaksut,

Taulukko 12. Kotitalouksien palvelumenot (pl. asumispalvelut) ja niiden rakenne 1990 ja 1998

	1990 %	1998 %	1990 mk/ kulutus- yksikkö	1998 mk/ kulutus- yksikkö	Reali- muutokset 1990–1998
Palvelut	100	100	18 768	17 601	-6
Kotiin ja vaatteisiin liittyvät palvelut	2	2	314	337	7
Terveyspalvelut	8	8	1 558	1 423	-9
Kuljetuspalvelut	14	14	2 702	2 437	-10
Tietoliikennepalvelut	6	10	1 036	1 819	76
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	18	17	3 468	3 024	-13
Hotellit, ravintolat ja kahvilat	19	17	3 592	3 041	-15
Muut palvelut ja koulutus	32	31	6 092	5 520	-9
- Vakuutukset	8	7	1 552	1 316	-15
- Jäsenmaksut, kirkollisverot, sakot ym.	9	9	1 776	1 631	-8
- Veroluonteiset maksut, lainojen korot ym.	7	7	1 318	1 170	-11
- Muut	8	8	1 446	1 402	-3

kulutusluottojen korot. Niiden osuus palvelumenoista (pl. asumismenot) pysyi 1990-luvulla samansuuruisena.

Palveluista suuri osa on ns. välttämätöntä kuluttamista, josta vapaavalintaisuus ja ylellisyys tuntuvat olevan kaukana. Terveyspalvelut, lainojen korot, puhelinmaksut, kulkuneuvojen huolto ja korjaus, työpaikkaruokailu, vakuutusmaksut ovat kotitalouksille usein arjen pakollisia menoja. Erilaisiksi vapaavalintaisiksi palveluiksi voisi laskea matkailun, ravintolassa syömisen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut. Nämä muodostavat vain kolmanneksen asumispalveluiden ulkopuolisista palvelumenoista.

Kotityöpalveluiden käyttö on Suomessa erittäin vähäistä. Suomalaiset eivät ole tottuneet ostamaan ulkopuolista apua kotiin, vaikka tarve olisi suuri ja siihen olisi taloudelliset mahdollisuudet. Tulevaisuudessa kotipalvelutyön odotetaan kuitenkin olevan keskeinen palvelutuotannon ala (mm. Härkki & Rajas, 2000). Härkki ja Rajas määrittelevät kotityöpalveluiksi eri ikäisten, erilaisissa elämäntilanteissa ja ympäristöissä elävien ihmisten auttamisen sellaisissa arkipäivän tehtävissä, joissa ei tarvita sairaanhoitoalan ammattikoulutusta.

Väestöryhmittäiset erot palveluissa ja tavaroissa

Sosioekonominen asema. Sosioekonomisten ryhmien välillä on melko vähän eroa siinä, kuinka suuri osuus menoista käytetään palveluihin ja tavaroihin. Eroja on nähtävissä lähinnä ammatissa toimivien ja ammatissa toimimattomien talouksien välillä.

Vuonna 1998 eläkeläiset ja muut ammatissa toimimattomat kuluttivat kulutusmenoistaan suhteellisesti suuremman osan (n. 60 %) asumispalveluihin ja kertakulutushyödykkeisiin kuin esim. ylemmät toimihenkilötaloudet (45 %). Vastaavasti eläkeläisten rahoista ohjautui suhteellisesti keskimääräistä vähemmän kestotavaroihin ja puolikestäviin tavaroihin kuin muilla kotitalouksilla. (Taulukko 13.)

Erot eri palkansaaajatalouksilla olivat pienet: kestotavaroiden, puolikestävien tavaroiden sekä asumispalveluiden kulutusosuudet olivat hyvin samankokoisia. Merkittävin ero palkansaaajaryhmien välillä näkyy siinä, että ylemmillä toimihenkilötalouksilla korostui muiden palveluiden (pl. asumispalvelut) muita suurempi osuus ja kertakäyttötavaroiden kohdalla pienempi osuus.

Maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjien kulutusrakenteessa kestotavaroilla oli keskimääräistä suurempi osuus. Näissä talouksissa erityisesti autojen ostoon käytettiin enemmän rahaa vuonna 1998 kuin muissa talouksissa. Muut palvelut kuin asumispalvelut veivät maatalousyrittäjien kulutusmenoista ainoastaan 19 %, kun osuus ylemmillä toimihenkilötalouksilla oli 26 %.

Eläkeläisten suuret asumismenot johtuvat osittain asumismenojen laskemistavasta tutkimuksessa. Eläkeläiset asuvat keskimääräistä tilavammin ja vuokra-asuminen on harvinaisempaa kuin muilla ryhmillä. Laskennalliset asumismenot, jotka määräytyvät vuokrien perusteella,

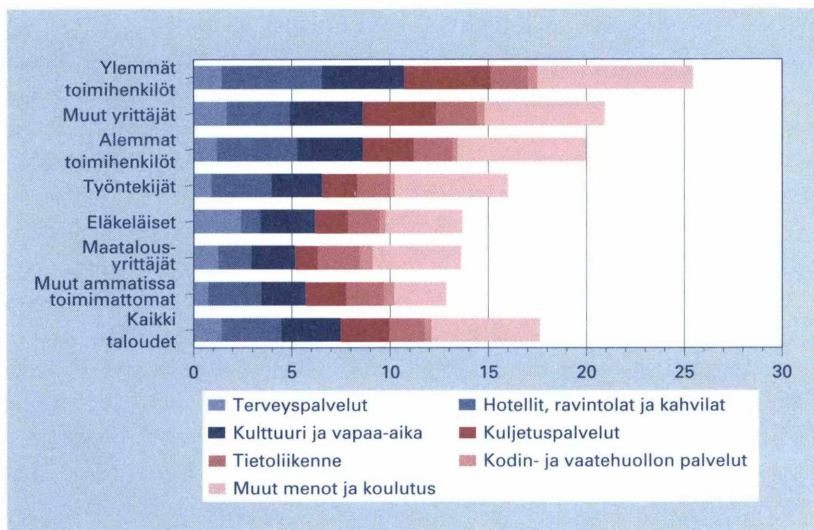
Taulukko 13. Kotitalouksien kulutusmenojen jakautuminen palveluihin ja tavaroihin sosioekonomisen aseman mukaan 1998, %

	Kaikki kotitaloudet	Maa-talous-yrittäjät	Muut yrittäjät	Ylemmät toimihenkilöt	Alemmat toimihenkilöt	Työntekijät	Muut ammatissa toimimattomat	Eläkeläiset
	%	%	%	%	%	%	%	%
Kulutusmenot yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Kertakäyttötavarat	29	31	27	24	27	30	30	33
Puolikestävät tavarat	8	7	8	10	9	8	8	5
Kestotavarat	14	18	18	16	16	16	10	9
Palvelut	47	42	45	47	46	44	51	52
– Asumispalvelut	24	23	22	21	22	22	28	31
– Muut palvelut	23	19	23	26	24	22	22	20
Kulutus erittelemättä	2	1	2	3	2	1	2	1

eivät kuvaa eläkeläisten todellista markkamääräistä rasitetta. Sen sijaan esimerkiksi muilla ammatissa toimimattomilla, joilla vuokra-asuminen on yleisempää, asumismenot kuvaavat paremmin todellista taloudellista rasitusta.

Sosioekonomisista ryhmistä ylemmät toimihenkilötaloudet käyttivät kotitalouden kulutusyksikköä kohti kaksi kertaa enemmän rahaa (25 000 markkaa) muihin palveluihin kuin taloudet, joiden viitehenkilö oli eläkeläinen, muu ammatissa toimimaton tai maatalousyrittäjä. Ylempien toimihenkilötalouksien palveluihin kuluttama rahasumma oli työntekijätalouksiin verrattuna 1,6 -kertainen ja alempiin toimihenkilötalouksiin verrattuna 1,4 -kertainen. (Kuvio 9.)

Ylempien toimihenkilötalouksien kulutusyksikköä kohti lasketut palvelumenot olivat 1,5 -kertaiset keskimääräiseen verrattuna mm. ulkomaan matkailussa, junamatkoissa, urheilu- ja virkistyspalveluissa sekä ravintola- ja kahvilapalveluissa. Alemmat toimihenkilötaloudet

Kuvio 9. Palvelumenot (pl. asuminen) kotitalouden sosioekonomisen aseman mukaan 1998, 1 000 mk/kulutusyksikkö

käyttivät keskimääräistä enemmän rahaa mm. junamatkoihin, kulku-
neuvojen huolto ja korjauspalveluihin, ravintola- ja kahvilapalvelui-
hin sekä kampaaja- ja parturipalveluihin. Sen sijaan työntekijätaloudet
ja muut yrittäjätaloudet käyttivät keskimääräistä enemmän mm. raha-
peleihin. Muilla yrittäjätalouksilla kuin maanviljelijöillä olivat keski-
määräistä suuremmat matkailumenot, vakuutusmenot sekä ajoneuvo-
menot.

Eläkeläisten palvelumenoista muita suurempi osa meni terveystal-
veluihin (17 %) ja muita pienempi osuus kodin ulkopuoliseen ruokai-
luun. Maatalousyrittäjillä korostuivat tietoliikennepalvelut (15 %).

Kotitaloustyyppit. Väestöryhmien kulutustarpeet ovat erilaisia joh-
tuen eri elämänvaiheista ja resursseista. Tämä näkyy myös eri elämän-
vaiheessa elävien kotitalouksien kulutusrakenteessa. Lapsettomat pari-
rit sijoittivat keskimääräistä suuremman osuuden rahoistaan kestoku-
lutushyödykkeisiin, mm. vapaa-ajan välineisiin, autoihin, suuriin ko-
dinkoneisiin ja huonekaluihin. Myös lapsiperheillä kului suhteellisesti
paljon (17 %) kestokulutustavaroihin ja puolikestäviin tavaroihin
(10 %). (Taulukko 14.)

Kotitalouksista lapsettomilla pareilla ja yksin asuvilla palvelu-
menojen osuus (pl. asuminen) oli kaikkein suurin, noin neljänneksen
kaikista menoista. Vastaavasti yksinhuoltajilta meni muihin palvelu-
menoihin 20 % kaikista menoista. Lapsettomat parit kuluttivat muita
enemmän ennen kaikkea matkailuun ja yksin asuvat kodin ulkopuolel-
la tapahtuvaan ruokailuun. (Kuvio 10.)

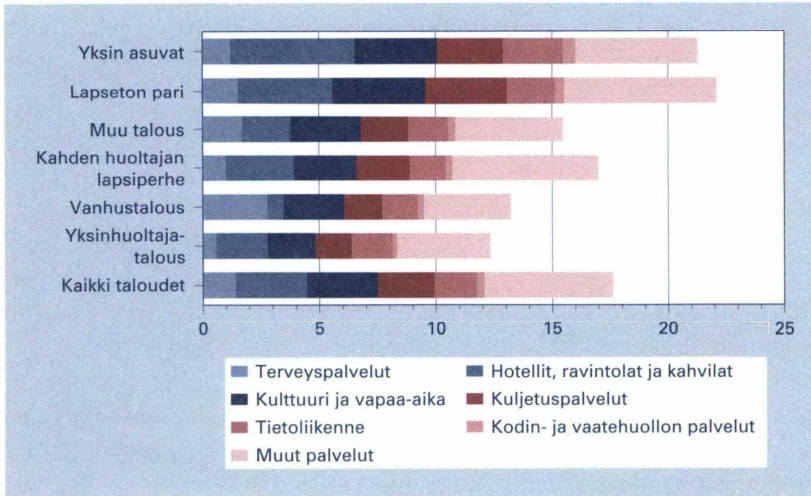
Yksin asuvista erityisesti nuorilla alle 35-vuotiailla kulutus kohdis-
tui palveluihin (29 %). Lapsettomista pariskunnista suurin palveluiden
osuus oli hieman vanhemmilla 35–44 -vuotiailla (27 %).

Eri ikäisten erilaiset kulutustyyli- ja heijastuivat kulutuksen jakaantu-
miseen tavaroihin ja palveluihin. Kotitalouksissa, joissa viitehenkilö
on nuori alle 25-vuotias, käytettiin suhteellisesti enemmän rahaa pal-
veluihin. Palveluista nuorilla kului mm. ravintoloihin ja kahviloihin,

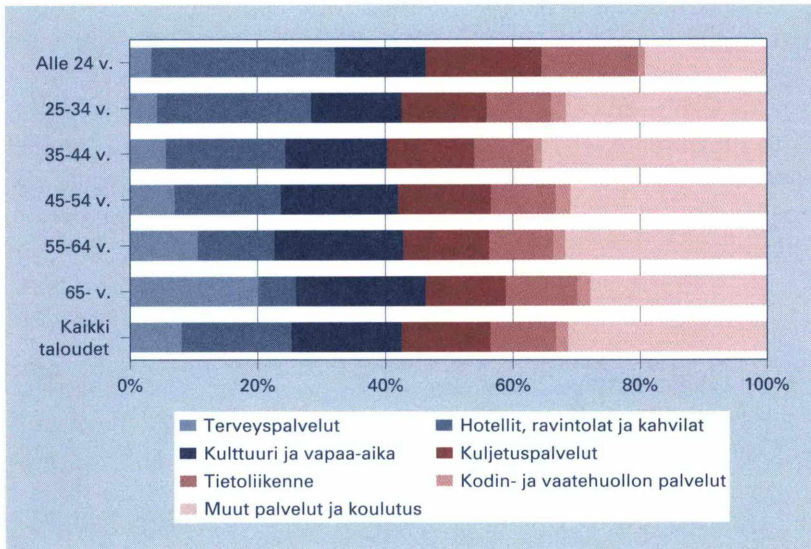
Taulukko 14. Kotitalouksien kulutusmenojen jakautuminen palveluihin ja tavaroihin
kotitaloustyyppin mukaan 1998, %

	Kaikki	Yksin asuvat	Lapseton pari	Yksin- huoltaja- talous	Kahden huoltajan lapsi- perhe	Vanhus- talous	Muu talous
	%	%	%	%	%	%	%
Kulutusmenot yhteensä	100	100	100	100	100	100	100
Kertakäyttötavarat	29	26	27	29	29	33	32
Puolikestävät tavarat	8	9	7	9	10	5	6
Kestotavarat	14	10	17	12	17	7	16
Palvelut	47	53	46	48	43	55	45
– Asumispalvelut	24	27	22	28	21	34	23
– Muut palvelut	23	26	24	20	23	21	22
Kulutus erittelemättä	2	2	2	2	2	1	2

tietoliikenteeseen ja kuljetuspalveluihin, sekä puolikestäviin tavaroihin suhteellisesti enemmän kuin vanhemmilla talouksilla. Tämän ikäisten talouksissa tietoliikennemaksujen osuus oli keskimäärin 15 % kaikista asumisen ulkopuolisista palvelumenoista. (Kuvio 11.) Iän mukana muiden palveluiden ja puolikestävien tavaroiden (vaatteet) kulutusosuudet pienenevät. Kestokulutustavaroiden osuuden huippu osuu 25–34 -vuotiaiden kotitalouksiin.

Kuvio 10. Palvelumenot (pl. asuminen) kotitaloustyyppin mukaan 1998, 1 000 mk/kulutusyksikkö

Kuvio 11. Palvelumenojen (pl. asuminen) rakenne kotitalouden viitehenkilön iän mukaan 1998, %

3 Kulutus, perhe ja asema työmarkkinoilla

Edellä on käsitelty kotitalouksien kulutusmenojen määrällisiä ja rakenteellisia piirteitä 1990-luvulla sekä sitä, miten eri väestöryhmien kulutusmenot näissä suhteissa poikkesivat toisistaan vuonna 1998.

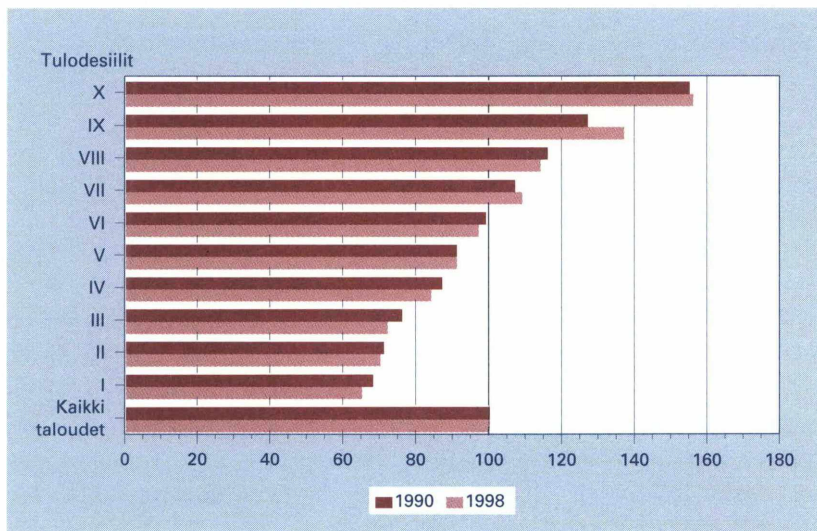
Viime vuosikymmenten yhteiskunnallisia muutoksia, jotka vaikuttivat eri väestöryhmien taloudelliseen hyvinvointiin ja kulutusedellytyksiin, ovat olleet työmarkkinoiden muutokset, julkisen vallan toimet mm. sosiaaliturvan ja -palveluiden sekä verotuksen suhteen, Suomen liittyminen Euroopan Unioniin, joka on muuttanut erityisesti maatalousyrittäjien asemaa, sekä väestörakenteelliset muutokset. Viime vuosikymmenen lopun yhtenä tunnuspiirteenä on pidetty taloudellisen eriarvoisuuden lisääntymistä. Kulutuksen tasossa ja rakenteessa syntyneitä eroja onkin aihetta tulkita suhteessa näihin muutoksiin. Seuraavassa tarkastelemme sitä, miten eri väestöryhmien kulutus muuttui 1990-luvulla. Kasvoivatko sosioekonomisten ryhmien ja kotitaloustyyppien väliset kulutuksen erot?

Kulutustutkimukset ovat poikkileikkausaineistoja, jolloin kunakin vuonna otoksessa mukana olevat ovat eri talouksia. Tällöin kuvattaessa jonkun tietyn väestöryhmän kulutusmenojen muutosta se sisältää myös väestöryhmien rakenteessa tapahtuneet muutokset. Jo pelkäänsä eri tyyppisten kotitalouksien lukumäärät muuttuivat huomattavasti 1990-luvulla.

3.1 Kulutus ja sosioekonominen asema

Sosioekonomisen aseman rinnalla kulutusta määrittävänä tekijänä on alettu korostaa enemmän elinvaiheittaisia ja yksilöllisen elämäntavan valintaan liittyviä tekijöitä. Vaikka kulutustyylit eivät enää jäsenyykään sosioekonomisen aseman mukaisesti ainakaan siinä määrin kuin aikaisemmin, sosioekonominen asema määrittää kuitenkin kulutusedellytyksiä. Se kuvaa paitsi erilaisia ammattiasemia, myös eri ammatissa toimimattomien asemia. Tällöin muutokset sosioekonomisten ryhmien kulutuksessa heijastavat niitä eroja, joita on muodostunut toisaalta tuotantoelämässä, mutta myös tuotantoelämän ulkopuolella julkisen sektorin toimenpiteiden seurauksena. Kulutuksen sosioekonomiset erot heijastelevat mm. tuloeroja ja niissä tapahtuneita muutoksia. Tuloerojen supistuessa myös kulutuserot ovat supistuneet. Tämänkaltainen muutos on havaittavissa ainakin vuoteen 1990 asti (Tennilä 1995).

Tuloerot ovat kasvaneet 1990-luvun puolivälistä lähtien, koska ylimpään tulodesiiliin kuuluvien kotitalouksien saamat omaisuustulot kasvoivat voimakkaasti (Uusitalo, 2000). Tuloerojen kasvu ei näy kui-

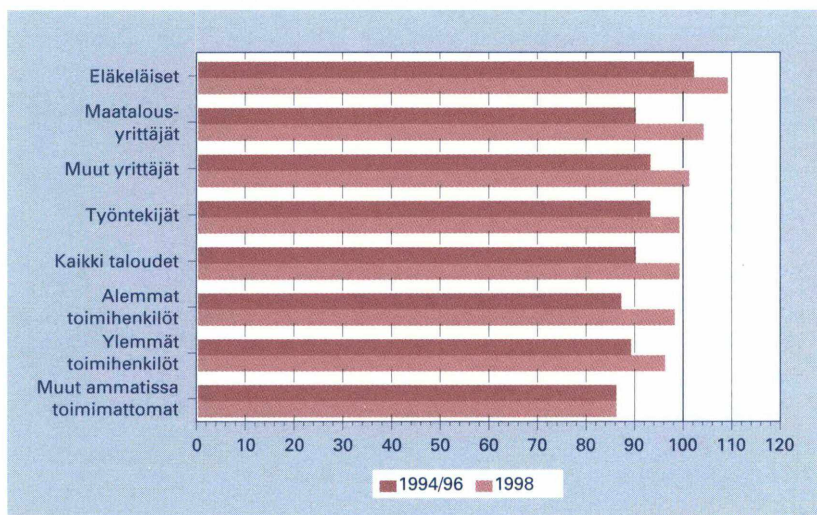

Kuvio 12. Eri tulodesiilien kulutusmenot suhteessa keskimääräiseen kulutukseen 1990 ja 1998 (kaikki kotitaloudet=100).

tenkaan suoraviivaisesti kulutuserojen kasvuna. Kuviossa 12 on verrattu eri tulodesiileihin kuuluvien kotitalouksien kulutusmenoja vuosina 1990 ja 1998 kummankin vuoden keskimääräiseen kulutukseen. Kulutuserot pysyivät melko samankaltaisina. Tulojen kasvusta huolimatta ylimmän desiilin menot eivät juurikaan kasvaneet. Lisääntyneet tulot käytettiin kulutuksen sijasta investointeihin ja säästämiseen (Säylä 2000). Sen sijaan alimpien tulodesiilien kulutusasetat olivat jonkin verran heikentyneet verrattuna vuoden 1990 tilanteeseen.

Kulutusmenojen muutokset sosioekonomisissa ryhmissä

Tarkastelemme seuraavaksi, miten eri sosioekonomisiin ryhmiin kuuluvien kotitalouksien kulutusmenot ja eri ryhmien väliset erot muut-

Kuvio 13. Sosioekonomisten ryhmien kulutusmenot vuosina 1994/96 ja 1998 suhteessa ko. ryhmän kulutukseen vuonna 1990 (1990=100). Menot laskettu kulutusyksikköä kohti.

tuivat 1990-luvulla. Sen jälkeen kuvaamme kulutuksen rakennetta ja sen eriytymistä.

Kuviossa 13 on kuvattu sitä, miten eri sosioekonomisiin ryhmiin kuuluvat kotitaloudet muuttivat kulutusmenojaan ensinnäkin 1990-luvun alun lamavuosina, ja miten ne sen jälkeen ovat saavuttaneet vuoden 1990 kulutustason.

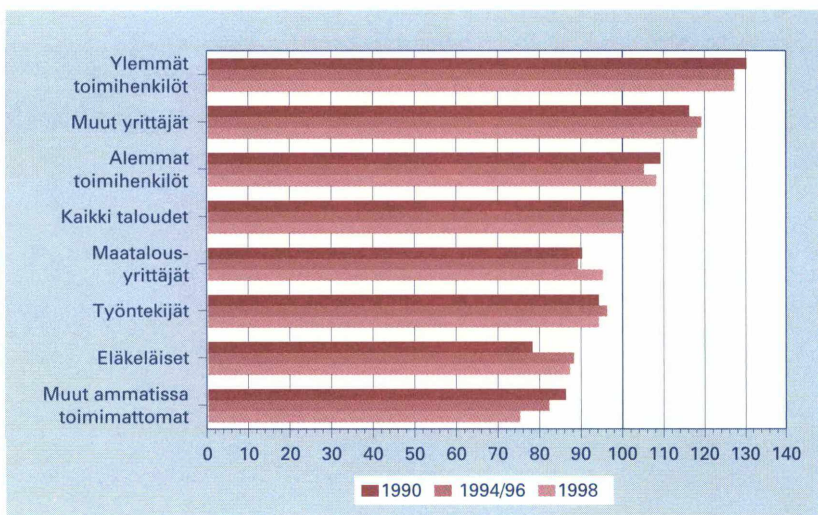
Kotitalouksien keskimääräiset kulutusmenot olivat viime vuosikymmenen puolivälissä lähes 10 prosenttia pienemmät kuin vuonna 1990. Kaikkien sosioekonomiset ryhmien kulutusmenot laskivat lukuun ottamatta eläkeläistalouksia, joiden kulutuksen taso säilyi reaalisesti ennallaan 1990–1994/96. Keskimääräistä enemmän kulutusmenot alenivat toimihenkilötalouksissa ja ammatissa toimimattomien (pääosin työttömiä ja opiskelijoita) talouksissa. Lamaa edeltänyt kulutustaso oli vuoteen 1998 mennessä saavutettu tai ylitetty lähes kaikissa sosioekonomisen aseman ryhmissä. Vuoden 1990 kulutustason ylittivät eläkeläisten ja yrittäjien taloudet. Sen sijaan työelämän tai eläketurvan ulkopuolella olevien kulutusmenot pienentyivät edelleen 1990-luvun loppupuolellakin.

Sosioekonomisten ryhmien kulutusasemien muutokset

Kuvio 14 kuvaa eri sosioekonomisten ryhmien kulutusta suhteessa keskimääräiseen eli sitä, miten eri ryhmien kulutusmenot ovat muuttuneet suhteessa keskivertokulutukseen. Ovatko ryhmien kulutusmenot etääntyneet, pysyneet ennallaan vai lähentyneet toisiaan 1990-luvun kuluessa?

Vuonna 1990 kulutusyksikköä kohti lasketut kulutusmenot olivat keskimääräistä suuremmat toimihenkilö- ja yrittäjätalouksilla. Pienimmät kulutusmenot, 80 prosenttia keskimääräisestä, olivat eläkeläistalouksilla.

Kuvio 14. Sosioekonomisten ryhmien kulutusmenot suhteessa keskimääräiseen kulutukseen vuosina 1990, 1994/96 ja 1998 (kaikki kotitaloudet=100). Menot laskettu kulutusyksikköä kohti.

Kulutuserot supistuessa 1990-luvun puolessa välissä myös kulutuserot pienenevät. Suhteessa muihin asemaansa paransivat ennen kaikkea eläkeläiset ja työntekijätaloudet. Toimihenkilöiden asema heikkeni, mutta heidän kulutusmenonsa olivat kuitenkin selvästi keskimääräistä suuremmat.

Väestöryhmien väliset kulutuserot kasvoivat 1990-luvun puolivälin jälkeen. Suurin muutos oli muiden ammatissa toimimattomien kulutusosaston heikkeneminen. Heidän kulutusmenonsa olivat vuonna 1990 lähellä työntekijöiden menoja ja lähes 90 prosenttia keskivertokulutuksesta, mutta vuonna 1998 enää noin 70 prosenttia siitä. Sen sijaan eläkeläistalouksien ja maatalousyrittäjätalouksien menot lähenivät jonkin verran palkansaajatalouksien kulutustasoa.

Kulutuksen rakenteen muutokset

Muutokset kulutuksen tasossa ilmenevät myös eri sosioekonomisten ryhmien kulutuksen rakenteessa. Ammatissa toimivien kulutuksen rakenne säilyi hyvinkin toistensa kaltaisena. Maatalousyrittäjien kulutuksen rakenne läheni jonkin verran muiden ammatissa toimivien rakennetta, joskin siinä painottui edelleen muita suurempi meno-osuus elintarvikkeisiin ja asumiseen. (Taulukot 15 ja 16.)

Myös eläkeläistalouksien kulutuksen rakenne läheni ainakin elintarvikkeiden osalta ammatissa toimivien talouksien rakennetta. Eläkeläiset erottautuivat muista talouksista lähinnä siinä, että heidän kulutusosuutensa terveydenhoitoon ja asumiseen oli suurempi ja liikenne-
menojen osuus pienempi kuin muilla ryhmillä.

Taulukko 15. Kotitalouksien kulutusmenojen rakenne sosioekonomisen aseman mukaan 1990, %

	Maa- talous- yrittäjät	Muut yrittäjät	Ylemmät toimi- henkilöt	Alemmat toimi- henkilöt	Työn- tekijät	Eläke- läiset	Muut ammatissa toimimat- tomat
Menot yhteensä	100	100	100	100	100	100	100
Elintarvikkeet ja juomat	19	14	13	14	17	20	15
Alkoholi ja tupakka	2	3	2	3	4	3	3
Vaatteet ja jalkineet	5	6	7	7	5	5	7
Asuminen ja energia	27	22	19	20	20	30	21
Kodin kalusteet, koneet ym.	5	5	6	5	5	5	5
Terveys	3	2	2	3	3	6	3
Liikenne	19	17	16	17	17	9	18
Tietoliikenne	1	2	1	1	1	2	2
Kulttuuri- ja vapaa-aika	9	11	13	11	10	10	10
Hotellit, kahvilat, ravintolat	2	5	6	6	5	2	6
Muut menot	8	13	15	13	13	8	10

Taulukko 16. Kotitalouksien kulutusmenojen rakenne sosioekonomisen aseman mukaan 1998, %

	Maa- talous- yrittäjät	Muut yrittäjät	Ylemmät toimi- henkilöt	Alemmat toimi- henkilöt	Työn- tekijät	Eläke- läiset	Muut ammattissa toimi- mattomat
Menot yhteensä	100	100	100	100	100	100	100
Elintarvikkeet ja juomat	15	13	11	12	14	16	14
Alkoholi ja tupakka	2	2	2	3	4	3	4
Vaatteet ja jalkineet	4	5	6	5	4	3	4
Asuminen ja energia	29	25	23	25	25	35	31
Kodin kalusteet, koneet ym.	5	4	5	4	5	4	4
Terveys	3	3	3	3	2	7	3
Liikenne	19	18	19	18	18	10	12
Tietoliikenne	3	3	2	3	3	3	4
Kulttuuri- ja vapaa-aika	9	12	11	10	10	9	10
Hotellit, kahvilat, ravintolat	2	4	5	5	4	2	5
Muut menot	9	11	13	12	11	8	9

Muiden ammatissa toimimattomien kulutuksen rakenteen muutokset poikkesivat muista ryhmistä. Asumismenojen osuus kasvoi vuodesta 1990 vuoteen 1998 mennessä 10 prosenttiyksikköä ja oli viimeisenä vuonna jo runsaat 30 prosenttia kaikista menoista. Liikennemenojen osuus puolestaan väheni 18 prosentista 12 prosenttiin, kun kaikilla muilla sosioekonomisilla ryhmillä se kasvoi.

Näyttäisi siltä, että erot ammatissa toimivien ja työmarkkinoiden ulkopuolelle olevien (pl. eläkeläiset) välillä kasvoivat vuodesta 1990 vuoteen 1998 sekä kulutusmenojen markkamäärien suhteen että kulutuksen rakenteen suhteen.

Kulutuserot ja yhteiskunnalliset muutokset sosioekonomisissa ryhmissä

Eläkeläistaloudet säilyttivät ainoana ryhmänä laman aikana kulutuksen tason reaalisesti samalla tasolla kuin vuonna 1990. Vuoteen 1998 mennessä eläkeläistalouksien kulutus oli jo noin 10 % suurempaa kuin vuonna 1990. Heidän kasvaneet kulutusmenonsa 1990-luvulla kohdistuivat tietoliikenteeseen, asumiseen, liikenteeseen, elintarvikkeisiin, terveydenhoitoon sekä kulttuuri- ja vapaa-aikamenoihin. Menot alkoholijuomiin ja tupakkaan, vaatteisiin ja jalkineisiin sekä kodin kalustamiseen sitä vastoin vähenivät. (Liitetaulukko 5.)

Näyttäisi siis siltä, että eläkeläistaloudet olisivat ainoana sosioekonomisena ryhmänä selvinneet lamasta ilman taloudellisia menetyksiä ja kulutuksesta tinkimistä. Näin ei kuitenkaan ole, sillä myös eläkeläisten etuja heikennettiin 1990-luvulla. Tällaisia heikennyksiä olivat mm. indeksitarkastuksen jäädyttäminen vuonna 1994, indeksin laskutavan muuttaminen ja kansaneläkkeen pohjaosan pienentäminen (Kosunen 1997a).

Eläkeläisten taloudelliseen tilanteeseen vaikuttivat keskeisesti myös muutokset sairausturvassa: ennen kaikkea lääkekorvausten alentaminen ja omavastuiden nostaminen, asiakasmaksut sekä sairauskulujen verovähennysoikeudesta luopuminen. Eläkeläistalouksien menojen kasvuun onkin osaltaan syynä sairausmenojen lisääntyminen, reaalisesti 7 prosenttia vuodesta 1990 vuoteen 1998.

Eläkeläistalouksien taloudellisen aseman paranemiseen on vaikuttanut ryhmän sisäisen rakenteen muutos. Eläkeläistalouksien määrä kasvoi nopeasti 1990-luvulla. Talouksia, joissa viitehenkilö oli eläkeläinen, oli vuonna 1990 noin 650 000 ja vuonna 1998 noin 700 000. Vuonna 1998 puolet eläkeläistalouksien viitehenkilöistä oli alle 70-vuotiaita, joten heistä hyvin harva oli eläkkeellä jo vuonna 1990.

”Uusien” eläkeläisten eläkkeet ovat olleet pääsääntöisesti suurempia kuin aiemmin eläkkeelle siirtyneiden johtuen pitemmistä työhistorioista ja TEL -järjestelmän vähittäisestä voimaantulosta. Eläkeläisten ryhmässä oli vuonna 1998 suhteellisesti vähemmän kuin vuonna 1990 sellaisia talouksia, joiden eläketurva olisi pelkästään kansaneläkkeen varassa. Eläkeläistalouksien reaalitytulot kasvoivatkin 1990-luvun loppupuolella keskimäärin 2,9 prosenttia vuodessa jaksolla 1994–1998 ja 3,5 prosenttia vuonna 1998. Sen sijaan jos tarkastellaan samoja talouksia kahtena eri ajankohtana, vuosina 1997 ja 1998, tulojen muutos oli negatiivinen, -0,8 prosenttia (Tulonjakotilasto 1998).

Ammatissa toimimattomien (pl. eläkeläiset) kulutusasema heikkeni selvästi 1990-luvulla. Asuminen ja tietoliikenne olivatkin ainoat menoerät, joissa heidän kulutusmenonsa vuonna 1998 ylittivät vuoden 1990 vastaavat menot. Elintarvike-, juoma- ja tupakkamenot olivat kumpanakin vuonna samalla tasolla. Vaatteisiin ja jalkineisiin sekä liikenteeseen kulutettiin ainoastaan puolet siitä, mitä vuonna 1990. Myös menot terveydenhoitoon, kodin kalusteisiin ja koneisiin sekä virkistykseen ja kulttuuriin olivat selvästi alemmalla tasolla kuin vuonna 1990. (Liitetaulukko 5.)

Muihin ammatissa toimimattomiin kuuluivat taloudet, joiden viitehenkilö oli opiskelija, työtön, omaa kotitaloutta hoitava tai joku muu ammatissa toimimaton. Tähän ryhmään kuuluvien kotitalouksien määrä yli kolme ja puolikertaistui vuodesta 1990 vuoteen 1998:

	1990		1998	
	lkm	%	lkm	%
Opiskelijoita	36 100	49	90 000	34
Työttömiä	16 900	22	139 000	52
Muita	20 600	29	36 800	14
Yhteensä	73 600	100	265 800	100

Viime vuosikymmenellä toteutetut sosiaaliturvan leikkaukset kohdistuivat erityisesti näihin ryhmiin, joiden toimeentulo on riippuvainen työttömyysturvasta, opintotuesta, sairausvakuutuseduista tai muusta sosiaaliturvasta, joita viime vuosikymmenen aikana leikattiin. Työttömyysturvan osalta mm. ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan ansio-osaa alennettiin, omavastuu-aikaa ja karenssiaikaa korotettiin, indeksikorotuksia jätettiin tekemättä sekä otettiin käyttöön tarveharkintainen työmarkkinatuki (Kosunen 1997a).

Maatalousyrittäjien kulutusasema parani 1990-luvulla. Lisääntyneet kulutusmenot käytettiin tietoliikenteeseen, vapaa-ajan menoihin, kodin kalusteisiin sekä elintarvikkeisiin, juomiin ja tupakkaan (liitetaulukko 5).

Kulutusaseman paraneminen liittyi maatalouden rakennemuutokseen. Maatilojen lukumäärä on pienentynyt ja tilakoko kasvanut. Kun maatiloja vuonna 1990 oli lähes 200 000 oli niiden määrä pudonnut vuoteen 1997 mennessä noin 160 000:een. Ainoastaan suurten maatilojen määrä lisääntyi. (Suomen tilastollinen vuosikirja 1999). Sellaisen kotitalouksien, joissa viitehenkilönä oli maatalousyrittäjä, lukumäärä vähenikin 1990-luvulla. Vuonna 1990 maatalousyrittäjien talouksia oli noin 90 000 ja 1998 enää noin 50 000. Maatalousyrittäjien tulokehitys oli ajanjaksolla 1994–1998 keskimääräistä hieman hitaampaa (1,3 % vuodessa), mutta vuonna 1998 keskimääräistä (2,5 %) (Tulonjakotilasto 1998, 2000).

Kuvioden 13 ja 14 perusteella näyttäisi, että **ammattissa toimivien (toimihenkilöiden, työntekijöiden ja yrittäjien)** kulutusasema olisi ollut varsin vakaa 1990–1998. Kulutusmenot vähenivät 1990-luvun alkupuolella, mutta vuoden 1990 taso oli lähes saavutettu tai ylitetty vuonna 1998. Tehtyjen laskelmien perusteella ammatissa toimivat menettivätkin leikkausten seurauksena reaalisesti ainoastaan 4 prosenttia tuloistaan, kun työttömyyden tai sairauden vuoksi sosiaaliturvan varassa elävien menetys oli 12–17 prosenttia (Kosunen 1997b).

Yhteiskunnan muutokset, mm. työttömyys, ikääntyminen ja eläkkeelle siirtyminen ovat kuitenkin vaikuttaneet ammatissa toimivien

Taulukko 17. Palkansaajatalouksien eri ikäryhmien kulutusmenot suhteessa keskimääräiseen kulutukseen vuosina 1990 ja 1998 (kaikki taloudet=100) sekä kulutusmenot vuonna 1998 suhteessa ko. ikäryhmän kulutukseen vuonna 1990 (1990=100). Menot laskettu kulutusyksikköä kohti.

Ikä	1990	1998	Vuoden 1998 kulutusmenot, kun 1990=100
Kaikki kotitaloudet	100	100	99
Alle 25 v.	109	93	84
25–34 v.	103	108	103
35–44 v.	105	100	93
45–54 v.	116	115	98
55 v. täyttäneet	108	119	109

ryhmiin. Ainoastaan yrittäjä- ja ylempien toimihenkilöiden talouksien määrä on lisääntynyt. Ylempien toimihenkilöiden talouksien määrä oli vuonna 1990 noin 300 000 ja vuonna 1998 lähes 315 000. Yrittäjä-talouksia oli vuonna 1990 noin 112 000 ja vuonna 1998 vajaa 130 000.

Sen sijaan sekä alempien toimihenkilöiden että työntekijöiden kotitalouksien lukumäärät vähenivät. Vuonna 1990 alempien toimihenkilöiden talouksia oli noin 400 000 ja työntekijöiden talouksia 530 000. Vastaavat lukumäärät vuonna 1998 olivat 385 000 ja 513 000.

Ammatissa toimivien talouksien viitehenkilöiden ikäjakauma muuttui. Alle 50-vuotiaiden osuus kaikissa ryhmissä väheni ja 50-vuotta täyttäneiden kasvoi. Vuonna 1998 yrittäjätalouksien viitehenkilöistä peräti lähes 40 prosenttia oli 50 vuotta täyttänyt, kun vastaava osuus vielä 1990 oli ainoastaan 23 prosenttia. Ylempien toimihenkilöiden ryhmässä 50 vuotta täyttäneiden osuus lisääntyi 15 prosentista 28 prosenttiin. Alempien toimihenkilöiden ja työntekijöiden ryhmissä muutos oli 20 prosentista 25 prosenttiin. Kulutusaseman näyttäminen niin vakaalta johtunee pääosin tästä ikärakenteen muutoksesta. Eri ikäisten asema työmarkkinoilla on varsin erilainen joustavien työmuotojen yleistyessä, joten kulutusmenojen muutoskin poikkeaa eri ikäisten talouksilla.

Kaikissa palkansaajatalouksien ikäryhmissä kulutusmenot ylittivät kaikkien kotitalouksien keskimääräiset menot vielä vuonna 1990. Sen sijaan nuorimman ikäryhmän menot olivat vuonna 1998 jääneet jälkeen keskimääräisestä ja olivat selvästi alempana kuin vuonna 1990. Vanhimman, 55 vuotta täyttäneiden ikäryhmän suhteellinen kulutusasema taas oli parantunut. (Taulukko 17.)

3.2 Kulutus ja perheasema

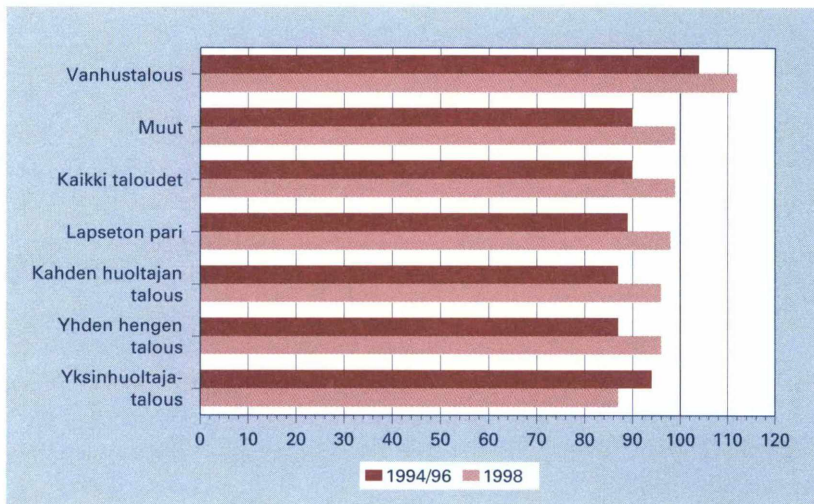
Eri tyyppisissä kotitalouksissa kulutusmahdollisuudet ovat luonnollisesti erilaiset riippuen mm. siitä, kuinka monta tulonsaajaa taloudessa on. Tässä luvussa tarkastelemme sitä, miten eri tyyppisten kotitalouksien kulutusmenot muuttuivat 1990-luvulla ja miten asema työmarkkinoilla tai sosiaaliturvan varassa eläminen liittyvät kulutukseen.

Kulutusmenojen muutokset erityyppisissä kotitalouksissa

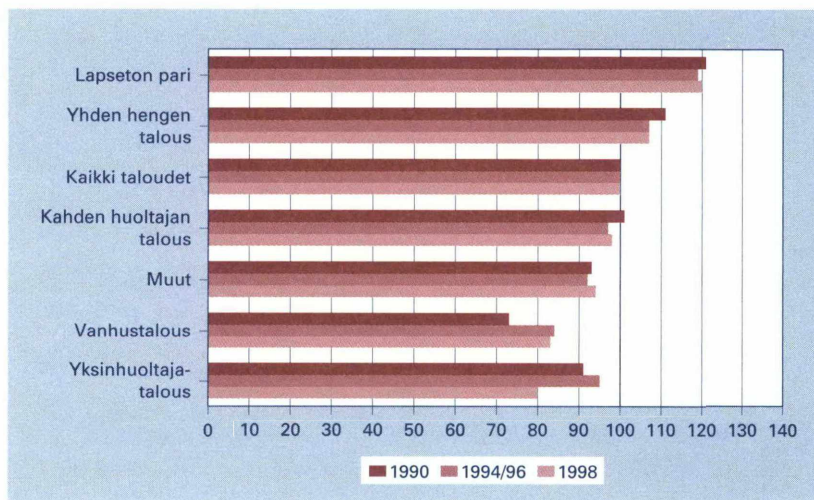
Kuviossa 15 on esitetty kulutusmenot erilaisissa kotitalouksissa vuosina 1994/1996 ja 1998 verrattuna vuoden 1990 menoihin.

Kulutusmenot alenivat 1990-luvun alkupuoliskolla kaikissa muissa kotitaloustyypeissä paitsi vanhustalouksissa, joiden kulutusmenot olivatkin selkeästi suuremmat vuonna 1998 kuin vuonna 1990. Lähes lamaa edeltävän kulustason olivat vuonna 1998 saavuttaneet lapsettomat parit, yksin asuvat ja kahden huoltajan lapsiperheet. Sen sijaan muista talouksista poiketen yksinhuoltajien menot alenivat vielä 1990-luvun puolivälin jälkeen.

Kuvio 15. Eri kotitaloustyyppien kulutusmenot vuosina 1994/96 ja 1998 suhteessa ko. ryhmän kulutukseen vuonna 1990 (1990=100). Menot laskettu kulutusyksikköä kohti.

Kuvio 16. Eri kotitaloustyyppien kulutusmenot suhteessa keskimääräiseen kulutukseen vuosina 1990, 1994/96 ja 1998 (kaikki kotitaloudet=100). Menot laskettu kulutusyksikköä kohti.

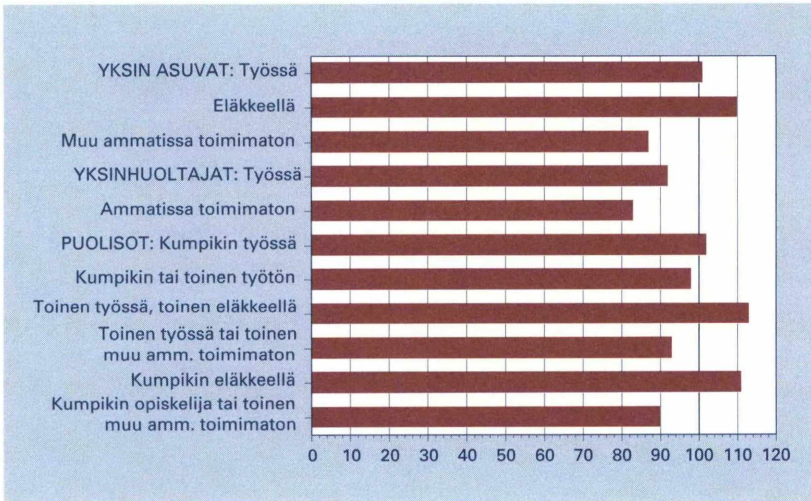

Yksinhuoltajatalouksien menot etääntyivät lisäksi keskivertokulutuksesta. Vanhustalouksien menot sitä vastoin lähentyivät jonkin verran muiden kotitalouksien tasoa. Suurimmat kulutusmenot kulutusyksikköä kohden olivat lapsettomien parien talouksilla ja yksiasuvilla. Pienimmät kulutusmenot olivat yksinhuoltajilla ja vanhuksilla. (Kuvio 16.)

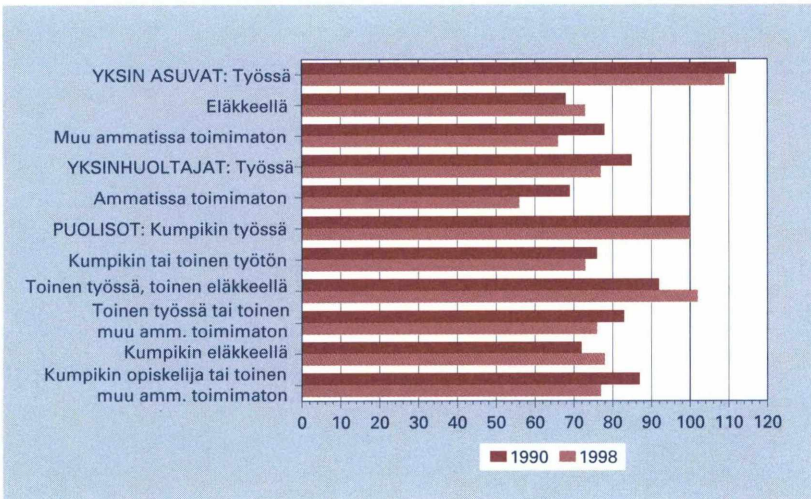
Työmarkkina-asema ja kulutusmenot

Kuvioissa 17 ja 18 on tarkasteltu kotitalouksien työmarkkina-asemaa ja perheasemaa yhdessä. Käytetty luokitus on esitetty liitteessä 1.

Kulutus palautui laman jälkeen sitä edeltävälle tasolle nopeimmin talouksilla, joiden jäsenet olivat työssä tai eläkkeellä. Vuoden 1990 kulutuksen tasossa tai vähän sen yläpuolella olivat vuonna 1998 yksin

Kuvio 17. Eri työmarkkina-aseman ja perheaseman mukaiset kulutusmenot vuonna 1998 suhteessa ko. ryhmän kulutukseen vuonna 1990 (1990=100)

Kuvio 18. Eri työmarkkina-aseman ja perheaseman mukaiset kulutusmenot suhteessa kotitalouksien kulutukseen, joissa molemmat puoliset työssä, vuosina 1990 ja 1998 (molemmat puoliset työssä = 100). Menot laskettu kulutusyksikköä kohti.

asuvat sekä työssä käyvät että eläkeläiset sekä puoliso-perheet, joissa molemmat tai ainakin toinen kävi työssä tai oli eläkkeellä. Sen sijaan työttömyys, opiskelu tai muu kuin eläkkeestä johtuva ammatissa toimimattomuus liittyivät alhaisempiin kulutusmenoihin kuin vuonna 1990. Eniten kulutus oli pienentynyt vuoteen 1990 verrattuna työmarkkinoiden ulkopuolella olevilla yksinhuoltajaperheillä, joiden oli pitänyt tinkiä paitsi virkistys- ja liikennemenoista myös terveydenhoidosta ja elintarvikkeista. (Kuvio 17.)

Kun vertailukohtana käytettiin perhetyyppejä, jossa molemmat puoliset olivat työssä, samalle kulutusmenojen tasolle ylsivät ainoastaan yksinasuvat, jotka kävivät työssä, sekä perheet, joissa toinen puolisoista oli työssä ja toinen eläkkeellä (kuvio 18). Kun kulutusta verrataan kahden työssäkäyvän perheen tasoon, kulutusasema heikkeni 1990-luvun puolivälin jälkeen erityisesti talouksissa, joissa ei ollut

yhtään työssä käyvää tai yhtään eläkkeellä olevaa. Myös työssä käyvien yksinhuoltajien kulutusasema heikentyi 1990-luvun puolivälin jälkeen. Samaan aikaan eläkkeellä olevien kulutus läheni kahden työssäkäyvän talouden kulutuksen tasoa.

Kulutusmenot ja erityyppisten kotitalouksien muutokset

Yksin asuvien kotitalouksien lukumäärä on lisääntynyt eniten. Vuonna 1990 yksinasuvia oli noin 740 000 ja vuonna 1998 runsaat 900 000. Samalla yksin asuvien ammatissa toimimattomuus lisääntyi ja vuonna 1998 työssä oli runsas kolmannes kaikista yksinasuvista. Lähes puolet oli eläkkeellä ja 16 prosenttia muita ammatissa toimimattomia (pääosin opiskelijoita ja työttömiä). Toteutetut sosiaaliturvan leikkaukset ovat paljolti kohdistuneet tähän ryhmään. Lähes 70 prosenttia kuului alimpaan tulokvintiiliin vuonna 1998, neljännessä voitiin pitää suhteellisesti pienituloisena ja lähes puolet sai toimeentulotukea (liitetaulukko 8).

Ammatissa toimimattomien yksinasuvien kulutusmenot ovatkin jääneet jälkeen vastaavan ryhmän vuoden 1990 kulutuksen tasosta ja etäännyneet muiden kotitalouksien kulutuksesta. Kulutusmenoissa on tingitty erityisesti liikenne-, vaate- ja terveydenhoitomenoista.

Myös **yksinhuoltajaperheiden** määrä lisääntyi vuoden 1990 noin 76 000 taloudesta runsaaseen 115 000 talouteen vuonna 1998. Yksinhuoltajaperheistä ammatissa toimimattomia oli vuonna 1990 ainoastaan 15 prosenttia, mutta vuonna 1998 runsaat 30 prosenttia.

Yksinhuoltajille sosiaaliturvaetuuksien leikkaukset merkitsivät tulojen pudotusta. Vuoden 1993 saakka yksinhuoltajat saivat verotuksessa vielä lapsenhoito-, lapsi- ja yksinhuoltajavähennykset. Myös asumistuen heikentäminen vaikutti heidän asemaansa. Yksinhuoltajaperheiden toimeentulo heikkenikin laman aikana muita enemmän (Uusitalo 1997). Myös laman jälkeen heidän tulokehityksensä oli keskimääräistä pienempiä (Tulonjakotilasto 1998, 2000).

Työssä käyvistä yksinhuoltajien perheistä 26 prosenttia kuului alimpaan tulokvintiiliin ja ammatissa toimivista peräti 80 prosenttia. Toimeentulotukea sai runsas 60 prosenttia ammatissa toimimattomista yksinhuoltajaperheistä. (Liitetaulukko 8.)

Yksinhuoltajaperheiden kulutusmenot olivat vielä 1990 noin 90 prosenttia kaikkien talouksien menoista, mutta vain 80 prosenttia vuonna 1998. Suurimmat erot keskivertokulutukseen olivat terveydenhoito- ja liikennemenoissa, hotelli-, ravintola- ja kahvilamenoissa sekä kodin kaluste- ja konemenoissa (liitetaulukko 6).

Puolisoperheiden, joissa molemmat puoliset olivat työssä, lukumäärä väheni 720 000:sta 620 000:een aikavälillä 1990–1998. Työttömyysperheiden osuus kasvoi runsaaseen 10 prosenttiin. Opiskelijaperheistä alimpaan tulokvintiiliin kuului 61 prosenttia ja työttömistä 33

prosenttia. Toimeentulotukea sai 41 prosenttia opiskelijapareista ja 25 prosenttia perheistä, joissa oli työttömyyttä. (Liitetaulukko 8.)

Työttömyys, opiskelu tai muu ammatissa toimimattomuus näkyikin kulutusmenojen alhaisena tasona verrattuna kahden työssäkäyvän perheeseen sekä verrattuna vuoden 1990 kulutuksen tasoon.

Rahatulot ja rahamenot 1998

Liitetaulukkoon 8 on koottu tietoja erilaisten kotitalouksien tuloista ja tulojen käytöstä, velkaantumisesta, sosiaaliturvasta ja taloudellisesta tilanteesta. Käytetyt käsitteet ovat rahatulot ja rahamenot, joista on poistettu laskennalliset erät (ks. liite 1). Toimeentuloa on kuvattu alimpaan tuloviidennekseen kuuluvien osuutena, suhteellisena pientuloisuutena sekä toimeentulotukea ja työmarkkinatukea saavien osuutena.

Kulutusten taso näyttää eriytyneen 1990-luvulla eri tyyppisissä kotitalouksissa sen mukaan, millainen asema taloudella on työmarkkinoilla tai suhteessa sosiaaliturvaan. Työttömyyden pitkittymisestä kertoo se, että työmarkkinatukea saavien osuus oli varsin korkea ammatissa toimimattomien talouksissa. (Liitetaulukko 8.) Työmarkkinatuen alhaisuudesta ja riittämättömyydestä puolestaan kertoo toimeentulotuen saajien korkea osuus samoissa väestöryhmissä. Työttömyys, opiskelu ja yksinhuoltajuus sekä riippuvuus viimesijaisesta sosiaaliturvasta ovat tekijöitä, jotka ovat liittyneet kulutustason eriytymiseen eri väestöryhmien välillä. Harkinnanvaraisten tukien varassa elävien kulutusta määrittävät viime kädessä sosiaaliviranomaiset.

Taulukko 18. Kotitalouksien rahamenojen jakautuminen "välttämättömyys-" ja muihin menoihin perhe- ja työmarkkina-aseman mukaan 1998, %

	Rahamenot yhteensä, %	"Välttämättömyysmenot", %	Vapaa-ajan menot, %	Muut menot, %
YKSIN ASUVAT				
Työssä	100	41	36	23
Eläkkeellä	100	64	21	15
Muu ammatissa toimimaton	100	49	33	18
YKSINHUOLTAJAT				
Työssä	100	48	31	21
Ammatissa toimimaton	100	56	26	18
PUOLISOT				
Kumpikin työssä	100	40	38	22
Kumpikin tai toinen työtön	100	45	37	18
Toinen työssä, toinen eläkkeellä	100	45	38	17
Toinen työssä, toinen muu ammatissa toimimaton	100	43	36	21
Kumpikin eläkkeellä	100	55	29	16
Kumpikin opiskelija ja toinen muu ammatissa toimimaton	100	46	34	20

Kulutussyksikköä kohden lasketut rahatulot olivat rahamenoja suuremmat ainoastaan talouksissa, joissa kumpikin puoliso oli työssä, kumpikin oli eläkkeellä tai toinen oli työssä ja toinen eläkkeellä. Muissa talouksissa menot ylittivät enemmän tai vähemmän tulot. Tämä tarkoittaa sitä, että menoja on täytynyt rahoittaa joko lainanotolla, säästöillä tai muilla keinoin, esimerkiksi epävirallisella avulla. Menojen ja tulojen välinen ero on luonnollisesti suurin talouksissa, joissa on opiskelijoita (liitetaulukossa 8: Yksinasuvat muut ammatissa toimimattomat ja Puolisot, kumpikin opiskelija tai toinen muu ammatissa toimimaton). Tällöin tulojen ja menojen suhteellinen ero oli runsaat 20 prosenttia.

Tulojen ja menojen välinen ero oli suuri (runsaat 10 prosenttia) myös talouksissa, joissa oli työttömyyttä. Lähes yhtä suuri ero oli lisäksi työssä käyvien yksinhuoltajien perheissä, joissa entinen puoliso rahoittanee osan lasten kulutuksesta (vrt. taulukko 9 luvussa 2.4).

Seuraavassa taulukossa 18 kuvataan sitä, miten erilaisten talouksien kulutus jakautuu ns. ”välttämättömien” ja muiden menojen kesken. Välttämättömyysmenoihin on tässä laskettu elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat, asuminen ja energia (pl. vapaa-ajan asuminen), lainojen korot, päivähoido sekä terveydenhoitomenot. Vapaa-ajan menoihin kuuluvat samat erät kuin luvussa 2.3 (kulkuvälineet ja niiden käyttömenot, matkailu, tietoliikenne, vapaa-ajan laitteet ja tarvikkeet, urheiluvaatteet, kulttuuri- ja virkistyspalvelut, kirjat ja lehdet, ravintolat, kahvilat, alkoholi, tupakka, lemmikkieläimet sekä vapaa-ajan asuminen). Muihin menoihin kuuluvat mm. vaatteet ja jalkineet, kodin kalusteet, koneet ja tarvikkeet, hygienia ja kauneudenhoito.

Mitä pienemmät kulutussyksikköä kohti lasketut tulot ja menot kotitalouksilla on, sitä suurempi osuus siitä kuluu luonnollisesti ”välttämättömyysmenoihin”. Yksinasuvilla eläkeläisillä välttämättömyysmenoihin kului runsaat 60 prosenttia kaikista menoista ja eläkeläispareilla 55 prosenttia. Yksinhuoltajien välttämättömyysmenojen osuus oli suuri olivatpa he työssä tai ammatissa toimimattomia. Vapaa-aikaan suurimman osan menoistaan käyttivät parit, joista kumpikin oli työssä tai toinen eläkkeellä.

Välttämättömyyskulutuksen tasossa väestöryhmien väliset kulutuserot olivat pääosin pienempiä kuin vapaa-ajan kulutuksessa. Poikkeuksen muodostaa kuitenkin lainojen korot, jotka olivat työssä käyvien talouksissa selvästi suuremmat kuin muissa talouksissa. Tämä näkyy eroina myös asumismuodossa. Työssä tai eläkkeellä olevat asuivat pääosin omistusasunnoissa, kun taas muiden omistusasuminen oli harvinaisempaa. (Liitetaulukko 8.)

Välttämättömyysmenoista myös terveydenhoitomenojen suuruus poikkesi eri väestöryhmissä. Elämänvaiheeseen liittyen luonnollisesti eläkeläistalouksien terveydenhoitomenot olivat muita suuremmat. Sen sijaan esimerkiksi ammatissa toimimattomien yksinhuoltajien perheissä terveydenhoitoon käytettiin ainoastaan puolet siitä, mitä kahden työssä käyvän perheissä. (Liitetaulukko 8.)

Kirjallisuus

- Blom, Raimo (toim.) (1999):** Mikä Suomessa muuttui? Sosiologinen kuva 1990-luvusta. Hanki ja jää. Gaudeamus. Helsinki.
- Heikkilä, Matti & Karjalainen, Jouko (toim.) (2000):** Köyhyys ja hyvinvointivaltion murros. Gaudeamus. Helsinki
- Heikkilä, Matti & Uusitalo, Hannu (toim.) (1997):** Leikkausten hinta. Tutkimuksia sosiaaliturvan leikkauksista ja niiden vaikutuksista 1990-luvun Suomessa. STAKES. Raportteja 208.
- Härkki, Taija & Raijas, Anu (2000):** Vapaa-ajan palveluista arjen palveluihin. Kotityöpalvelun vuosituhat – näkökulmia kehittämiseen. Helsingin yliopisto. Taloustieteen laitos. Selvityksiä nro 9. Kuluttajaekonomia. Helsinki.
- Kangas, Olli & Ritakallio, Veli-Matti (toim.) (1996):** Kuka on köyhä? Köyhyys 1990-luvun puolivälin Suomessa. STAKES. Tutkimuksia 65.
- Kansantalouden tilinpito 1975-1998. Aikasarjat. Tilastokeskus. Kansantalous 2000:1.
- Karjalainen, Jouko (2000):** Perusturvan tuolla puolen. Teoksessa: Heikkilä, Matti & Karjalainen, Jouko (toim.) Köyhyys ja hyvinvointivaltion murros. Gaudeamus. Helsinki
- Kortteinen, Matti & Tuomikoski, Hannu (1998):** Työtön. Tutkimus pitkäaikaistyöttömien selviytymisestä. Hanki ja jää. Helsinki.
- Kosunen, Virpi (1997a):** Lama ja sosiaaliturvan muutokset 1990-luvulla. Teoksessa: Heikkilä, Matti & Uusitalo, Hannu (toim.) Leikkausten hinta. Tutkimuksia sosiaaliturvan leikkauksista ja niiden vaikutuksista 1990-luvun Suomessa. STAKES. Raportteja 208.
- Kosunen, Virpi (1997b):** Leikkaukset ja kotitalouksien toimeentulo. – Esimerkkiperheitä koskeva simulaatiomalliin perustuva analyysi. Teoksessa: Heikkilä, Matti & Uusitalo, Hannu (toim.) Leikkausten hinta. Tutkimuksia sosiaaliturvan leikkauksista ja niiden vaikutuksista 1990-luvun Suomessa. STAKES. Raportteja 208.
- Kuluttajabarometri: taulukot 2000, kesäkuu. Tilastokeskus. Tulot ja kulutus 2000:2.
- Lindqvist, Markku & Pajunen, Airi & Laiho, Johanna (2000):** Kulutustutkimukset 1994–1996. Laatuselvitys. Tilastokeskus. Katsauksia 2000/1.
- Sailas, Raija (1997):** Kodin ulkopuolista ruokailua, matkailua ja muuta virkistystä. Kotitalouksien menot palveluihin vuosina 1966-1995. Hyvinvointikat-saus 2/1997, 39-44.
- Säylä, Markku (2000):** Kotitalouksien varallisuus 1998. Tilastokeskus. Tulot ja kulutus 2000:26.
- Suomen tilastollinen vuosikirja 1999 (1999). Tilastokeskus.
- Tennilä, Liisa (1995):** Kotitalouksien kulutusmenot 1966–1990. Tilastokeskus. Tulot ja kulutus 1995:3.
- Tennilä, Liisa (2000):** Elintarvikkeiden kulutus kotitalouksissa 1998. Tilastokeskus. Tulot ja kulutus 2000:18.
- Tulonjakotilasto 1998. Tilastokeskus. Tulot ja kulutus 2000:15.
- Työvoimatutkimus 1998. Työvoimatutkimuksen tuloksia vuosilta 1989-1998. Tilastokeskus. Työmarkkinat 1999:21
- Uusitalo, Hannu (1997):** Neljä laman vuotta: mitä tapahtui tulonjaossa? Teoksessa: Heikkilä, Matti & Uusitalo, Hannu (toim.) Leikkausten hinta. Tutkimuksia sosiaaliturvan leikkauksista ja niiden vaikutuksista 1990-luvun Suomessa. STAKES. Raportteja 208.
- Uusitalo, Hannu (2000):** Köyhyys ja hyvinvointivaltion murros. Teoksessa: Heikkilä, Matti & Karjalainen, Jouko (toim.): Köyhyys ja hyvinvointivaltion murros. Gaudeamus. Helsinki
- Varjonen, Johanna (2000):** Trendejä vai kaaosta? – Ruokatottumusten ja ruokatalouden hoidon muutokset 1980- ja 1990-luvuilla. Kuluttajatutkimuskeskus 2/2000
- Vähätalo, Kari (1998):** Työttömyys ja suomalainen yhteiskunta. Gaudeamus. Helsinki

Kuvioluettelo

Kuviot

Figurer

Figures

Sivu – Sida – Page

1.	Kotitalouksien kulutusmenojen reaalinen muutos kulutusyksikköä kohti 1990-1994/96 ja 1994/96-1998, %	Reell förändring i hushållens konsumtionsutgifter per konsumtionsenhet 1990-1994/96 och 1994/96-1998, %	Change in household consumption expenditure in real terms per consumption unit in 1990-1994/1996 and 1994/1996-1998, %	16
2.	Kotitalouksien kulutusmenojen rakenne 1990, 1994/96 ja 1998, %	Strukturen på hushållens konsumtionsutgifter 1990, 1994/96 och 1998, %	Structure of household consumption expenditure in 1990, 1994/1996 and 1998, %	17
3.	Kotitalouksien elintarvikemenojen rakenne 1990, 1994/96 ja 1998, %	Strukturen på hushållens livsmedelsutgifter 1990, 1994/96 och 1998, %	Structure of household expenditure on food in 1990, 1994/1996 and 1998, %	17
4.	Kotitalouksien elintarvikemenojen reaalinen muutos kulutusyksikköä kohti 1990-1998, %	Reell förändring i hushållens livsmedelsutgifter per konsumtionsenhet 1990-1998, %	Changes in household expenditure on food in real terms per consumption unit in 1990-1998, %	18
5.	Elintarvikkeiden ja alkoholittomien juomien osuus kulutusmenoista kotitalouden sosioekonomisen aseman mukaan 1990 ja 1998, %	Andel av konsumtionsutgifterna som används för livsmedel och alkoholfria drycker efter hushållets socioekonomiska ställning 1990 och 1998, %	Share of food and non-alcoholic beverages of consumption expenditure by socio-economic group of household in 1990 and 1998, %	19
6.	Videonaururin, astianpesukoneen ja mikrotietokoneen omistus kotitalouden sosioekonomisen aseman mukaan 1998, %	Innehav av videobandspelare, diskmaskin och persondator efter hushållets ekonomiska ställning 1998, %	Ownership of video cassette recorder, dish washing machine and personal computer by socio-economic group of household in 1998, %	24
7.	Mikrotietokoneen ja puhelimen omistus kotitalouden viitehenkilön iän mukaan 1998, %	Innehav av persondator och telefon efter hushållets referenspersons ålder 1998, %	Ownership of personal computer and telephone by age of reference person of household 1998, %	25
8.	Kestotavaroiden hankinta kotitalouden sosioekonomisen aseman mukaan 1998, 1000 mk/kotitalous	Anskaffning av kapitalvaror efter hushållets socioekonomiska ställning 1998, 1000 mk/hushåll	Purchasing of consumer durables by socio-economic group of household in 1998, FIM 1,000 /household	26
9.	Palvelumenot (pl. asuminen) kotitalouden sosioekonomisen aseman mukaan 1998, 1000 mk/kulutusyksikkö	Serviceutgifter (exkl. boende) efter hushållets socioekonomiska ställning 1998, 1000 mk/konsumtionsenhet	Expenditure on services (excl. housing) by socio-economic group of household in 1998, FIM 1,000 /consumption unit	34
10.	Palvelumenot (pl. asuminen) kotitaloustyyppin mukaan 1998, 1000 mk/kulutusyksikkö	Serviceutgifter (exkl. boende) efter hushållstyp 1998, 1000 mk/konsumtionsenhet	Expenditure on services (excl. housing) by type of household in 1998, FIM 1,000/consumption unit	36
11.	Palvelumenojen (pl. asuminen) rakenne kotitalouden viitehenkilön iän mukaan 1998, %	Strukturen på serviceutgifterna (exkl. boende) efter hushållets referenspersons ålder 1998, %	Structure of expenditure on services (excl. housing) by age of reference person of household in 1998, %	36

Kuviot

Figurer

Figures

Sivu – Sida – Page

<p>12. Eri tulodesiilien kulutusmenot suhteessa keskimääräiseen kulutukseen 1990 ja 1998 (kaikki kotitaloudet=100).</p>	<p>Konsumtionsutgifterna i olika inkomstdeciler i förhållande till den genomsnittliga konsumtionen 1990 och 1998 (alla hushåll =100).</p>	<p>Consumption expenditure in different income deciles relative to average consumption in 1990 and 1998 (all households=100)</p>	<p>38</p>
<p>13. Sosioekonomisten ryhmien kulutusmenot vuosina 1994/96 ja 1998 suhteessa ko. ryhmän kulutukseen vuonna 1990 (1990=100). Menot laskettu kulutusyksikköä kohti.</p>	<p>Konsumtionsutgifterna i de socioekonomiska grupperna åren 1994/96 och 1998 i förhållande till gruppens konsumtion år 1990 (1990=100). Utgifterna räknade per konsumtionsenhet.</p>	<p>Consumption expenditure by socio-economic group in 1994/1996 and 1998 relative to the same group's consumption expenditure in 1990 (1990=100), calculated per consumption unit</p>	<p>38</p>
<p>14. Sosioekonomisten ryhmien kulutusmenot suhteessa keskimääräiseen kulutukseen vuosina 1990, 1994/96 ja 1998 (kaikki kotitaloudet=100). Menot laskettu kulutusyksikköä kohti.</p>	<p>Konsumtionsutgifterna i de socioekonomiska grupperna i förhållande till den genomsnittliga konsumtionen åren 1990, 1994/96 och 1998 (alla hushåll=100). Utgifterna räknade per konsumtionsenhet.</p>	<p>Consumption expenditure by socio-economic group relative to average consumption in 1990, 1994/1996 and 1998 (all households=100), calculated per consumption unit</p>	<p>39</p>
<p>15. Eri kotitaloustyyppien kulutusmenot vuosina 1994/96 ja 1998 suhteessa ko. ryhmän kulutukseen vuonna 1990 (1990=100). Menot laskettu kulutusyksikköä kohti.</p>	<p>Konsumtionsutgifterna i olika hushållstyper åren 1994/96 och 1998 i förhållande till gruppens konsumtion år 1990 (1990=100). Utgifterna räknade per konsumtionsenhet.</p>	<p>Consumption expenditure by type of household in 1994/1996 and 1998 relative to the same group's consumption expenditure in 1990 (1990=100), calculated per consumption unit</p>	<p>45</p>
<p>16. Eri kotitaloustyyppien kulutusmenot suhteessa keskimääräiseen kulutukseen vuosina 1990, 1994/96 ja 1998 (kaikki kotitaloudet=100). Menot laskettu kulutusyksikköä kohti.</p>	<p>Konsumtionsutgifterna i olika hushållstyper i förhållande till den genomsnittliga konsumtionen åren 1990, 1994/96 och 1998 (alla hushåll=100). Utgifterna räknade per konsumtionsenhet.</p>	<p>Consumption expenditure by type of household relative to average consumption in 1990, 1994/1996 and 1998 (all households=100), calculated per consumption unit</p>	<p>45</p>
<p>17. Eri työmarkkina-aseman ja perheaseman mukaiset kulutusmenot vuonna 1998 suhteessa ko. ryhmän kulutukseen vuonna 1990 (1990=100)</p>	<p>Konsumtionsutgifter efter ställning på arbetsmarknaden och familjeställning år 1998 i förhållande till gruppens konsumtion år 1990 (1990=100)</p>	<p>Consumption expenditure by labour market position and family status in 1998 relative to the same group's consumption expenditure in 1990 (1990=100)</p>	<p>46</p>
<p>18. Eri työmarkkina-aseman ja perheaseman mukaiset kulutusmenot suhteessa kotitalouksien kulutukseen, joissa molemmat puoliset työssä, vuosina 1990 ja 1998 (molemmat puoliset työssä=100). Menot laskettu kulutusyksikköä kohti.</p>	<p>Konsumtionsutgifter efter ställning på arbetsmarknaden och familjeställning i förhållande till konsumtionen i hushåll där båda makarna arbetar, åren 1990 och 1998 (båda makarna arbetar=100). Utgifterna räknade per konsumtionsenhet.</p>	<p>Consumption expenditure by labour market position and family status relative to consumption of households where both spouses are employed in 1990 and 1998 (both spouses employed=100), calculated per consumption unit</p>	<p>46</p>

Taulukkoluetelo

Taulukot

Tabeller

Tables

Sivu – Sida – Page

1.	Kotitalouksien kulutusmenojen muutokset pääryhmittäin 1990–1998, %	Förändringar i hushållens konsumtionsutgifter efter huvudgrupp 1990–1998, %	Changes in household consumption expenditure by main group 1990–1998, %	15
2.	Kotitalouksien vapaa-ajan menot 1990 ja 1998 (vuoden 1998 rahassa), mk/kulutussyksikkö, %	Hushållens fritidsutgifter 1990 och 1998 (enligt 1998 års penningvärde), mk/konsumtionsenhet, %	Household expenditure on recreation in 1990 and 1998 (in 1998 currency), FIM/consumption unit, %	20
3.	Kotitalouksien vapaa-ajan menojen rakenne 1990 ja 1998, %	Strukturen på hushållens fritidsutgifter 1990 och 1998, %	Structure of household expenditure on recreation in 1990 and 1998, %	21
4.	Kotitalouksien vapaa-ajan menot sosioekonomisen aseman mukaan 1998, mk/kulutussyksikkö, %	Hushållens fritidsutgifter efter socioekonomisk ställning 1998, mk/konsumtionsenhet, %	Household expenditure on recreation by socio-economic group in 1998, FIM/consumption unit, %	22
5.	Kotitalouksien vapaa-ajan menot kotitaloustyyppin mukaan 1998, mk/kulutussyksikkö, %	Hushållens fritidsutgifter efter hushållstyp 1998, mk/konsumtionsenhet, %	Household expenditure on recreation by type of household 1998, FIM/consumption unit, %	22
6.	Kotitalouksien kestopavaroiden hankinnat 1998	Hushållens anskaffning av kapitalvaror 1998	Household purchases of consumer durables in 1998	26
7.	Kestotavaroita luotolla hankkineet kotitaloudet kotitaloustyyppin mukaan 1998, % kestopavaroita ostaneista kotitalouksista	Hushåll som köpt kapitalvaror på kredit efter hushållstyp 1998, % av de hushåll som köpt kapitalvaror	Household purchases of consumer durables on credit by type of household in 1998, % of households having purchased consumer durables	27
8.	Kestotavaroita luotolla hankkineet kotitaloudet sosioekonomisen aseman mukaan 1998, % kestopavaroita ostaneista kotitalouksista	Hushåll som köpt kapitalvaror på kredit efter socioekonomisk ställning 1998, % av de hushåll som köpt kapitalvaror	Household purchases of consumer durables on credit by socio-economic group in 1998, % of households having purchased consumer durables	28
9.	Kestotavaroita lahjaksi saaneet kotitaloudet kotitaloustyyppin mukaan 1998, % kotitalouksista	Hushåll som fått kapitalvaror som gåva efter hushållstyp 1998, % av hushållen	Households having received consumer durables as gifts by type of household in 1998, % of households	28
10.	Kestotavaroita lahjaksi saaneet kotitaloudet sosioekonomisen aseman mukaan 1998, % kotitalouksista	Hushåll som fått kapitalvaror som gåva efter socioekonomisk ställning 1998, % av hushållen	Households having received consumer durables as gifts by socio-economic group in 1998, % of households	29
11.	Kotitalouksien kulutusmenojen jakautuminen palveluihin ja tavarihin 1990, 1994/96 ja 1998, %	Fördelningen av hushållens konsumtionsutgifter på tjänster och varor 1990, 1994/96 och 1998, %	Distribution of household consumption expenditure between services and goods in 1990, 1994/1996 and 1998, %	30
12.	Kotitalouksien palvelumenot (pl. asuminen) ja niiden rakenne 1990 ja 1998	Hushållens serviceutgifter (exkl. boende) och utgiftsstrukturen 1990 och 1998	Household expenditure on services (excl. housing) and its structure in 1990 and 1998	32

Taulukot

Tabeller

Tables

Sivu - Sida - Page

13.	Kotitalouksien kulutusmenojen jakautuminen palveluihin ja tavaroihin sosioekonomisen aseman mukaan 1998, %	Fördelningen av hushållens konsumtionsutgifter på tjänster och varor efter socioekonomisk ställning 1998, %	Distribution of household consumption expenditure between services and goods by socio-economic group in 1998, %	34
14.	Kotitalouksien kulutusmenojen jakautuminen palveluihin ja tavaroihin kotitaloustyyppin mukaan 1998, %	Fördelningen av hushållens konsumtionsutgifter på tjänster och varor efter hushållstyp 1998, %	Distribution of household consumption expenditure between services and goods by type of household in 1998, %	35
15.	Kotitalouksien kulutusmenojen rakenne sosioekonomisen aseman mukaan 1990, %	Strukturen på hushållens konsumtionsutgifter efter socioekonomisk ställning 1990, %	Structure of household consumption expenditure by socio-economic group in 1990, %	40
16.	Kotitalouksien kulutusmenojen rakenne sosioekonomisen aseman mukaan 1998, %	Strukturen på hushållens konsumtionsutgifter efter socioekonomisk ställning 1998, %	Structure of household consumption expenditure by socio-economic group in 1998, %	41
17.	Palkansaajatalouksien eri ikäryhmien kulutusmenot suhteessa keskimääräiseen kulutukseen vuosina 1990 ja 1998 (kaikki taloudet=100) sekä kulutusmenot vuonna 1998 suhteessa ko. ikäryhmän kulutukseen vuonna 1990 (1990=100). Menot laskettu kulutusyksikköä kohti.	Löntagarhushållens konsumtionsutgifter i olika åldersgrupper i förhållande till den genomsnittliga konsumtionen åren 1990 och 1998 (alla hushåll=100) samt konsumtionsutgifterna år 1998 i förhållande till åldersgruppens konsumtion år 1990 (1990= 100). Utgifterna räknade per konsumtionsenhet.	Consumption expenditure of wage and salary earning households of different age groups relative to average consumption expenditure in 1990 and 1998 (all households=100) and consumption expenditure in 1998 relative to the same age group's consumption in 1990 (1990= 100), calculated per consumption unit	43
18.	Kotitalouksien rahamenojen jakautuminen "välttämättömyys-" ja muihin menoihin perhe- ja työmarkkina-aseman mukaan 1998, %	Fördelningen av hushållens penningutgifter på nödvändiga och övriga utgifter efter familjeställning och ställning på arbetsmarknaden 1998, %	Distribution of money expenditure of households between "necessary" and other expenditure by family status and labour market position 1998, %	48

Liitetaulukot

Liitetaulukot

Tabellbilagor

Appendix Tables

Sivu – Sida – Page

1.	Kotitalouksien kulutusmenot sosioekonomisen aseman mukaan 1998, mk/kotitalous	Hushållens konsumtionsutgifter efter socioekonomisk ställning 1998, mk/hushåll	Household consumption expenditure by socio-economic group in 1998, FIM/household	56
2.	Kotitalouksien kulutusmenot kotitaloustyypeittäin 1998, mk/kotitalous	Hushållens konsumtionsutgifter efter hushållstyp 1998, mk/hushåll	Household consumption expenditure by type of household in 1998, FIM/household	66
3.	Kestotavaroiden yleisyys kotitalouden sosioekonomisen aseman mukaan 1998, % kotitalouksista	Förekomsten av kapitalvaror efter hushållets socioekonomiska ställning 1998, % av hushållen	Ownership of consumer durables by socio-economic group in 1998, % of households	76
4.	Kestotavaroiden yleisyys kotitaloustyyppittäin 1998, % kotitalouksista	Förekomsten av kapitalvaror efter hushållstyp 1998, % av hushållen	Ownership of consumer durables by type of household in 1998, % households	78
5.	Kotitalouksien kulutusmenot sosioekonomisen aseman mukaan 1990, 1994/1996 ja 1998, vuoden 1998 rahassa, mk/kulutussyksikkö	Hushållens konsumtionsutgifter efter socioekonomisk ställning 1990, 1994/1996 och 1998, enligt 1998 års penningvärde, mk/konsumtionsenhet	Household consumption expenditure by socio-economic group in 1990, 1994/1996 and 1998, at 1998 currency value, FIM/consumption unit	80
6.	Kotitalouksien kulutusmenot kotitaloustyyppin mukaan 1990, 1994/1996 ja 1998, vuoden 1998 rahassa, mk/kulutussyksikkö	Hushållens konsumtionsutgifter efter hushållstyp 1990, 1994/1996 och 1998, enligt 1998 års penningvärde, mk/konsumtionsenhet	Household consumption expenditure by type of household in 1990, 1994/1996 and 1998, at 1998 currency value, FIM/consumption unit	82
7.	Kotitalouksien kulutusmenot perhe- ja työmarkkina-aseman mukaan 1990 ja 1998, vuoden 1998 rahassa, mk/kulutussyksikkö	Hushållens konsumtionsutgifter efter familjeställning och ställning på arbetsmarknaden 1990 och 1998, enligt 1998 års penningvärde, mk/konsumtionsenhet	Household consumption expenditure by family status and labour market position in 1990 and 1998, at 1998 currency value, FIM/consumption unit	84
8.	Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot, tulojen käyttö ja velkaantuminen perhe- ja työmarkkina-aseman mukaan 1998, mk/kulutussyksikkö	Hushållens disponibla inkomster, inkomstanvändning och skuldsättning efter familjeställning och ställning på arbetsmarknaden 1998, mk/konsumtionsenhet	Disposable income of households, use of income and indebtedness by family status and labour market position in 1998, FIM/consumption unit	86

Liitetaulukko 1. Kotitalouksien kulutusmenot sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 1998, mk/kotitalous

	Kaikki kotitaloudet	Maatalous-yrittäjät	Muut yrittäjät
Kotitalouksia otoksessa	4 359	167	252
Kotitalouksia perusjoukossa	2 355 000	50 106	126 259
Henkilöitä otoksessa	11 127	566	782
Henkilöitä perusjoukossa	5 086 140	157 362	350 200
Kotitalouden keskikoko	2,16	3,14	2,77
Kulutusyksiköitä/kotitalous	1,71	2,31	2,08
Omistusasunnossa asuvia kotitalouksia, %	64	95	77
Kotitalouden käytettävissä olevat tulot	145 113	211 903	205 576
01-12	Kulutusmenot yhteensä	131 606	168 412
01	Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	17 940	25 703
011	Elintarvikkeet	16 381	23 819
0111	Leipä ja viljatuotteet	3 087	4 216
01111	Riisi ja riisivalmisteet	108	84
01112	Ruokaleipä, korput ja keksit	1 644	2 286
01113	Pasta-tuotteet	105	69
01114	Pizzat, hampurilaiset, täytetyt ohukaiset	173	257
01115	Piirakat ja pasteijat	225	219
01116	Kahvileipä	456	660
01117, 01119	Muut leipomo- ja viljatuotteet	79	127
01118	Jauhot, suurimot ja murot	298	516
0112	Liha	3 413	5 396
01121	Tuore naudanliha	216	463
01122	Tuore sianliha	472	735
01123, 01128	Muu tuore liha	616	890
01124	Tuore siipikarjanliha	261	293
01125	Makkara	1 007	1 784
01126	Keitetty, savustettu ja grillattu liha	617	887
01127	Muut liha- ja liharuokavalmisteet	224	345
0113	Kala	636	749
01131, 01132	Tuore kala, äyriäiset ja nilviäiset	313	460
01133	Suolattu ja savustettu kala ym.	128	133
01134	Muut kala- ym. säilykkeet ja valmisteet	195	156
0114	Maito, juusto ja munat	3 129	4 912
01141	Täysmaito	118	904
01142	Kevytmaito, ykkösmaito ja rasvaton maito	910	1 113
01143, 01146	Kerma, piimä, maitojauhe ym. maitotuotteet	431	734
01144	Viili ja jugurtti	396	654
01145	Juusto ja maitorahka	1 122	1 275
01147	Munat	153	231
0115	Rasvat ja öljyt	493	838
01151	Voi	121	340
01152	Margariinit ja muut rasvat	338	463
01153, 01154	Ruokaöljyt	34	34
0116	Hedelmät ja marjat	1 216	1 940

Ylemmät toimihenkilöt	Alemmat toimihenkilöt	Työntekijät	Eläkeläiset	Työttömät	Muut taloudet
640	724	1 080	1 081	213	202
314 885	385 643	513 502	698 757	139 009	126 839
1 972	1 922	3 198	1 860	466	361
860 105	878 357	1 358 366	1 011 020	258 131	212 598
2,73	2,28	2,65	1,45	1,86	1,68
2,05	1,78	2	1,31	1,51	1,41
71	61	62	74	42	15
241 887	149 796	156 755	101 203	81 698	68 331
199 595	148 032	144 945	87 317	84 584	83 765
22 483	18 909	20 259	14 114	13 780	10 248
20 582	17 249	18 367	12 945	12 576	9 371
4 010	3 243	3 537	2 436	2 170	1 799
137	111	137	74	92	87
2 099	1 741	1 862	1 317	1 197	925
167	131	126	48	90	106
243	228	242	53	136	156
304	232	277	161	139	146
558	412	448	504	260	148
96	97	119	38	45	36
406	292	326	240	212	195
4 055	3 537	4 065	2 711	2 637	1 457
342	189	209	191	82	53
526	437	579	406	353	159
770	619	711	512	517	287
444	345	277	141	195	104
977	1 055	1 312	753	974	482
736	649	693	542	338	238
259	243	283	167	178	134
880	600	544	655	516	276
395	256	257	359	299	132
212	136	87	130	52	36
272	207	200	166	165	108
3 782	3 316	3 739	2 366	2 389	1 796
30	36	102	191	70	28
983	976	1 240	623	819	548
449	409	437	459	316	212
572	455	474	227	214	300
1 602	1 285	1 308	732	817	600
146	156	177	135	152	108
475	437	548	526	387	203
80	77	121	170	83	29
338	329	393	327	265	159
56	30	33	29	38	16
1 602	1 288	1 244	1 050	775	653

		Kaikki kotitaloudet	Maatalous-yrittäjät	Muut yrittäjät
01161	Sitruhedelmät	195	224	311
01162	Banaanit	192	245	256
01163	Omenat	177	268	235
01164, 01165, 01167	Muut tuoreet hedelmät	115	103	179
01166	Marjat	368	815	430
01168	Kuivatut hedelmät	75	147	100
01169	Hedelmäsäilykkeet ja -valmisteet	95	138	100
0117	Kasvikset ml. perunat	1 637	2 261	2 138
01171, 01172	Kaali, salaatti, pinaatti ym. lehti-vihannekset	207	227	279
01173	Tomaatti, kurkku, herneet ym.	457	669	600
01174	Juurekset, sipulit ja sienet	271	350	354
01175, 01176	Muut kasvistuotteet	284	366	413
01177	Perunat	230	442	245
01178	Perunavalmisteet ja muut mukulakasvit	189	207	247
0118	Sokeri, hillo, hunaja ja makeiset	1 419	1 975	1 943
01181, 01186	Sokeri ja siirappi	165	332	184
01182	Hillot ja marmeladit	86	83	102
01183	Suklaa	311	420	495
01184	Makeiset	535	693	745
01185	Jäätelö ja mehujää	322	448	417
0119	Muut elintarvikkeet	1 350	1 532	2 597
01191	Mauste- ja salaattikastikkeet ym.	173	208	214
01192	Suola ja mausteet	88	134	120
01193	Hiiva, jälkiruokavalmisteet, pussikeitot ym.	172	244	205
01194	Elintarvikkeet erittelemättä	917	946	2 057
012	Alkoholittomat juomat	1 560	1 883	2 156
0121	Kahvi, tee ja kaakao	682	929	852
01211	Kahvi ja pikakahvi	604	845	757
01212	Tee ja yrttiteet	55	49	65
01213	Kaakao ja kaakaojuomat	23	34	31
0122	Kivennäisvedet, virvoitusjuomat ja mehut	877	955	1 304
01221	Kivennäisvedet	81	23	146
01222	Virvoitusjuomat	374	425	654
01223	Marja- ja hedelmämehut	379	451	452
01224	Muut alkoholittomat juomat	43	56	51
02	Alkoholijuomat ja tupakka	3 742	3 288	4 648
021	Alkoholijuomat	2 345	2 046	2 943
0211	Väkevät alkoholijuomat	648	182	672
0212101	Siiderit	158	93	233
0212102	Viinit	417	390	524
0213	Olut	1 042	1 050	1 406
02122, 0214	Muut alkoholijuomat ja juoma-ainekset	80	330	108
022	Tupakka	1 397	1 242	1 705
02211	Savukkeet	1 211	1 126	1 643
002212, 02213	Sikarit ja piipputupakka ym.	186	116	62
03	Vaatteet ja jalkineet	5 890	6 696	9 835
031	Vaatteet ja vaatekankaat	4 913	4 989	8 776

Ylemmät toimihenkilöt	Alemmat toimihenkilöt	Työntekijät	Eläkeläiset	Työttömät	Muut taloudet
256	195	215	161	125	98
288	218	222	128	108	108
232	185	194	138	146	108
189	138	99	90	40	57
429	364	329	395	232	150
85	74	67	76	68	38
123	114	117	61	57	91
2 358	1 784	1 750	1 230	1 213	906
352	214	185	177	130	94
720	531	468	323	270	242
371	277	262	238	226	149
427	306	315	209	181	107
216	214	267	211	256	136
272	241	252	74	150	179
1 989	1 648	1 796	784	1 035	972
126	114	177	193	223	67
122	87	75	87	63	48
434	401	401	144	177	218
773	678	736	206	339	458
534	367	407	155	232	181
1 432	1 397	1 144	1 187	1 455	1 309
243	200	228	99	121	108
109	87	89	78	81	47
232	175	212	119	129	130
847	935	615	892	1 124	1 024
1 901	1 661	1 892	1 169	1 203	876
624	633	780	698	596	322
498	542	691	651	538	272
94	63	53	42	35	27
32	28	36	5	23	23
1 277	1 028	1 112	471	607	555
128	81	90	61	31	53
488	448	497	182	274	236
572	450	484	201	288	248
89	48	41	28	14	17
4 499	3 823	5 293	2 149	4 444	2 626
3 686	2 393	2 854	1 398	2 424	1 466
938	627	799	503	651	328
256	192	233	29	77	262
1 121	380	321	252	222	191
1 248	1 116	1 405	588	1 436	547
122	78	94	26	39	138
812	1 431	2 440	751	2 019	1 159
713	1 357	2 167	587	1 356	1 022
99	73	272	164	663	137
11 709	7 238	5 895	2 682	2 422	4 549
10 027	5 997	4 896	2 129	2 137	3 488

		Kaikki kotitaloudet	Maatalous-yrittäjät	Muut yrittäjät
0312, 0313	Vaatteet	4 693	4 752	8 573
0312s01-0312s12	Päälyysvaatteet	3 536	2 991	6 473
0312s13-0312s15	Alusvaatteet	618	670	1 087
0312331	Pikkulasten vaatteet	116	103	258
0313101-0313105, 0312s20	Muut asusteet	425	988	756
0311, 0313106, 0313107	Kankaat, langat ja ompelutarvikkeet	151	195	146
0314	Vaatteiden pesu, valmistus ja vuokraus	69	41	58
032	Jalkineet	977	1 708	1 058
04	Asuminen ja energia	35 869	48 136	48 168
041	Vuokra	7 340	1 320	6 183
0411	Varsinaisen asunnon vuokra	6 970	1 182	5 619
0412	Kakkosasunnon ja vapaa-ajan-asunnon vuokra	370	139	564
042	Asunnon arvioitu vuokra, brutto	23 565	37 126	34 031
0421	Oman varsinaisen asunnon arvioitu vuokra, brutto	21 780	36 773	32 429
04211	Omistusasunnon asuntoetu, netto	10 057	17 077	15 296
04212	Omistusasunnon yhtiövastikkeet	2 645	0	1 798
04213	Omistusasunnon huolto ja korjaus	1 214	1 123	1 352
04214	Arvonvähennykset	4 653	14 133	9 231
04215	Asuntolainojen korot	2 713	3 401	3 814
04216	Muut omistusasunnon menot	498	1 039	938
0422	Luontoisetuasunnon arvioitu vuokra	1 423	196	850
0423, 0424	Omien kakkos- ja vapaa-asuntojen menot	363	157	753
043	Vuokralaisen tekemät korjaukset	88	0	73
044	Vesi ja muut asumispalvelut	724	1 017	1 311
0441	Jätehuolto	160	288	297
0442	Vesi ja jätevesi	455	448	784
0444	Muut asumiseen liittyvät palvelut	108	281	230
045	Sähkö, kaasu ja muut polttoaineet	4 152	8 672	6 570
05	Kodin kalusteet, koneet ja tarvikkeet	5 966	8 857	8 724
051	Huonekalut, taide-esineet ja matot	2 305	2 965	3 826
052	Kodintekstiilit	436	364	268
053	Kodinkoneet	1 202	2 639	1 729
054	Lasitavarat, astiat ja keittiötyövälineet	431	443	699
055	Kodin ja puutarhan työkoneet, työkalut ym.	593	1 179	990
056	Kodinhoitotarvikkeet ja -palvelut	998	1 268	1 212
06	Terveys	4 730	5 112	5 333
061	Lääkevalmisteet, hoitolaitteet ja -tarvikkeet	2 303	2 265	1 792
0611	Farmaseuttiset tuotteet ja lääkintä-tarvikkeet	2 303	2 265	1 792
06111	Lääkkeet ja vitamiini- ym. valmisteet	1 615	1 568	1 103
06112, 06113	Hoitolaitteet ja lääkintätarvikkeet	688	697	689
062	Lääkäri, laboratorio, fysioterapia ym.	1 905	2 422	3 261
0621	Lääkäripalvelut	537	813	705

Ylemmät toimihenkilöt	Alemmat toimihenkilöt	Työntekijät	Eläkeläiset	Työttömät	Muut taloudet
9 665	5 768	4 701	1 946	2 025	3 199
7 589	4 453	3 386	1 450	1 463	2 338
1 080	719	644	339	270	469
261	149	145	0	20	136
737	449	523	156	274	254
150	160	158	145	111	169
213	68	37	36	0	123
1 682	1 241	999	553	285	1 061
46 046	36 866	36 323	30 991	27 438	24 766
7 206	9 143	7 747	4 393	12 820	14 303
6 587	8 454	7 437	4 259	12 603	13 917
619	689	310	134	217	386
32 954	23 211	23 193	22 099	11 426	8 447
30 908	21 042	20 884	20 936	10 866	5 083
12 990	9 382	7 445	11 862	5 518	2 446
4 057	2 795	1 704	3 504	1 560	838
2 191	1 000	1 501	1 036	411	35
5 393	3 957	5 453	3 777	2 262	839
5 656	3 455	4 171	367	883	811
621	454	609	390	232	114
1 534	1 855	1 929	831	302	3 328
511	314	380	332	258	36
85	29	96	110	18	255
1 029	719	877	531	344	132
210	151	213	109	80	25
700	498	557	301	218	85
118	70	107	121	46	21
4 773	3 764	4 409	3 857	2 830	1 629
9 999	6 630	6 785	3 459	3 442	3 307
4 313	2 540	2 408	1 118	1 762	1 541
741	600	537	263	172	211
1 754	1 252	1 446	767	585	681
747	498	518	240	218	101
912	696	762	292	181	298
1 532	1 044	1 114	778	525	475
5 478	4 262	3 495	6 372	2 443	2 014
2 575	2 189	1 686	3 224	1 304	1 022
2 575	2 189	1 686	3 224	1 304	1 022
1 696	1 345	1 052	2 543	962	648
879	844	634	680	341	373
2 585	1 815	1 517	2 072	874	723
853	525	395	579	250	180

		Kaikki kotitaloudet	Maatalous-yrittäjät	Muut yrittäjät
0622	Hammashoitopalvelut	856	815	1 303
0623	Tutkimus- ja hoitopalvelut	512	794	1 253
063	Sairaala- ja poliklinikkapalvelut	522	425	280
07	Liikenne	21 368	31 916	33 311
071	Ajoneuvojen hankinta	11 626	21 687	19 511
0711	Autot	11 087	20 235	18 663
0712	Moottoripyörät ja -kelkat ym.	256	1 235	517
0713	Polkupyörät	283	216	331
072	Yksityisajoneuvojen käyttö	7 106	8 794	8 022
0721	Ajoneuvojen varaosat ja lisätarvikkeet	924	1 263	534
0722	Poltto- ja voiteluaineet	4 637	6 375	5 526
0723	Yksityisajoneuvojen huolto ja korjaus	924	408	884
0724	Muut yksityisajoneuvojen palvelut	621	748	1 079
073	Kuljetuspalvelut	2 635	1 435	5 778
0730	Ulkomaanmatkojen matkaliput	573	204	877
0731, 0732	Juna- ja maantiematkat Suomessa	1 297	437	874
0733	Laiva-, vene- ja lentomatkat Suomessa	68	48	12
0735	Muut ostetut kuljetuspalvelut	41	7	57
0736	Ajoneuvo luontoisetuna	656	740	3 958
08	Tietoliikenne	3 558	5 562	4 946
081	Tietoliikenne	3 558	5 562	4 946
0811	Postimaksut	125	160	110
0812	Puhelin- ja faksilaitteet	438	610	589
0813	Puhelin-, faksi- ja internetpalvelut	2 995	4 792	4 247
09	Kulttuuri ja vapaa-aika	13 317	15 018	21 945
091	Audiovisuaaliset laitteet ja tietokoneet	2 261	2 684	3 334
0911	Äänen ja kuvan tallennuslaitteet	904	1 081	1 382
0912	Valokuvaus- ja videointilaitteet ym.	129	92	203
0913	Tietojenkäsittelylaitteet	703	1 138	1 131
0914	Video- ja ääninauhat, levykkeet, filmit	441	294	580
0915	Televisioiden, tietokoneiden ym. korjaus	85	79	39
092	Muut suuret vapaa-ajan välineet	854	622	4 562
0921	Muut suuret vapaa-ajan välineet	815	593	4 539
0922	Suurten vapaa-ajanvälineiden korjaus	39	30	22
093	Muut virkistys- ja harrastusvälineet	2 482	2 830	3 436
0931	Lelut, pelit ja urheiluvälineet ym.	1 170	1 008	1 683
09311	Lelut, pelit ja harrastusvälineet	433	403	581
09312	Urheilu-, retkeily- ja ulkoiluvälineet	737	604	1 102
0932	Kasvit, multa ja lannoitteet	778	989	977
0933	Lemmikkieläimet	534	833	776
094	Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut	3 369	3 339	4 134
0941	Urheilu- ja vapaa-ajan palvelut	739	401	639
0942	Kulttuuripalvelut	1 568	1 593	1 803
0943	Rahapelit	1 062	1 345	1 693
095	Kirjat ja lehdet	2 658	3 873	3 000

Ylemmät toimihenkilöt	Alemmat toimihenkilöt	Työntekijät	Eläkeläiset	Työttömät	Muut taloudet
1 197	833	789	871	411	327
534	457	334	623	213	216
318	258	292	1 076	266	269
36 592	26 778	26 594	9 037	9 950	10 358
19 146	15 353	15 179	4 367	4 290	3 451
18 415	14 534	14 476	4 271	3 853	3 019
255	431	321	18	298	75
476	388	382	78	139	357
10 994	8 689	9 452	3 481	4 495	4 403
1 380	1 297	1 209	444	426	950
7 050	5 536	6 670	2 051	2 696	2 486
1 564	1 211	891	631	1 012	363
1 001	645	682	355	361	604
6 451	2 736	1 963	1 189	1 165	2 504
1 493	458	399	353	358	639
2 656	1 766	1 019	793	771	1 725
75	212	75	19	0	0
154	30	7	11	0	140
2 072	271	462	14	36	0
4 410	4 073	4 029	2 254	3 095	3 492
4 410	4 073	4 029	2 254	3 095	3 492
212	103	88	134	82	125
534	553	619	144	370	600
3 663	3 417	3 322	1 977	2 643	2 767
22 270	15 064	14 065	7 851	7 708	9 747
4 362	2 777	2 608	713	1 457	2 250
1 593	996	1 093	382	669	737
311	145	144	21	88	158
1 601	832	773	107	320	901
779	734	513	94	271	432
79	71	85	110	108	22
1 342	583	1 034	199	277	378
1 179	558	1 019	180	247	373
163	25	15	19	30	5
4 005	2 993	3 042	1 252	1 461	1 690
2 411	1 523	1 536	210	733	859
722	609	632	56	458	290
1 689	914	904	154	274	569
1 040	780	704	802	353	464
553	690	802	239	376	367
5 102	4 080	3 685	2 130	2 420	2 735
1 930	1 019	747	159	348	753
2 232	1 883	1 533	1 189	1 036	1 531
941	1 178	1 406	782	1 035	451
4 256	2 900	2 364	2 204	1 554	2 028

		Kaikki kotitaloudet	Maatalous-yrittäjät	Muut yrittäjät
0951	Kirjat	568	574	480
0952	Sanoma- ja aikakauslehdet	1 831	3 027	2 185
0953	Muut painotuotteet	158	164	192
0954	Kirjoitus- ja piirustustarvikkeet	101	107	142
096	Valmismatkat	1 693	1 670	3 479
10	Koulutus	230	263	643
11	Hotellit, kahvilat ja ravintolat	5 216	3 957	6 657
111	Ateriapalvelut	4 786	3 309	6 042
1111	Ravintolat ja kahvilat	3 496	2 546	4 761
1112	Työpaikka-, opiskelija- ym. ruokat	1 290	763	1 282
112	Majoituspalvelut	430	648	615
12	Muut tavarat ja palvelut	13 779	13 904	19 120
121	Puhtaus ja kauneudenhoito	2 474	2 392	3 332
1211	Kampaamot ja kauneushoitolat	943	975	864
1212	Puhtauden- ja kauneushoidon välineet ja valmisteet	1 531	1 417	2 468
122	Henkilökohtaiset tavarat	518	356	853
1221	Korut ja kellot	239	181	520
1222	Muut henkilökohtaiset tavarat	279	175	333
123	Sosiaalipalvelut	1 000	626	1 059
1231	Sosiaalipalvelut	1 000	626	1 059
12311	Kodinhoito- ja ateriapalvelut ym.	274	5	17
12312	Lasten päivähoitopalvelut	725	621	1 041
124	Vakuutukset	2 257	3 546	3 668
1242	Irtaimistovakuutukset	418	503	619
1243	Vapaa-ehtoiset tapaturma- ja sairausvakuutukset	344	717	676
1244	Ajoneuvovakuutukset	1 494	2 325	2 373
125, 126	Pankki- ja muut palvelut	232	162	334
127	Kulutus erittelemättä	2 493	1 972	3 719
129	Kulutusmenojen ulkopuoliset erät	4 805	4 850	6 153
1291	Veroluonteiset maksut	904	1 658	1 349
1292	Jäsenmaksut, sakot ja muut tulonsiirron luonteiset maksut	2 798	2 356	2 980
1293	Muut kulutusmenojen ulkopuoliset erät	1 103	836	1 823
12931	Asunnonvälityspalkkiot ja rakennuslupamaksut	341	67	753
12932	Kulutusluottojen korot	762	769	1 071

Ylemmät toimihenkilöt	Alemmat toimihenkilöt	Työntekijät	Eläkeläiset	Työttömät	Muut taloudet
1 344	719	434	258	257	848
2 456	1 823	1 718	1 797	1 110	916
259	231	123	111	93	128
197	127	89	37	95	136
3 203	1 731	1 331	1 352	540	667
421	411	159	54	95	185
10 482	7 316	6 125	1 312	2 913	5 168
9 714	6 613	5 733	1 115	2 835	4 854
6 679	4 733	4 031	971	2 557	3 723
3 036	1 880	1 702	144	278	1 131
767	702	392	198	78	314
25 207	16 663	15 922	7 043	6 853	7 307
3 895	3 257	2 684	1 409	1 608	1 716
1 511	1 211	832	825	467	408
2 384	2 046	1 852	583	1 141	1 309
948	662	544	145	236	1 000
355	387	199	65	173	437
594	276	345	79	63	563
2 207	1 070	865	863	152	107
2 207	1 070	865	863	152	107
34	36	15	860	67	5
2 173	1 034	850	2	85	103
3 497	2 621	2 648	1 276	1 258	1 066
602	454	423	344	233	212
667	457	365	109	132	167
2 227	1 709	1 860	824	893	687
296	236	220	232	113	174
5 968	2 728	2 172	1 231	1 307	1 698
8 397	6 089	6 789	1 888	2 179	1 544
1 328	895	1 316	471	499	296
4 948	3 691	4 113	1 052	1 166	830
2 121	1 503	1 361	364	514	418
597	342	372	234	165	62
1 524	1 161	989	130	349	356

Liitetaulukko 2. Kotitalouksien kulutusmenot kotitaloustyypeittäin vuonna 1998, mk/kotitalous

		Kaikki kotitaloudet	Yhden hengen talous
Kotitalouksia otoksessa		4 359	642
Kotitalouksia perusjoukossa		2 355 000	581 502
Henkilöitä otoksessa		11 127	642
Henkilöitä perusjoukossa		5 086 140	581 502
Kotitalouden keskikoko		2,16	1,00
Kulutussyksiköitä/kotitalous		1,71	1,00
Omistusasunnossa asuvia kotitalouksia, %		64	41
Kotitalouden käytettävissä olevat tulot, mk		145 113	82 058
01-12	Kulutusmenot yhteensä	131 606	82 429
01	Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	17 940	9 118
011	Elintarvikkeet	16 381	8 290
0111	Leipä ja viljatuotteet	3 087	1 606
01111	Riisi ja riisivalmisteet	108	59
01112	Ruokaleipä, korput ja keksit	1 644	869
01113	Pastatuotteet	105	65
01114	Pizzat, hampurilaiset, täytetyt ohukaiset	173	102
01115	Piirakat ja pasteijat	225	106
01116	Kahvileipä	456	273
01117, 01119	Muut leipomo- ja viljatuotteet	79	18
01118	Jauhot, suurimot ja murot	298	113
0112	Liha	3 413	1 585
01121	Tuore naudanliha	216	47
01122	Tuore sianliha	472	171
01123, 01128	Muu tuore liha	616	280
01124	Tuore siipikarjanliha	261	114
01125	Makkara	1 007	522
01126	Keitetty, savustettu ja grillattu liha	617	315
01127	Muut liha- ja liharuokavalmisteet	224	136
0113	Kala	636	335
01131, 01132	Tuore kala, äyriäiset ja nilviäiset	313	144
01133	Suolattu ja savustettu kala ym.	128	70
01134	Muut kala- ym. säilykkeet ja valmisteet	195	121
0114	Maito, juusto ja munat	3 129	1 461
01141	Täysmaito	118	39
01142	Kevytmaito, ykkösmaito ja rasvaton maito	910	359
01143, 01146	Kerma, piimä, maitojauhe ym. maitotuotteet	431	183
01144	Viili ja jugurtti	396	199
01145	Juusto ja maitorahka	1 122	602
01147	Munat	153	79
0115	Rasvat ja öljyt	493	214
01151	Voi	121	50
01152	Margariinit ja muut rasvat	338	148
01153, 01154	Ruokaöljyt	34	15
0116	Hedelmät ja marjat	1 216	568

Lapseton pari	Yksinhuoltaja-talous	Kahden huoltajan lapsiperhe	Vanhustalous	Muut taloudet
924	174	1 382	662	575
434 934	115 416	551 932	462 214	209 002
1 848	442	5 475	1 013	1 707
869 867	295 092	2 162 990	605 313	571 376
2,00	2,56	3,92	1,31	2,73
1,70	1,84	2,70	1,22	2,16
64	45	77	75	84
170 724	110 165	226 813	92 846	186 396
157 130	113 639	203 017	77 953	155 310
18 548	17 769	29 007	12 842	23 367
16 826	16 141	26 557	11 824	21 300
3 082	3 359	4 961	2 338	3 776
108	140	174	73	130
1 701	1 707	2 598	1 241	2 016
100	213	182	37	116
148	287	352	33	193
239	250	375	162	260
451	346	573	523	581
61	65	192	42	72
275	351	515	228	408
3 928	3 121	5 325	2 308	4 983
277	185	320	182	377
577	323	748	344	728
648	660	960	365	1 110
290	246	492	137	285
1 203	880	1 572	591	1 442
732	527	869	538	782
203	302	364	152	259
745	436	863	578	881
373	220	415	295	476
149	75	176	125	155
222	140	271	158	249
3 080	3 327	5 321	2 190	4 049
69	33	115	200	315
775	1 062	1 747	571	1 178
421	398	628	442	611
391	440	757	197	413
1 264	1 230	1 857	646	1 321
160	165	217	134	212
516	409	674	492	792
103	58	139	159	256
368	333	480	310	494
46	20	55	23	41
1 327	1 080	1 873	996	1 621

		Kaikki kotitaloudet	Yhden hengen talous
01161	Sitruhedelmät	195	109
01162	Banaanit	192	86
01163	Omenat	177	87
01164, 01165, 01167	Muut tuoreet hedelmät	115	54
01166	Marjat	368	140
01168	Kuivatut hedelmät	75	41
01169	Hedelmäsäilykkeet ja -valmisteet	95	49
0117	Kasvikset ml. perunat	1 637	799
01171, 01172	Kaali, salaatti, pinaatti ym. lehtivihannekset	207	96
01173	Tomaatti, kurkku, herneet ym.	457	219
01174	Juurekset, sipulit ja sienet	271	142
01175, 01176	Muut kasvistuotteet	284	153
01177	Perunat	230	99
01178	Perunavalmisteet ja muut mukulasvit	189	91
0118	Sokeri, hillo, hunaja ja makeiset	1 419	650
01181, 01186	Sokeri ja siirappi	165	64
01182	Hillot ja marmeladit	86	59
01183	Suklaa	311	153
01184	Makeiset	535	236
01185	Jäätelö ja mehujää	322	137
0119	Muut elintarvikkeet	1 350	1 073
01191	Mauste- ja salaattikastikkeet ym.	173	81
01192	Suola ja mausteet	88	37
01193	Hiiva, jälkiruokavalmisteet, pussikeitot ym.	172	62
01194	Elintarvikkeet erittelemättä	917	893
012	Alkoholittomat juomat	1 560	828
0121	Kahvi, tee ja kaakao	682	364
01211	Kahvi ja pikakahvi	604	325
01212	Tee ja yrttiteet	55	32
01213	Kaakao ja kaakaojuomat	23	7
0122	Kivennäisvedet, virvoitusjuomat ja mehut	877	464
01221	Kivennäisvedet	81	47
01222	Virvoitusjuomat	374	192
01223	Marja- ja hedelmämehut	379	201
01224	Muut alkoholittomat juomat	43	24
02	Alkoholijuomat ja tupakka	3 742	3 114
021	Alkoholijuomat	2 345	1 803
0211	Väkevät alkoholijuomat	648	606
0212101	Siiderit	158	112
0212102	Viinit	417	248
0213	Olut	1 042	784
02122, 0214	Muut alkoholijuomat ja juomaineokset	80	53
022	Tupakka	1 397	1 311
02211	Savukkeet	1 211	1 138
02212, 02213	Sikarit ja piipputupakka ym.	186	172
03	Vaatteet ja jalkineet	5 890	3 868
031	Vaatteet ja vaatekankaat	4 913	3 401

Lapseton pari	Yksinhuoltaja- talous	Kahden huoltajan lapsiperhe	Vanhustalous	Muut taloudet
198	173	307	145	256
204	189	342	119	225
198	175	270	134	238
122	96	172	93	160
449	290	492	369	546
78	62	96	80	108
79	96	194	54	89
1 903	1 560	2 626	1 112	2 009
254	173	311	174	242
564	387	742	277	574
307	215	402	215	355
331	288	453	189	313
240	228	339	196	358
204	270	378	61	167
1 272	1 734	2 784	715	1 648
160	159	212	188	283
83	83	106	83	126
277	417	604	134	384
472	708	1 169	174	530
280	366	694	135	325
973	1 116	2 130	1 096	1 541
207	217	305	90	173
102	98	135	70	109
146	236	356	92	187
517	565	1 334	843	1 073
1 723	1 627	2 449	1 018	2 067
733	574	885	656	1 045
665	465	743	611	946
54	77	83	39	69
13	32	59	5	29
990	1 054	1 565	362	1 022
136	43	105	47	98
399	464	685	128	501
401	510	707	161	377
55	36	68	26	47
5 082	3 111	5 334	1 110	4 670
3 190	1 676	3 450	857	2 836
809	274	785	366	892
223	130	281	16	160
645	298	602	191	487
1 418	912	1 641	270	1 181
96	63	142	13	118
1 891	1 435	1 883	253	1 833
1 602	1 274	1 687	188	1 576
290	161	196	64	257
6 137	5 686	11 065	2 586	4 754
5 207	4 551	9 147	2 073	3 803

		Kaikki kotitaloudet	Yhden hengen talous
0312, 0313	Vaatteet	4 693	3 237
0312s01-0312s12	Päälyysvaatteet	3 536	2 777
0312s13-0312s15	Alusvaatteet	618	308
0312331	Pikkulasten vaatteet	116	0
0313101-0313105, 0312s20	Muut asusteet	425	150
0311, 0313106, 0313107	Kankaat, langat ja ompelutarvikkeet	151	46
0314	Vaatteiden pesu, valmistus ja vuokraus	69	119
032	Jalkineet	977	467
04	Asuminen ja energia	35 869	24 595
041	Vuokra	7 340	9 650
0411	Varsinaisen asunnon vuokra	6 970	9 473
0412	Kakkosasunnon ja vapaa-ajan-asunnon vuokra	370	176
042	Asunnon arvioitu vuokra, brutto	23 565	12 637
0421	Oman varsinaisen asunnon arvioitu vuokra, brutto	21 780	10 629
04211	Omistusasunnon asuntoetu, netto	10 057	5 304
04212	Omistusasunnon yhtiövastikkeet	2 645	1 941
04213	Omistusasunnon huolto ja korjaus	1 214	646
04214	Arvonvähennykset	4 653	1 519
04215	Asuntolainojen korot	2 713	1 054
04216	Muut omistusasunnon menot	498	165
0422	Luontoisetuasunnon arvioitu vuokra	1 423	1 848
0423, 0424	Omien kakkos- ja vapaa-asuntojen menot	363	160
043	Vuokralaisen tekemät korjaukset	88	90
044	Vesi ja muut asumispalvelut	724	161
0441	Jätehuolto	160	33
0442	Vesi ja jätevesi	455	85
0444	Muut asumiseen liittyvät palvelut	108	43
045	Sähkö, kaasu ja muut polttoaineet	4 152	2 056
05	Kodin kalusteet, koneet ja tarvikkeet	5 966	3 412
051	Huonekalut, taide-esineet ja matot	2 305	1 604
052	Kodintekstiilit	436	312
053	Kodinkoneet	1 202	506
054	Lasitavarat, astiat ja keittiötyövälineet	431	157
055	Kodin ja puutarhan työkoneet, työkalut ym.	593	379
056	Kodinhoitotarvikkeet ja -palvelut	998	454
06	Terveys	4 730	2 500
061	Lääkevalmisteet, hoitolaitteet ja -tarvikkeet	2 303	1 309
0611	Farmaseuttiset tuotteet ja lääkintä-tarvikkeet	2 303	1 309
6111	Lääkkeet ja vitamiini- ym valmisteet	1 615	863
06112, 06113	Hoitolaitteet ja lääkintätarvikkeet	688	445
062	Lääkäri, laboratorio, fysioterapia ym.	1 905	1 022
0621	Lääkäripalvelut	537	276

Lapseton pari	Yksinhuoltaja- talous	Kahden huoltajan lapsiperhe	Vanhustalous	Muut taloudet
4 961	4 408	8 842	1 874	3 617
3 877	3 414	6 307	1 355	2 499
692	559	1 120	357	601
15	120	451	0	16
377	314	968	160	501
201	144	232	161	110
46	0	73	38	77
930	1 135	1 918	512	951
38 715	35 472	47 886	30 201	42 337
8 207	15 047	6 862	3 942	3 631
7 457	14 825	6 358	3 807	3 270
750	222	504	135	362
25 330	16 672	33 484	22 040	31 285
22 967	14 547	32 063	20 699	29 565
10 539	6 385	12 055	12 010	14 710
2 665	2 722	2 465	3 790	2 464
1 882	894	1 493	1 131	1 027
4 808	2 054	8 133	3 321	8 242
2 573	2 180	7 020	101	2 316
500	313	897	346	806
1 750	1 890	1 093	1 082	926
613	234	328	259	794
58	33	75	128	124
765	500	1 387	483	1 104
179	97	313	96	247
466	344	940	269	652
120	60	134	118	204
4 355	3 221	6 079	3 608	6 192
8 105	4 664	9 569	3 056	6 256
3 231	1 500	3 669	903	2 269
526	267	664	307	372
1 647	1 288	1 922	701	1 374
795	257	656	196	452
875	338	947	235	604
1 031	1 014	1 710	714	1 185
5 087	2 520	4 904	6 625	6 768
2 513	1 427	2 277	3 258	3 074
2 513	1 427	2 277	3 258	3 074
1 659	901	1 489	2 590	2 189
853	527	788	668	885
2 271	863	2 229	2 110	2 870
626	285	684	608	676

		Kaikki kotitaloudet	Yhden hengen talous
0622	Hammashoitopalvelut	856	422
0623	Tutkimus- ja hoitopalvelut	512	325
063	Sairaala- ja poliklinikkapalvelut	522	168
07	Liikenne	21 368	10 190
071	Ajoneuvojen hankinta	11 626	3 631
0711	Autot	11 087	3 395
0712	Moottoripyörät ja -kelkat ym.	256	42
0713	Polkupyörät	283	193
072	Yksityisajoneuvojen käyttö	7 106	4 439
0721	Ajoneuvojen varaosat ja lisätarvikkeet	924	931
0722	Poltto- ja voiteluaineet	4 637	2 780
0723	Yksityisajoneuvojen huolto ja korjaus	924	330
0724	Muut yksityisajoneuvojen palvelut	621	398
073	Kuljetuspalvelut	2 635	2 120
0730	Ulkomaanmatkojen matkaliput	573	416
0731, 0732	Juna- ja maantiematkat Suomessa	1 297	1 330
0733	Laiva-, vene- ja lentomatkat Suomessa	68	97
0735	Muut ostetut kuljetuspalvelut	41	3
0736	Ajoneuvo luontoisetuna	656	275
08	Tietoliikenne	3 558	2 934
081	Tietoliikenne	3 558	2 934
0811	Postimaksut	125	107
0812	Puhelin- ja faksilaitteet	438	354
0813	Puhelin-, faksi- ja internetpalvelut	2 995	2 473
09	Kulttuuri ja vapaa-aika	13 317	8 918
091	Audiovisuaaliset laitteet ja tietokoneet	2 261	1 687
0911	Äänen ja kuvan tallennuslaitteet	904	643
0912	Valokuvaus- ja videointilaitteet ym.	129	118
0913	Tietojenkäsittelylaitteet	703	410
0914	Video- ja ääninauhut, levykkeet, filmit	441	442
0915	Televisioiden, tietokoneiden ym. korjaus	85	74
092	Muut suuret vapaa-ajan välineet	854	1 001
0921	Muut suuret vapaa-ajan välineet	815	978
0922	Suurten vapaa-ajanvälineiden korjaus	39	24
093	Muut virkistys- ja harrastusvälineet	2 482	1 192
0931	Lelut, pelit ja urheiluvälineet ym.	1 170	529
09311	Lelut, pelit ja harrastusvälineet	433	53
09312	Urheilu-, retkeily- ja ulkoiluvälineet	737	475
0932	Kasvit, multa ja lannoitteet	778	332
0933	Lemmikkieläimet	534	331
094	Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut	3 369	2 552
0941	Urheilu- ja vapaa-ajan palvelut	739	567
0942	Kulttuuripalvelut	1 568	1 262
0943	Rahapelit	1 062	724
095	Kirjat ja lehdet	2 658	1 624

Lapseton pari	Yksinhuoltaja- talous	Kahden huoltajan lapsiperhe	Vanhustalous	Muut taloudet
978	408	1 059	848	1 540
666	170	486	654	655
303	230	398	1 256	823
30 837	13 759	37 264	5 839	29 329
17 583	6 942	22 006	2 292	17 295
16 880	6 317	20 929	2 167	16 805
471	282	485	51	236
232	344	592	74	255
9 403	5 061	11 330	2 541	9 820
916	802	1 304	104	1 797
6 363	3 162	7 783	1 419	5 835
1 462	427	1 249	723	1 321
662	670	993	295	867
3 851	1 756	3 929	1 007	2 214
923	276	794	285	501
1 572	1 421	1 565	690	1 195
127	0	58	26	26
77	2	102	3	18
1 151	58	1 409	3	474
4 099	3 752	4 871	1 937	4 182
4 099	3 752	4 871	1 937	4 182
151	75	124	133	134
578	502	682	89	475
3 369	3 176	4 066	1 715	3 573
16 315	11 038	21 011	6 816	14 633
2 647	2 769	3 987	450	2 225
1 055	1 246	1 450	272	1 080
152	239	214	14	82
888	744	1 421	60	635
460	502	776	46	351
92	39	126	57	77
1 231	104	1 268	138	563
1 178	104	1 198	130	503
52	0	70	8	60
2 982	1 879	4 769	1 087	2 411
1 074	1 007	2 934	139	870
266	523	1 346	44	238
808	484	1 588	95	632
1 013	430	1 053	792	961
896	442	782	156	580
4 057	2 713	4 864	1 878	3 922
767	541	1 526	92	620
1 828	1 431	2 043	1 164	1 594
1 462	741	4 295	621	1 708
2 830	2 604	3 936	2 086	3 092

		Kaikki kotitaloudet	Yhden hengen talous
0951	Kirjat	568	386
0952	Sanoma- ja aikakauslehdet	1 831	1 086
0953	Muut painotuotteet	158	114
0954	Kirjoitus- ja piirustustarvikkeet	101	38
096	Valmismatkat	1 693	861
10	Koulutus	230	204
11	Hotellit, kahvilat ja ravintolat	5 216	5 334
111	Ateriapalvelut	4 786	4 959
1111	Ravintolat ja kahvilat	3 496	3 752
1112	Työpaikka-, opiskelija- ym. ruokalot	1 290	1 207
112	Majoituspalvelut	430	375
12	Muut tavarat ja palvelut	13 779	8 244
121	Puhtaus ja kauneudenhoito	2 474	1 543
1211	Kampaamot ja kauneushoitolat	943	588
1212	Puhtauden- ja kauneudenhoidon välineet ja valmisteet	1 531	955
122	Henkilökohtaiset tavarat	518	275
1221	Korut ja kellot	239	101
1222	Muut henkilökohtaiset tavarat	279	174
123	Sosiaalipalvelut	1 000	154
1231	Sosiaalipalvelut	1 000	154
12311	Kodinhoito- ja ateriapalvelut ym.	274	154
12312	Lasten päivähoitopalvelut	725	0
124	Vakuutukset	2 257	1 214
1242	Irtaimistovakuutukset	418	247
1243	Vapaaehtoiset tapaturma- ja sairausvakuutukset	344	137
1244	Ajoneuvovakuutukset	1 494	830
125, 126	Pankki- ja muut palvelut	232	103
127	Kulutus erittelemättä	2 493	1 967
129	Kulutusmenojen ulkopuoliset erät	4 805	2 989
1291	Veroluonteiset maksut	904	529
1292	Jäsenmaksut, sakot ja muut tulonsiirron luonteiset maksut	2 798	1 635
1293	Muut kulutusmenojen ulkopuoliset erät	1 103	824
12931	Asunnonvälityspalkkiot ja rakennuslupamaksut	341	202
12932	Kulutusluottojen korot	762	622

Lapseton pari	Yksinhuoltaja- talous	Kahden huoltajan lapsiperhe	Vanhustalous	Muut taloudet
512	857	1 127	158	460
1 998	1 484	2 386	1 797	2 355
220	103	219	100	150
100	160	204	30	127
2 569	969	2 187	1 177	2 418
256	258	409	35	193
6 891	4 039	7 939	864	4 487
6 441	3 855	7 153	723	4 107
4 695	2 710	5 020	636	3 022
1 746	1 145	2 133	87	1 085
449	183	786	140	380
17 058	11 571	23 759	6 043	14 335
2 808	2 520	4 105	1 323	2 585
1 144	679	1 260	843	1 046
1 664	1 842	2 844	481	1 539
568	916	1 014	130	417
209	552	484	81	213
359	364	530	49	204
41	943	2 922	1 067	155
41	943	2 922	1 067	155
41	2	44	1 067	101
0	941	2 878	0	54
2 846	1 836	3 721	1 050	2 966
501	368	571	334	534
365	429	748	74	365
1 980	1 039	2 403	642	2 068
293	133	288	171	513
3 921	1 728	3 348	934	2 601
6 581	3 495	8 361	1 369	5 097
1 185	651	1 535	307	1 156
3 773	1 986	4 919	913	3 024
1 623	858	1 907	149	917
677	291	465	90	285
946	568	1 442	59	632

Liitetaulukko 3. Kestotavaroiden yleisyys kotitalouden sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 1998, % kotitalouksista

	Kaikki kotitaloudet	Maatalous-yrittäjät	Muut yrittäjät
Kotitalouksia otoksessa	4 359	167	252
Kotitalouksia perusjoukossa	2 355 000	50 106	126 259
Väritelevisio	96	98	97
Kaapelitelevisio	31	5	30
Satelliittiantenni	11	9	15
Teksti-TV	65	76	75
Videonauhuri	67	78	82
Videokamera	10	14	20
Cd-soitin	56	58	72
Korvalappustereot	40	38	46
Pelitetokone	14	22	18
Mikrotietokone	30	42	44
Mikrotietokoneen käyttö työpaikalla	38	22	48
Internetin käyttömahdollisuus kotona	12	20	21
Internetin käyttö työpaikalla	21	6	23
Automaattipesukone	83	99	91
- Kuivaava pesukone	4	7	3
Kuivausrumpu tai kuivauskaappi	9	5	22
Jääkaappi	97	94	95
Pakastin	85	97	95
Kylmiö	10	19	17
Mankeli tai silityskone	25	54	41
Sähköompelukone tai saumuri	56	75	70
Astianpesukone	43	72	69
Mikroaaltouuni	78	88	87
Yleiskone	45	73	59
Puhelin	97	100	96
- Lankapuhelin	83	99	90
- Matkapuhelin	60	66	68
Puhelinvastaaja	16	14	18
Modeemi	16	34	29
Faksi	7	17	22
Vaihdepyörä tai maastopyörä	67	76	80
Oma tai työsuhdeauto	65	93	88
- Henkilö- tai pakettiauto	63	93	78
- Työsuhdeauto	3	5	20
- Matkailuauto	1	0	1
Matkailuvaunu	3	6	7
Moottorikelkka	4	18	7
Moottori- tai purjevene	14	24	26
Mopo	7	27	12
Moottoripyörä tai skootteri	4	10	7
Keskuspölynimuri	7	17	12
Kompostori	11	7	16
Sauna	50	84	66
Sähkökiuas	35	53	42

Ylemmät toimihenkilöt	Alemmat toimihenkilöt	Työntekijät	Eläkeläiset	Työttömät	Muut taloudet
640 314 885	724 385 643	1 080 513 502	1 081 698 757	213 139 009	202 126 839
96	96	96	96	93	91
40	39	31	25	25	45
18	13	13	6	9	8
74	69	70	57	49	52
87	81	84	36	61	61
19	12	11	4	9	3
88	76	69	16	49	74
66	58	51	10	33	51
16	18	24	2	15	11
67	38	30	7	14	41
92	71	40	1	8	28
35	15	10	2	4	10
70	37	12	0	5	22
91	87	88	78	72	57
7	4	4	4	2	6
19	9	9	4	6	5
97	97	98	98	95	99
93	87	88	83	71	61
14	9	9	9	6	8
26	22	22	29	15	10
66	64	58	49	46	29
66	52	53	25	22	14
86	86	85	64	69	72
55	49	51	35	34	26
99	99	99	96	90	95
92	81	78	92	66	43
75	74	77	28	53	77
31	21	18	7	13	14
42	19	13	3	6	15
20	7	6	2	2	3
90	83	85	31	65	74
80	72	82	45	47	37
76	71	81	44	47	35
9	2	1	0	0	0
1	1	1	1	1	2
3	3	4	2	2	4
3	3	5	2	3	1
19	13	16	12	8	6
6	7	9	4	4	4
5	4	5	1	1	3
11	6	9	3	2	3
15	12	12	9	8	5
62	51	57	44	31	22
50	39	38	28	21	18

Liitetaulukko 4. Kestotavaroiden yleisyys kotitaloustyypeittäin 1998,
% kotitalouksista

	Kaikki kotitaloudet	Yhden hengen talous
Kotitalouksia otoksessa	4 359	642
Kotitalouksia perusjoukossa	2 355 000	581 502
Väritelevisio	96	90
Kaapelitelevisio	31	37
Satelliittiantenni	11	13
Teksti-TV	65	50
Videonauhuri	67	57
Videokamera	10	6
Cd-soitin	56	50
Korvalappustereot	40	33
Pelikone	14	2
Mikrotietokone	30	19
Mikrotietokoneen käyttö työpaikalla	38	36
Internetin käyttömahdollisuus kotona	12	7
Internetin käyttö työpaikalla	21	21
Automaattipesukone	83	63
– Kuivaava pesukone	4	3
Kuivausrumpu tai kuivauskaappi	9	5
Jääkaappi	97	98
Pakastin	85	63
Kylmiö	10	5
Mankeli tai silityskone	25	9
Sähköompelukone tai saumuri	56	29
Astianpesukone	43	16
Mikroaaltouuni	78	65
Yleiskone	45	20
Puhelin	97	93
– Lankapuhelin	83	61
– Matkapuhelin	60	57
Puhelinvastaaja	16	16
Modeemi	16	9
Faksi	7	3
Vaihdepyörä tai maastopyörä	67	61
Oma tai työsuhdeauto	65	46
– Henkilö- tai pakettiauto	63	44
– Työsuhdeauto	3	1
– Matkailuauto	1	1
Matkailuvaunu	3	2
Moottorikelkka	4	2
Moottori- tai purjevene	14	10
Mopo	7	3
Moottoripyörä tai skootteri	4	3
Keskuspölynimuri	7	1
Kompostori	11	5
Sauna	50	25
Sähkökiuas	35	20

Lapseton pari	Yksinhuoltaja talous	Kahden huoltajan lapsiperhe	Vanhustalous	Muut taloudet
924 434 934	174 115 416	1 382 551 932	662 462 214	575 209 002
98 35 10 71 82 12 65 43 7 37 53 15 29	99 40 16 70 86 6 86 76 40 43 38 15 17	98 30 14 81 94 21 87 69 37 57 64 25 36	96 24 5 54 24 3 11 5 0 3 0 1 0	98 24 10 70 74 11 55 38 14 28 27 10 13
89 4 8 97 92 13 29 64 51 86 50	93 5 10 99 88 7 13 71 51 90 57	98 6 18 97 98 13 32 77 80 94 70	77 2 4 97 85 8 29 47 21 61 33	92 6 10 97 95 15 43 71 54 81 56
99 80 78 22 19 10	98 82 67 19 18 5	100 94 79 22 33 16	98 96 18 5 1 1	99 94 61 14 15 6
81 82 80 5 2 4 5 19 3 4	85 50 48 0 1 2 0 3 9 6	95 93 92 6 1 4 6 21 15 5	24 37 36 0 1 2 1 9 3 1	66 76 75 3 1 6 9 19 9 6
6 12 56 39	3 12 38 29	17 16 77 55	2 9 42 28	7 15 66 37

Liitetaulukko 5. Kotitalouksien kulutusmenot sosioekonomisen aseman mukaan 1990, 1994/1996 ja 1998, vuoden 1998 rahassa, mk/kulutusyksikkö

	Kaikki kotitaloudet	Maatalous-yrittäjät	Muut yrittäjät
1990			
Menot yhteensä	77 943	70 370	90 252
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	9 742	10 411	10 461
Alkoholijuomat ja tupakka	2 536	1 211	2 781
Vaatteet ja jalkineet	4 296	3 603	5 315
Asuminen ja energia	19 222	21 385	22 052
Kodin kalusteet, koneet ym.	3 806	3 354	4 636
Terveys	2 962	2 301	2 717
Liikenne	13 536	14 668	16 704
Tietoliikenne	920	673	1 119
Kulttuuri- ja vapaa-aika	8 253	5 951	9 276
Hotellit, ravintolat, kahvilat	3 578	1 207	4 138
Muut menot ja koulutus	9 087	5 602	11 039
1994/96			
Menot yhteensä	70 340	62 929	83 743
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	10 297	10 208	11 306
Alkoholijuomat ja tupakka	2 249	1 476	2 326
Vaatteet ja jalkineet	2 915	2 415	4 172
Asuminen ja energia	20 231	20 364	23 324
Kodin kalusteet, koneet ym.	3 052	2 750	4 053
Terveys	2 645	1 804	2 669
Liikenne	10 083	10 068	13 041
Tietoliikenne	1 332	1 390	1 523
Kulttuuri- ja vapaa-aika	7 045	5 539	8 450
Hotellit, ravintolat, kahvilat	3 014	1 437	3 823
Muut menot ja koulutus	7 500	5 475	9 045
1998			
Menot yhteensä	76 738	72 906	90 363
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	10 461	11 127	11 839
Alkoholijuomat ja tupakka	2 182	1 423	2 235
Vaatteet ja jalkineet	3 434	2 899	4 728
Asuminen ja energia	20 915	20 838	23 158
Kodin kalusteet, koneet ym.	3 479	3 834	4 194
Terveys	2 758	2 213	2 564
Liikenne	12 459	13 816	16 015
Tietoliikenne	2 075	2 408	2 378
Kulttuuri- ja vapaa-aika	7 765	6 501	10 550
Hotellit, ravintolat, kahvilat	3 041	1 713	3 200
Muut menot ja koulutus	8 169	6 133	9 501

Ylemmät toimihenkilöt	Alemmat toimihenkilöt	Työntekijät	Eläkeläiset	Muut ammatissa toimimattomat
-----------------------	-----------------------	-------------	-------------	------------------------------

101 128	85 053	73 079	61 136	67 604
10 038	9 636	9 492	9 817	7 938
2 647	2 924	3 043	1 760	2 494
6 264	5 233	3 781	2 630	4 176
21 088	18 965	16 423	20 805	15 573
5 380	3 917	3 518	2 900	3 180
2 731	2 643	2 361	4 513	2 321
18 207	15 758	14 124	6 309	13 335
1 072	873	751	1 084	866
12 720	9 314	7 339	5 765	6 902
6 323	4 929	3 469	968	4 012
14 629	10 858	8 780	4 583	6 791

89 595	73 763	67 778	62 371	57 882
10 881	10 337	10 182	10 474	8 886
2 473	2 170	2 718	1 596	2 685
4 341	3 524	2 788	1 824	2 154
22 182	20 109	17 569	22 344	17 155
4 069	3 277	2 849	2 526	2 460
2 525	2 221	1 867	4 378	1 790
14 982	10 884	10 744	6 460	7 298
1 296	1 351	1 231	1 292	1 475
10 112	7 559	6 679	5 553	5 918
5 194	3 853	3 232	1 064	2 605
11 528	8 475	7 922	4 862	5 448

97 364	83 165	72 472	66 655	57 666
10 967	10 623	10 130	10 774	8 284
2 195	2 148	2 647	1 640	2 449
5 712	4 066	2 948	2 047	2 354
22 461	20 711	18 162	23 657	17 920
4 878	3 725	3 393	2 640	2 313
2 672	2 394	1 748	4 864	1 533
17 850	15 044	13 297	6 898	6 948
2 151	2 288	2 015	1 721	2 249
10 863	8 463	7 033	5 993	5 946
5 113	4 110	3 063	1 002	2 732
12 501	9 592	8 041	5 418	4 937

Liitetaulukko 6. Kotitalouksien kulutusmenot kotitaloustyyppin mukaan 1990, 1994/1996 ja 1998, vuoden 1998 rahassa, mk/kulutussyksikkö

	Kaikki taloudet	Yhden hengen taloudet
1990		
Menot yhteensä	77 937	87 119
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	9 742	8 369
Alkoholijuomat ja tupakka	2 536	3 495
Vaatteet ja jalkineet	4 296	4 947
Asuminen ja energia	19 222	22 313
Kodin kalusteet, koneet ym.	3 806	3 606
Terveys	2 962	3 101
Liikenne	13 536	14 826
Tietoliikenne	920	1 245
Kulttuuri- ja vapaa-aika	8 253	9 285
Hotellit, ravintolat, kahvilat	3 578	6 339
Muut menot ja koulutus	9 087	9 592
1994/96		
Menot yhteensä	70 363	75 517
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	10 297	8 971
Alkoholijuomat ja tupakka	2 249	3 230
Vaatteet ja jalkineet	2 915	2 194
Asuminen ja energia	20 231	24 398
Kodin kalusteet, koneet ym.	3 052	2 523
Terveys	2 645	2 442
Liikenne	10 083	9 519
Tietoliikenne	1 332	1 899
Kulttuuri- ja vapaa-aika	7 045	7 453
Hotellit, ravintolat, kahvilat	3 014	5 139
Muut menot ja koulutus	7 500	7 750
1998		
Menot yhteensä	76 738	82 431
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	10 461	9 118
Alkoholijuomat ja tupakka	2 182	3 114
Vaatteet ja jalkineet	3 434	3 868
Asuminen ja energia	20 915	24 595
Kodin kalusteet, koneet ym.	3 479	3 412
Terveys	2 758	2 500
Liikenne	12 459	10 190
Tietoliikenne	2 075	2 934
Kulttuuri- ja vapaa-aika	7 765	8 918
Hotellit, ravintolat, kahvilat	3 041	5 334
Muut menot ja koulutus	8 169	8 448

Lapsettomat parit	Yksinhuoltajat	Kahden huoltajan lapsiperheet	Vanhustaloudet	Muut taloudet
----------------------	----------------	----------------------------------	----------------	---------------

94 614	70 653	78 480	56 832	72 615
10 097	9 415	9 953	9 748	9 986
3 679	1 756	2 360	1 093	2 441
4 965	4 623	4 702	2 466	3 671
21 262	17 738	17 483	21 349	17 981
4 922	3 225	4 085	2 721	3 239
3 412	2 240	2 102	4 699	3 219
18 243	10 411	14 442	3 723	14 151
1 023	980	765	1 148	779
9 660	7 998	8 887	5 229	7 212
5 511	3 064	3 352	692	2 683
11 841	9 203	10 350	3 965	7 252

83 654	66 417	68 320	59 223	65 006
10 888	10 384	10 444	10 185	10 530
3 237	1 723	1 930	1 160	2 125
3 156	3 716	3 492	1 749	2 406
21 833	20 441	17 542	23 082	18 555
4 107	3 032	3 138	2 352	2 597
3 130	1 817	1 796	4 705	3 082
14 334	7 088	10 632	4 524	10 009
1 535	1 427	1 099	1 242	1 201
8 387	7 061	7 239	5 189	5 913
3 956	2 550	2 828	890	2 240
9 091	7 179	8 180	4 145	6 347

92 429	61 760	75 192	63 897	71 903
10 911	9 657	10 743	10 526	10 818
2 989	1 691	1 976	910	2 162
3 610	3 090	4 098	2 120	2 201
22 774	19 278	17 736	24 755	19 600
4 768	2 535	3 544	2 505	2 896
2 992	1 370	1 816	5 430	3 133
18 139	7 478	13 801	4 786	13 578
2 411	2 039	1 804	1 588	1 936
9 597	5 999	7 782	5 587	6 775
4 054	2 195	2 940	708	2 077
10 185	6 429	8 951	4 982	6 726

Liitetaulukko 7. Kotitalouksien kulutusmenot perhe- ja työmarkkina-aseman mukaan 1990 ja 1998, vuoden 1998 rahassa, mk/kulutussyksikkö

	YKSIN ASUVAT		
	Työssä	Eläkkeellä	Muu ammatissa toimimaton
1990			
Kotitalouksia perusjoukossa	315 360	381 800	42 690
Kotitalouksia otoksessa	677	734	142
Menot yhteensä	95 570	58 450	67 156
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	8 819	9 981	6 844
Alkoholijuomat ja tupakka	3 566	1 642	2 462
Vaatteet ja jalkineet	5 747	2 514	4 347
Asuminen ja energia	23 391	22 243	16 398
Kodin kalusteet, koneet, tarvikkeet	3 912	2 744	2 335
Terveys	2 985	4 339	1 827
Liikenne	17 043	3 387	14 997
Tietoliikenne	1 309	1 312	820
Kulttuuri ja vapaa-aika	10 771	5 298	5 708
Hotellit, kahvilat ja ravintolat	7 677	999	5 916
Koulutus ja muut menot	11 398	4 130	6 545
1998			
Kotitalouksia perusjoukossa	340 330	416 290	145 250
Kotitalouksia otoksessa	375	401	181
Menot yhteensä	96 422	64 204	58 373
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	9 592	10 211	7 048
Alkoholijuomat ja tupakka	3 026	1 329	3 193
Vaatteet ja jalkineet	5 174	2 115	2 191
Asuminen ja energia	26 901	25 954	20 143
Kodin kalusteet, koneet, tarvikkeet	3 997	2 210	2 519
Terveys	2 622	4 937	1 381
Liikenne	13 154	4 412	4 769
Tietoliikenne	3 214	1 939	2 559
Kulttuuri ja vapaa-aika	10 883	5 341	6 000
Hotellit, kahvilat ja ravintolat	6 799	1 003	4 121
Koulutus ja muut menot	11 059	4 751	4 447

1) Ei eläkkeellä eikä työtön

YKSINHUOLTAJAT		PUOLISOT					
Työssä	Ammatissa toimimaton	Kumpikin työssä	Kumpikin tai toinen työtön	Toinen työssä, toinen eläkkeellä	Toinen työssä, toinen muu amm. toimimaton ¹⁾	Kumpikin eläkkeellä	Kumpikin opiskelija tai toinen muu amm. toimimaton ¹⁾

65 230	11 220	723 690	19 090	98 340	156 630	198 030	16 450
200	32	3 571	87	498	711	872	84
73 301	59 415	86 353	65 554	79 021	71 913	62 259	75 024
9 960	9 170	10 524	10 289	11 069	9 739	10 526	10 677
1 752	1 743	2 837	3 832	3 084	1 981	1 664	2 900
4 768	3 878	5 142	2 837	3 555	4 541	2 631	3 787
17 169	16 478	18 680	17 268	21 288	15 994	19 377	16 808
3 117	3 867	4 372	2 678	4 092	3 995	2 933	4 687
2 373	1 438	2 421	2 253	3 926	2 107	4 729	4 459
11 461	4 380	16 467	12 205	13 888	14 203	8 058	12 693
980	993	817	760	926	795	873	987
8 279	6 162	9 638	5 727	7 334	6 926	6 071	8 638
3 335	1 445	4 398	2 159	2 698	2 783	852	2 351
9 207	8 923	11 241	5 905	7 795	9 402	4 677	7 166

78 790	36 620	624 550	154 240	79 890	161 020	208 550	31 400
126	48	1 544	376	200	351	515	61

67 599	49 432	88 067	64 432	89 491	66 966	68 847	67 666
10 220	8 496	11 204	10 329	11 926	9 797	11 174	9 074
1 738	1 600	2 359	2 698	2 518	1 677	1 601	2 155
3 448	2 330	4 536	2 359	2 333	3 350	1 925	2 504
19 977	17 893	20 248	16 922	24 186	16 569	22 220	19 034
2 914	1 722	4 302	2 701	4 376	3 500	3 072	3 079
1 482	1 133	2 253	1 995	4 182	1 545	5 074	2 580
9 409	3 301	17 152	11 516	18 346	12 334	8 774	10 504
2 033	2 069	2 049	2 009	2 044	1 816	1 465	2 333
6 503	4 939	9 359	6 060	8 405	6 402	6 744	7 059
2 433	1 689	3 928	1 636	2 190	2 742	884	2 586
7 441	4 259	10 677	6 207	8 984	7 235	5 914	6 757

Liitetaulukko 8. Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot, tulojen käyttö ja velkaantuminen perhe- ja työmarkkina-aseman mukaan 1998, mk/kulutusyksikkö

	YKSIN ASUVAT		
	Työssä	Eläkkeellä	Muu ammatissa toimimaton
KÄYTETTÄVISSÄ OLEVA RAHATULO	92 201	62 295	45 558
Tuotannon tekijätulot	131 316	13 773	21 436
Saadut tulonsiirrot	9 731	72 660	35 793
Ansiosidonnainen työttömyysturva	2 156	4	7 388
Toimeentulotuki	424	234	4 471
Asumistuki	537	2	3 343
Muu työttömyystuki	1 191	0	10 616
RAHAMENOT	96 422	64 204	58 373
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	9 592	10 211	7 048
Asuminen ja energia	25 186	25 439	19 638
Lainojen korot	2 426	262	581
Päivähoito	0	0	0
Terveystenhoito	2 622	4 937	1 381
Vapaa-ajan menot	34 756	13 709	19 375
Muut menot	21 840	9 646	10 350
VELKAANTUMINEN			
Velat/kotitalous	50 675	4 425	13 056
Velallisia (%)	68	17	45
Velat/velallinen kotitalous	78 202	31 133	30 297
ASUMINEN			
Omistusasunnossa asuvia (%)	45	66	23
TOIMEENTULO			
Alimpaan tulokvint. kuuluvia (%)	10	22	69
Suhteellisesti pienituloisia (%) ²⁾	2	1	25
Toimeentulotukea saavia (%)	6	5	46
Työmarkkinatukea saavia (%)	5	0	39

1) Ei eläkkeellä eikä työtön

2) Tulot alle puolet mediaanitulosta

YKSIHUOLTAJAT		PUOLISOT					
Työssä	Ammatissa toimimaton	Kumpikin työssä	Kumpikin tai toinen työtön	Toinen työssä, toinen eläkkeellä	Toinen työssä, toinen muu amm. toimimaton ¹⁾	Kumpikin eläkkeellä	Kumpikin opiskelija tai toinen muu amm. toimimaton ¹⁾
61 994	43 980	95 753	58 294	91 227	63 499	72 713	54 233
71 555	10 608	136 750	41 452	83 401	72 659	19 344	22 975
17 328	42 620	9 814	38 344	55 809	19 134	84 724	51 224
2 486	4 847	1 512	12 205	2 154	2 276	276	1 345
683	2 290	53	2 064	124	251	75	1 619
2 210	5 552	113	2 074	16	703	32	4 249
739	7 638	485	8 857	355	1 215	126	4 102
67 599	49 432	88 067	64 432	89 491	66 966	68 847	67 666
10 220	8 496	11 204	10 329	11 926	9 797	11 174	9 074
18 171	17 508	17 222	15 427	22 489	14 281	21 325	17 828
1 948	508	3 196	1 531	1 397	2 693	394	1 189
677	152	1 001	..	..	..	..	..
1 482	1 133	2 253	1 995	4 182	1 545	5 074	2 580
20 695	12 842	33 703	23 540	33 577	24 068	19 821	23 269
14 406	8 795	19 488	11 534	15 920	14 302	11 059	13 715
71 758	20 914	123 301	61 472	42 620	126 672	12 515	44 238
77	53	80	65	53	83	20	67
90 415	37 181	159 178	97 116	83 569	157 109	61 972	71 013
53	28	78	60	91	60	87	32
26	80	6	33	6	27	10	61
1	12	1	3	1	2	1	15
19	64	3	25	5	12	2	41
10	46	8	47	5	10	1	29

Liite 1.

Tutkimusaineisto ja tulosten luotettavuus

Raportin tiedot perustuvat Tilastokeskuksen kulutustutkimukseen. Tutkimuksessa kerätään tietoja kotitalouksien kulutusmenoista, velkaantumisesta, asumisesta, kestopavaroitten omistuksesta ja toimeentulosta sekä niissä tapahtuvista muutoksista. Nykymuodossa tietoja on kerätty vuodesta 1966 lähtien viiden vuoden välein aina vuoteen 1990 asti. 1990-luvulla tutkimuksia tehtiin useammin: 1994, 1995, 1996 ja 1998. Vuositutkimuksissa 1994–96 otoskoko oli aikaisempaa pienempi. Sen vuoksi vuosiaineistot yhdistettiin tulosten tarkkuuden parantamiseksi jälkikäteen yhdeksi aineistoksi 1994–96. Vuoden 1998 kulutustutkimuksessa siirryttiin takaisin suurempaan otokseen.

Perusjoukko

Kulutustutkimuksen perusjoukko on Suomessa vakituisesti asuvat yksityiskotitaloudet. Tutkimuksen ulkopuolelle jäävät mm. pitkäaikaisesti sairaaloissa, vanhainkodeissa, hoitolaitoksissa, vankiloissa ym. laitoksissa asuvat eli ns. laitosväestö.

Tiedonkeruu

Kulutustutkimus perustuu otantaan. Tiedot kerätään kotitalouksia haastatteleamalla, tilikirjanpidolla ja hallinnollisista rekistereistä.

Haastattelussa täsmennetään kotitalouden rakenne ja kerätään tietoja koko vuotta koskevista menoista kuten asumisesta, veloista, matkailusta ja suurista hankinnoista. Lisäksi selvitetään hyvinvointipalveluiden käyttö. Useiden palveluiden kulutusta kysytään 3 kuukauden ajalta. Vuoden 1990 tutkimuksessa kotitalouksia haastateltiin kahdesti: ennen tilipitajaksoa ja toisen kerran alkuvuodesta 1991. Toisesta haastattelusta on tämän jälkeen luovuttu. Vuodesta 1995 lähtien haastattelu on tehty tietokoneavusteisesti. Käyntihaastatteluista vastaa Tilastokeskuksen haastatteluorganisaatio.

Haastattelun jälkeen kotitaloudet pitävät kahden viikon ajan tilikirjaa menoistaan. Tutkimuksen alkaessa otos on jaettu 26 kahden viikon mittaiseen jaksoon koko vuoden ajalle, jotta eri vuodenaikojen kulutustiedot saadaan mahdollisimman kattavasti ja luotettavasti. Tilinpidosta kerätään tietoja elintarvikkeiden kulutuksesta, muista päivittäistavaraostoksista, vaatemenosta sekä palveluiden käytöstä.

Hallinnollisista rekistereistä on aineistoon yhdistetty kotitalouksien jäsenten tulotiedot ja koulutustiedot. Lisäksi rekistereistä saadaan mm. aluetietoja.

Kotitalouksien kokonaiskulutus estimoidaan haastattelu- ja tilinpitotietojen perusteella. Kulutusta mitataan vuositasolla. Koska suuri osa kulutustiedoista kerätään vuotta lyhyemmältä jaksolta, tiedot korotetaan vuositasolle.

Otanta, vastanneet ja kato

Kulutustutkimukseen osallistuneet kotitaloudet on poimittu Tilastokeskuksen ns. master-otoksesta, jonka kehikkona on väestön keskusrekisteri. Otoksen poiminnot on ositettu asuinläänin ja tilastollisen kuntaryhmituksen suhteen. Brutto-otoksesta osa on ns. ylipieittotapauksia. Ylipieittoon kuuluviksi määritellään henkilöt, jotka ovat kuolleet, asuvat laitoksessa tai ovat muuttaneet pysyvästi ulkomaille.

Laajasta tietosisällöstä johtuen kulutustutkimuksen kato on aina ollut melko suuri. Kulutustutkimuksen lopullisen aineiston muodostavat ne kotitaloudet, jotka vastaavat hyväksytysti sekä haastatteluun että palauttavat tilinpitokirjat. Hyväksytyin aineiston osuus on viimeisissä kulutustutkimuksissa pysytellyt 65 prosentin paikkeilla. Hyväksytyyn aineistoon kuului 8 258 kotitaloutta vuonna 1990, 6 743 taloutta vuosien 1994–96 yhdistettyyn aineistoon ja 4 359 taloutta vuonna 1998. Aineistojen muodostuminen eri vuosina on kuvattu asetelmassa 1.

Asetelma 1. Kulutustutkimuksen aineiston muodostuminen vuosina 1990, 1994–1996 ja 1998

	1990		1994–96		1998	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%
Brutto-otos	12 053		10 608		7 020	
Ylipieitto	297		237		150	
Netto-otos	11 756	100	10 371	100	6 870	100
Kokonaiskato	3 498	29,8	3 628	35	2 511	36,6
– Haastattelukato ¹⁾	2 632	22,4	2 806	27,1	1 949	28,4
– Tilinpitokato	866	7,4	822	7,9	562	8,2
Hyväksytyy aineisto	8 258	70,2	6 743	65	4 359	63,4

¹⁾ vuonna 1990 kotitalouksia haastateltiin kaksi kertaa, vuosina 1994–96 ja 1998 yhden kerran.

Painotus

Julkaisun tiedot perustuvat aineistoon hyväksytyjen kotitalouksien vastauksiin korotettuna koko perusjoukon tasolle ns. otospainojen avulla. Otospainot määrätään kullekin kotitaloudelle käyttäen hyväksi kotitalouden todennäköisyyttä sisältyä otokseen.

Tutkimuksen vastauskato on vinosti jakautunutta kulutukseen liittyvien ominaisuuksien, kuten kotitalouden koon, alueen, koulutuksen ja sosioekonomisen aseman, suhteen. Erityisesti pienet kotitaloudet Etelä-Suomessa jäävät muita kotitalouksia useammin tutkimuksen ulkopuolelle.

Kadon aiheuttamaa harhaa korjattiin estimoinnin yhteydessä uudelleenpainotuksella. Ne aineiston kotitaloudet, jotka edustavat muita useammin katoon jääviä kotitalouksia, saivat suuremman painon kuin olisivat alun perin saaneet. Uudet painokertoimet kalibroitiin vastaa-

maan perusjoukon jakaumia läänin, kotitalouden koon, sosioekonomisen aseman, tilinpitajaksojen, jäsenten ikä- ja sukupuoliryhmien, valtionveronalaisten ansio- ja omaisuustulojen sekä veronalaisten varojen suhteen. Hyväksytysti osallistuneet kotitaloudet saavat painon, jolla niiden tiedot korotetaan vastaamaan Suomen kaikkien kotitalouksien kulutusmenoja.

Tietojen tilastollinen laatu

Otanta, kato ja tiedonkeruu vaikuttavat kulutustutkimuksesta saatujen tulosten luotettavuuteen. Tuloksiin liittyvää satunnaisvaihtelua voidaan arvioida laskemalla kulutusmenoryhmille suhteelliset keskivirheet. Keskivirheen suuruuteen vaikuttavat sekä otoskoko että kulutusmenoryhmän arvojen vaihtelu. Keskivirheen avulla voidaan laskea menoryhmälle luottamusväli, joka kertoo millä välillä perusjoukon todellinen arvo vaihtelee. Kulutusluokituksen ns. pääryhmätasolla suhteelliset keskivirheet pysyvät alle 5 % lukuun ottamatta koulutusta (asetelma 2). Ongelmallisin menoryhmä pääryhmätasolla on koulutuksen lisäksi vaatteet ja jalkineet, joiden hankinnat kerättiin vuosina 1994-96 ja 1998 kahden viikon tilinpidosta. Kun käytetään tarkempaa luokitusta virheosuudet kasvavat. Keskivirhelaskelmia voi tiedustella Tilastokeskuksesta.

Asetelma 2. Kotitalouksien kulutusmenot ja suhteelliset keskivirheet vuonna 1998

Koodi	Kulutusmenoryhmät	Kulutusmenot	Suhteellinen keskivirhe, %
1-12	Menot yhteensä	131 606	1,09
1	Elintarvikkeet ja alkoholitonnomat juomat	17 940	1,07
2	Alkoholijuomat ja tupakka	3 742	2,67
3	Vaatteet ja jalkineet	5 890	4,25
4	Asuminenja energia	35 869	0,83
5	Kodin kalusteet, koneet ja tarvikkeet	5 966	2,50
6	Terveys	4 730	2,56
7	Liikenne	21 368	2,98
8	Tietoliikenne	3 558	1,54
9	Kulttuuri ja vapaa-aika	13 317	1,80
10	Koulutus	230	13,01
11	Hotellit, kahvilat ja ravintolat	5 216	2,31
12	Muut tavarat ja palvelut	13 779	1,61

Kulutustutkimuksen 1994-1996 menetelmäratkaisuista, keskivirheistä ja yleensä laatuun liittyvistä asioista on julkaistu erillinen laatuselvitys (Lindqvist et al. 2000). Vuoden 1998 Kulutustutkimuksen laatuselvitys julkaistaan myöhemmin.

Käsitteet ja luokitukset

Kulutusluokitus ja kulutuskäsite. Vuoden 1998 kulutustutkimuksessa on otettu käyttöön uusi kansainvälinen kulutusluokitus Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), joka on Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmän mukainen. Luokitus on kuvattu liitteessä 2. Tästä luokituksesta on muokattu erillinen aikasarja-aineiston kulutusluokitus, johon aikaisemmat kulutustutkimukset on jälkikäteen muutettu. Poikkileikkausaineistojen tulosten vertailu ei ole mahdollista ilman luokitusten muunnosta.

Kotitalouden menoihin lasketaan kaikki kotitalouden tutkimusajankohtana yksityiseen kulutukseen hankkimat tavarat ja palvelut. Mukaan otetaan myös omat maatalous-, puutarha- ja keräilytuotteet, asuntoetu, saadut tavarat ja palvelut sekä kulutukseen rinnastettavat tulonsiirrot. Lainojen lyhentäminen ei sisälly kulutusmenoihin, vaan se määritellään säästämiseksi, joka lisää omaisuuden määrää. Myöskään yritystoimintaan käytetyt hyödykkeet eivät kuulu kotitalouksien kulutukseen.

Kulutustutkimuksessa, toisin kuin kansantalouden tilinpidossa ja kuluttajahintaindeksissä, kotitalouksien kulutusmenoja ei ole nettoutettu. Kotitalouksien myymistä hyödykkeistä saatuja tuloja ei ole vähennetty vastaaviin hyödykkeisiin käytetyistä menoista.

Kotitalouden menoihin lasketaan:

- Kulutustavaroiden ja palveluiden ostot
- + Saadut tavarat ja palvelut
- + Omat tuotteet (maatalous-, puutarha-, ja keräilytuotteet sekä lämmityspuut)
- + Asuntoetu (omistus- ja luontoisetuasuunnosta)
- + Kulutukseen rinnastettavat tulonsiirrot (mm. kirkollisvero ja ammattiyhdistysten jäsenmaksut, lainojen korot)
- = **Menot yhteensä**

Rahamenot. Kotitalouden menot -käsitteen rinnalla käytetään suppeampaa käsitettä rahamenot, johon *ei sisällytetä* laskennallisia eriä. Vuonna 1998 laskennallisten erien yhteisarvo oli kotitaloutta kohti 16 254 markkaa. Ne jakaantuvat seuraavasti:

Elintarvikkeet, juomat ja ateriat:

- omien ja saatujen maatalous-, puutarha- ja keräilytuotteiden arvo 497 mk

Asunto, vapaa-ajan asunto ja energia:

- oman talon arvovähennys 4 653 mk
- oman asunnon asuntoetu 10 057 mk
- luontoisetuasuunnon asuntoetu (ei työsuhdeasunto) 589 mk
- oma ja saatu energia (ei työsuhdeasunto) 458 mk

Tulokäsite

Kulutustutkimukseen osallistuneiden kotitalouksien tulotiedot saadaan pääasiassa rekistereistä. Kulutustutkimuksessa käytettävät tulokäsitteet perustuvat YK:n suositukseen, jonka mukaisesti *käytettävissä olevat tulot* lasketaan kaikkien kotitalouden jäsenien tulotietojen pohjalta seuraavasti:

Palkkatuloja ovat kotitalouden jäsenten rahapalkat sekä luontoisetu-

	<i>Palkkatulot</i>
+	<i>Yrittäjätulot</i>
=	Ansiotulot
+	<i>Omaisuuksitulot</i>
=	Tuotannontekijätulot
+	<i>Saadut tulonsiirrot</i>
=	Bruttotulot
-	<i>Maksetut tulonsiirrot</i>
=	Käytettävissä oleva tulo.

na saadut korvaukset.

Yrittäjätuloihin lasketaan tulot maa- ja metsätaloudesta, liikkeestä, ammatista ja yhtymästä. Maa- ja metsätaloudesta saatuihin yrittäjätuloihin lasketaan myös omaan käyttöön otetuista tuotteista saatu laskennallinen tulo. Ansiotulot ovat kotitalouksien palkka- ja yrittäjätulojen summa.

Omaisuuksituloja ovat vuokra-, korko- ja osinkotulot, käyttöoikeusmaksut, laskennallinen nettovuokra omistusasunnosta (asuntoetu) sekä omaisuuden veronalainen myyntivoitto. Osinkotuloihin on laskettu myös yhtiöveron hyvitys. Tuotannontekijätulot saadaan, kun ansiotuloihin lisätään omaisuuksitulot.

Saadut tulonsiirrot koostuvat ansio- ja kansaneläkkeistä sekä muista sosiaaliturvaetuksista, sosiaaliavustuksista, **sairausvakuutusten kustannusten korvauksista** sekä muista saaduista tulonsiirroista. Bruttotulot saadaan, kun tuotannontekijätuloihin lisätään saadut tulonsiirrot.

Maksetut tulonsiirrot koostuvat välittömistä veroista ja sosiaaliturvamaksuista. Käytettävissä olevaan tuloon päästään, kun bruttotuloista vähennetään maksetut tulonsiirrot. Käytettävissä oleva tulo voi olla myös negatiivinen.

Rahatulot saadaan, kun käytettävissä olevista tuloista vähennetään laskennalliset tuloerät, kuten omaan käyttöön tuotetuista ja kerätyistä maatalous- ym. tuotteista sekä omassa käytössä olevasta omistusasunnosta muodostuneet laskennalliset tulot.

Tuloluokitukset

Käytettävissä oleva tulo on keskeinen, yleisimmin käytetty tulokäsité. Kotitaloutta kohti lasketut tulot eivät kuitenkaan yleensä ole hyvä lähtökohta sellaisenaan tulotasovertailulle, vaan kotitalouden käytettävissä olevat tulot jaetaan ensin kotitalouden kulutusyksikköjen tai jäsenten lukumäärällä. Tämän jälkeen kotitaloudet tai henkilöt järjestetään tulojen mukaiseen suuruusjärjestykseen ja jaetaan kymmeneen lukumäärältään (kotitaloutta, henkeä tai kulutusyksikköä) yhtä suureen joukkoon siten, että ensimmäisessä desiilissä ovat pienituloisimmat ja kymmenennessä suurituloisimmat kotitaloudet.

Muut käsitteet ja luokitukset

Kotitalouden muodostavat määritelmän mukaan henkilöt, joilla on kokonaan tai osittain yhteinen ruokatalous tai jotka muuten käyttävät tulojaan yhdessä. Kotitalous määritellään haastattelutietojen perusteella.

Ase- tai siviilipalvelustaan suorittavat, toisella paikkakunnalla tai ulkomailla tilapäisesti työssä olevat, sairaalahoidossa tilapäisesti ja lomalla tai matkoilla olevat luetaan aina kotitalouden jäseniksi. Toisella paikkakunnalla opiskelevat koululaiset ja opiskelijat kuuluvat vanhempiensa kotitalouteen, jos he elävät pääosin vanhempiensa tuloilla. Jos opiskelijat elävät omilla tuloillaan (esim. opintotuella), he muodostavat oman kotitalouden.

Kotitalouden viitehenkilö on määritelty kotitalouden sosioekonomisen luokituksen ja eräiden muiden kotitalouskohtaisten luokitusten muodostamiseksi. Kotitalouden viitehenkilöksi valitaan yleensä se kotitalouden jäsen, jonka henkilökohtaiset tulot ovat viimeisten 12 kuukauden aikana suurimmat.

Sosioekonominen asema. Kotitalouden jokaiselle jäsenelle on haastattelujen pohjalta muodostettu sosioekonominen asema jäsenen toiminnan perusteella. Luokituksessa otetaan huomioon ammatti, ammattiasema, työn luonne ja elämänvaihe.

Henkilöt on jaettu ammatissa toimiviin ja ammatissa toimimattomiin. Ammatissa toimiviin on pääsääntöisesti luokiteltu kaikki 12 kuukauden viitejaksolla vähintään 6 kuukautena tuotantotoimintaan osallistuneet. Ammatissa toimivat on jaettu edelleen yrittäjiin ja palkansaajiin haastattelussa ilmoitettujen tietojen perusteella. Ammatissa toimimattomat jaetaan tavallisesti eläkeläisiin, työttömiin, opiskelijoihin ja muihin. Työttömiin lasketaan kuuluvan henkilöt, jotka ovat olleet vuoden aikana vähintään 6 kk työttömänä.

Henkilöiden lisäksi sosioekonominen asema määritellään myös kotitaloudelle. Kotitalouden sosioekonominen asema on sama kuin kotitalouden viitehenkilön. Jos kotitaloudessa on sekä palkansaajajäseniä, on yrittäjyys pääsääntöisesti määräävä kriteeri kotitalouden sosioekonomista asemaa määriteltäessä.

Kotitaloustyyppi. Luokituksessa otetaan huomioon kotitalouden koko, perhesuhteet ja henkilöiden ikä.

- *Yhden hengen talous* (alle 65-vuotiaita)
- *Lapseton pari* (ainakin toinen alle 65-vuotias)
- *Yksinhuoltajatalous*
- *Kahden huoltajan lapsiperhe*
- *Vanhustalous* (kaikki jäsenet 65 vuotta täyttäneitä)

Julkaisussa käytetty *perhe- ja työmarkkina-asemaa* kuvaava luokitus on muodostettu kotitaloustyyppiä ja sosioekonomista asemaa kuvaavien muuttujien tietojen avulla:

1. *Yksin asuva, työssä*
(palkansaajana tai yrittäjänä vähintään 6 kk edellisten 12 kuukauden aikana)
2. *Yksin asuva, eläkkeellä*
3. *Yksin asuva, muuten ammatissa toimimaton*
(työtön tai muuten ammatissa toimimaton, ei eläkkeellä)
4. *Yksinhuoltaja, työssä*
5. *Yksinhuoltaja, ammatissa toimimaton*
(työtön, opiskelija, eläkkeellä tai muuten ammatissa toimimaton)
6. *Puolisot, kumpikin työssä*
7. *Puolisot, kumpikin tai toinen työtön*
8. *Puolisot, toinen työssä, toinen eläkkeellä*
9. *Puolisot, toinen työssä, toinen muu ammatissa toimimaton*
(ei eläkkeellä eikä työtön)
10. *Puolisot, kumpikin eläkkeellä*
11. *Puolisot, kumpikin opiskelija tai toinen muu ammatissa toimimaton*
(ei työtön eikä eläkkeellä)

Kulutussyksikköä kohti lasketuilla tuloilla ja kulutusmenoilla voidaan verrata kooltaan ja rakenteeltaan erilaisia kotitalouksia toisiinsa. Jäsenten lukumäärään perustuvat vertailut eivät ota huomioon sitä, että kotitalouksien kulutustarve ei kasva suoraviivaisesti jäsenten lukumäärään kasvaessa. Kulutussyksikköjen määrittelyssä on käytetty OECD:n alkuperäistä ekvivalenssiskaalaa, jossa

- *ensimmäinen aikuinen saa arvon 1*
- *muut aikuiset arvon 0,7 ja*
- *lapset painon 0,5* (alle 18 -vuotiaat)

Tietojen vertailukelpoisuus

Vuoden 1998 kulutustutkimuksen tietoja ei tule verrata aikaisempien vuosien julkaisujen tai taulukoiden tietoihin, sillä kulutusluokitukset ovat erilaisia. Vuosien 1985, 1990, 1994–96 ja 1998 kulutustutkimuksista on tehty aikasarja-aineisto, josta on mahdollista saada vertailukelpoista tietoa.

Liite 2.

Kulutustutkimuksen luokitukset suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi

Sosioekonominen luokitus

Kaikki kotitaloudet
Maatalousyrittäjät
Muut yrittäjät
Ylemmät toimihenkilöt
Alemmat toimihenkilöt
Työntekijät
Eläkeläiset
Työttömät
Muut taloudet

Socioekonomisk indelning

Alla hushåll
Lantbruksföretagare
Övriga företagare
Högre tjänstemän
Lägre tjänstemän
Arbetare
Pensionärer
Arbetslösa
Övriga hushåll

Socio-economic classification

All households
Self-employed in agriculture
Other self-employed
Upper-level salaried employees
Lower-level salaried employees
Wage earners
Pensioners
Unemployed
Others

Kotitaloustyyppi-luokitus

Kaikki kotitaloudet
Yhden hengen talous
Lapseton pari
Yksinhuoltajatalous
Kahden huoltajan lapsiperhe
Vanhustalous
Muut taloudet

Typklassificering för hushåll

Alla hushåll
Enpersonshushåll
Par utan barn
Ensamförsörjarhushåll
Barnfamilj med två vårdnadshavare
Äldringshushåll
Övriga

Classification of households by household type

All households
One-person household
Couple without children
Single-parent household
Two-parent family with children
Elderly household
Others

Liitetaulukoiden rakennerivit

Kotitalouksia otoksessa
Kotitalouksia perusjoukossa
Henkilöitä otoksessa
Henkilöitä perusjoukossa
Kotitalouden keskikoko
Kulutussyksiköitä/kotitalous
Omistusasunnossa asuvia kotitalouksia, %
Kotitalouden käytettävissä olevat tulot

Strukturdata för tabellbilagorna

Antal hushåll i urvalet
Antal hushåll i populationen
Antal personer i urvalet
Antal personer i populationen
Hushållets medelstorlek
Konsumtionsenheter per hushåll
Hushåll som bor i ägarbostad, %
Disponibel inkomst per hushåll

First lines of each supplementary table

Number of households in the sample
Number of households in the population
Number of persons in the sample
Number of persons in the population
Average size of households
Consumer units per household
Households living in owner-occupied dwellings, %
Disposable income per household

Kestotavaraluokitus**Klassificering av kapitalvaror****Classification of consumer durables**

Väritelevisio
 Kaapelitelevisio
 Satelliittiantenni
 Teksti-TV
 Videonauhuri
 Videokamera
 Cd-soitin
 Korvalappustereot
 Pelitietokone
 Mikrotietokone
 Mikrotietokoneen käyttö työpaikalla
 Internetin käyttömahdollisuus kotona
 Internetin käyttö työpaikalla

Automaattipesukone
 – Kuivaava pesukone
 Kuivausrumpu tai kuivauskaappi
 Jääkaappi
 Pakastin
 Kylmiö
 Mankeli tai silityskone
 Sähköompelukone tai saumuri

Astianpesukone
 Mikroaaltouuni
 Yleiskone

Puhelin
 – Lankapuhelin
 – Matkapuhelin
 Puhelinvastaaja
 Modeemi
 Faksi

Vaihdepyörä tai maastopyörä
 Oma tai työsuhdeauto
 – Henkilö- tai pakettiauto
 – Työsuhdeauto
 – Matkailuauto
 Matkailuvaunu
 Moottorikelkka
 Moottori- tai purjevene
 Mopo
 Moottoripyörä tai skootteri

Keskuspölynimuri
 Kompostori
 Sauna
 Sähkökiuas

Färg-TV
 Kabel-TV
 Satellitantenn
 Text-tv
 Videobandspelare
 Videokamera
 CD-spelare
 Freestyle
 Speldator
 Persondator
 Användning av persondator på arbetsplatsen
 Möjlighet att använda Internet hemma
 Användning av Internet på arbetsplatsen

Automatisk tvättmaskin
 – Torkande tvättmaskin
 Torktumlare eller torkskåp
 Kylskåp
 Frys
 Kylrum
 Mangel eller strykmaskin
 Elektrisk symaskin eller överlockmaskin
 Diskmaskin
 Mikrovågsugn
 Matberedare

Telefon
 – Fast installerad telefon
 – Mobiltelefon
 Telefonsvarare
 Modem
 Faxapparat

Cykel med växlar eller terrängcykel
 Egen bil eller tjänstebil
 – Person- eller paketbil
 – Tjänstebil
 – Husbil
 Husvagn
 Snöskoter
 Motorbåt eller segelbåt
 Moped
 Motorsykel eller skoter

Centralsugare
 Kompostor
 Bastu
 Elektrisk bastuugn

Colour TV
 Cable TV
 Satellite aerial
 Teletext
 Video cassette recorder
 Video camera
 CD player
 Personal stereo
 Game computer
 Personal computer
 Use of PC at workplace
 Possibility to use the Internet at home
 Use of the Internet at workplace

Automatic washing machine
 – Washer-dryer
 Tumble dryer or drying cabinet
 Refrigerator
 Freezer
 Cold pantry
 Mangle or ironing machine
 Electric sewing machine or seamer

Dishwasher
 Microwave oven
 Food processor

Telephone
 – Fixed telephone
 – Mobile phone
 Answering machine
 Modem
 Telefax

Gearshift bicycle or mountain bike
 Own or company car
 – Passenger car or delivery van
 – Company car
 – Camper
 Caravan
 Snowmobile
 Motorboat or sailing boat
 Moped
 Motorcycle or scooter

Central vacuum cleaner
 Composter
 Sauna
 Electric sauna stove

Kulutusluokitus
**Konsumtionsklassifi
cering**
**Classification of
consumption**

01-12	Kulutusmenot	Totala konsumtionsutgifter	Total consumption expenditure
01	Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	Livsmedel och alkoholfria drycker	Food and non-alcoholic beverages
011	Elintarvikkeet	Livsmedel	Food
0111	Leipä ja viljatuotteet (KR)	Bröd och spannmålsprodukter (IV)	Bread and cereals (ND)
01111	Riisi ja riisivalmisteet	Ris och risprodukter	Rice and rice products
0111101	Riisiryynit, -hiutaleet ja -jauhot	Risgryn, -flingor och -mjöl	Rice, rice flakes and flour
0111102	Maksalaatikko	Leverlåda	Liver casserole
0111103	Riisivalmisteet	Andra risprodukter	Other rice products
01112	Ruokaleipä, korput ja keksit	Matbröd, skorpor och kex	Bread, rusks and biscuits
0111201	Näkkileipä ja hapankorput	Knäckebröd och surskorpor	Crispbread and rye crackers
0111202	Pehmeä ruisleipä	Mjukt rågbröd	Rye bread
0111203	Vehnäruokaleipä	Vetematbröd	Wheat bread
0111204	Muu pehmeä ruokaleipä	Annat mjukt matbröd	Other bread
0111205	Leipä erittelemättä	Ospecificerat bröd	Bread n.e.c.
0111206	Korput ja rinkelit	Skorpor och kringlor	Rusks and bagels
0111207	Keksit, vohvelit ja pikkuleivät	Kex, väfflor och småbröd	Biscuits and wafers
0111208	Taco-kuoret ja tortillat ym.	Tortillas o.d.	Taco shells and tortillas, etc.
01113	Pastatuotteet	Pastaprodukter	Pasta products
01113s1	Makaronit, spagetit ym. pasta-tuotteet	Makaroni, spaghetti och andra pastaprodukter	Macaroni, spaghetti and other pasta products
01114	Pizzat, hampurilaiset, täytetyt ohukaiset	Pizzor, hamburgare, fyllda crepes	Pizzas, hamburgers, crepes
01114s1	Pizzat, hampurilaiset, täytetyt ohukaiset	Pizzor, hamburgare, fyllda crepes	Pizzas, hamburgers, crepes
01115	Piirakat ja pasteijat	Piroger och pastejer	Pies and pasties
01115s1	Piirakat, pasteijat, lihapiiirakat ym.	Piroger, pastejer, köttpiroger o.d.	Pies, pasties and meat pasties, etc.
01116	Kahvileipä	Kaffebröd	Cakes and pastries
0111601	Kahvipitko	Kaffelängd	Sweet bun loaf
0111604	Leivokset, kakut ja makeat piirakat	Bakelser, kakor och söta piroger	French pastries, cakes and sweet pies
01116s1	Viinerit, munkit, pikkupullat	Wienerbröd, munkar, bullar	Danish pastries, doughnuts and buns
01117	Muut leipomotuotteet	Andra bageriprodukter	Other bakery products
0111701	Valmiit taikinat, pizzapohjat ym.	Färdiga degar, pizzabotten o.d.	Pre-prepared dough, pizza dough, etc.
01118	Jauhot, suurimot ja murot	Mjöl, gryn och flingor	Flour, groats and cereals
0111801	Vehnäjauhot	Vetemjöl	Wheat flour
0111802	Ohräjauhot	Kornmjöl	Barley flour
0111803	Ruisjauhot	Rågmjöl	Rye flour
0111804	Perunajauhot, ohra- ja maissitärkkelys	Potatismjöl, korn- och maissitärkelse	Potato flour, barley and corn starch
0111805	Grahamjauhot	Grahammjöl	Wholemeal wheat flour
0111806	Muut jauhot ja jauhoseokset	Annat mjöl och mjölblandningar	Other flours and mixed flour
0111807	Kauraryynit, -hiutaleet ja -jyvät	Havregryn, -flingor och -korn	Oat groats, flakes and grains
0111808	Mannaryynit	Mannagryn	Semolina
01118s1	Muut ryynt, hiutaleet ym.	Andra gryn, flingor o.d.	Other groats, flakes and grains

0111813	Viljamurot ja murokkeet	Spannmålsflingor	Corn flakes and other ready-to-eat break-fast cereals
0111814	Mysli ym. vilja-hedelmä-sekoitteen	Müsli o.d. spannmålsfrukt-blandningar	Muesli and other grain-fruit mixtures
0111815	Pop corn ja muut naksit viljasta ym.	Pop corn o.d. snacks av spannmål	Pop corn and other snacks of grain
01119	Muut viljavalmisteen	Andra spannmålsprodukter	Other grain products
01119s1	Valmiit puurot ja vellit, mämmi	Färdig välling och gröt, memma	Ready-made gruels and porridges, Easter pudding
0112	Liha (KR)	Kött (IV)	Meat (ND)
01121	Tuore naudanliha	Färskt nötkött	Fresh, chilled or frozen meat of bovine animals
0112101	Luuton naudanliha	Benfritt nötkött	Meat of bovine animals, boneless
0112102	Luullinen naudanliha	Nötkött med ben	Meat of bovine animals, with bone
0112103	Maustettu raaka naudanliha	Kryddat rått nötkött	Seasoned beef, uncooked
01122	Tuore sianliha	Färskt svinkött	Fresh, chilled or frozen meat of swine
0112201	Luuton sianliha	Benfritt griskött	Meat of swine, boneless
0112202	Porsaankyljykset	Griskotletter	Pork chops
0112203	Raaka kinkku	Rå skinka	Ham, uncooked
0112204	Muu luullinen sianliha	Annat griskött med ben	Other meat of swine with bone
0112205	Maustettu raaka sianliha	Kryddat rått svinkött	Seasoned pork, uncooked
01123	Tuore lampaan- ja vuohenliha	Färskt får- och getkött	Fresh, chilled or frozen meat of sheep and goat
0112301	Lampaan- ja vuohenliha	Får- och getkött	Meat of sheep and goat
01124	Tuore siipikarjanliha	Färskt fjäderfäkött	Fresh, chilled or frozen poultry
0112401	Siipikarjanliha	Kött från fjäderfä	Poultry
01125	Makkara	Korv	Sausages
0112501	Meetvursti ja salami	Metvurstar	Salami
01125s1	Muut leikkelemakkarat	Andra charkuterikorvar	Other sausages, cold cuts
0112504	Maksamakkarat ja -pasteijat	Leverkorv och -pastej	Liver pâté and pastes
0112505	Nakit	Knackkorvar	Frankfurters
0112506	Lenkkimakkarat	Länkorvar	Ring sausages
0112507	Muut ruokamakkarat	Andra matkorvar	Other cooking sausages
0112508	Makkara erittelemättä	Ospecificerad korv	Sausages n.e.c.
01126	Keitetty, savustettu ja grillattu liha	Kokt, rökt och grillat kött	Cooked, smoked or grilled meat
01126s1	Kokoliuhavalmisteet sianlihasta	Helköttprodukter från svin	Grilled, smoked, cooked and cured pork
01126s2	Kokoliuhavalmisteet siipikarjan lihasta	Helköttprodukter från fjäderfä	Grilled, cured, etc. poultry
0112605	Muut leikkelelihat	Annat charkuterikött	Other cured meat
0112606	Hyytelösylyt	Aladáb	Meat in aspic
01127	Muut liha- ja liharuokavalmisteet	Andra kött- och köträttsprodukter	Other meat preparations
0112701	Täyslihasäilykkeet	Helköttskonserver	Meat preserves
0112702	Liharuokasäilykkeet	Köträttskonserver	Other preserved meat preparations
0112703	Kaalikäryleet	Kåldolmar	Cabbage rolls
0112704	Lihakaali-, lihapernasose- ym. laatikot	Köttkål-, köttpotatismoslåda o.d.	Meat cabbage and meat potato casseroles, etc.
01127s1	Lihapullat ja muut jauhelihaeinekset	Köttbullar och biffar på malet kött och fjäderfä	Meat balls, patties of minced meat and poultry
01127s2	Eines- ja pakastekeitot ja salaattit lihasta	Färdigmat- och frystsoppor och sallader av kött	Ready-to-eat soups and salads of meat, poultry, etc.

01127s3	Veriohukaiset, mustamakara ym.	Blodplättar, blodkorv o.d.	Blood pancakes, blood sausages, etc.
01127s4	Muut valmiit liharuoat ja -einekset	Andra färdiga kötträtter och färdigmat av kött	Ready-to-eat meals of meat and other meat preparations
01128	Muu tuore liha	Annat färskt kött	Other fresh, chilled or frozen meat
0112801	Poronliha	Renkött	Meat of reindeer
0112802	Hirvi, muu liha ja riista	Älgkött, annat kött och vilt	Venison, other meat and game
0112803	Maksa ja munuaiset	Lever och njure	Liver and kidneys
0112804	Veri, kieli, luut, potkat ym.	Blod, tunga, ben, läggår o.d.	Blood, tongue, bone, knuckle, etc.
0112805	Jauheliha	Malet kött	Minced meat
0112806	Karjalanpaistiliha	Karelsk stek	Mixed meat for Karelian stew
0112807	Liha erittelemättä	Ospecificerat kött	Meat n.e.c.
0113	Kala (KR)	Fisk (IV)	Fish (ND)
01131	Tuore kala	Färsk fisk	Fresh, chilled or frozen fish
0113101	Silakka	Strömming	Baltic herring
0113102	Muikku	Mujka	Small whitefish
0113103	Lohi	Lax	Salmon
0113104	Kirjolohi	Forell	Rainbow trout
0113105	Muu tuore kala	Annan färsk fisk	Other fresh fish
0113106	Sei	Sej	Coley
0113107	Silakkafileet	Strömmingsfileer	Baltic herring fillets
0113108	Muut kalafileet	Andra fiskfileer	Other fish fillets
0113109	Kala erittelemättä	Ospecificerad fisk	Fish n.e.c.
01132	Tuoreet äyriäiset ja nilviäiset	Färska skaldjur	Fresh, chilled or frozen seafood
0113201	Ravut, simpukat, mustekalat ym.	Kräftor, musslor, bläckfisk o.d.	Crayfish, shrimps, squid, etc.
01133	Suolattu ja savustettu kala ym.	Saltad och rökt fisk och skaldjur	Dried, smoked or salted fish and seafood
0113301	Suolakalat	Saltad fisk	Salted fish
0113302	Lipeäkala	Lutfisk	Dried or cooked cod
0113303	Savustettu ja grillattu kala	Rökt och grillad fisk	Smoked and grilled fish
0113304	Kypsennetyt katkaravut, simpukat ym.	Kokta räkor, musslor o.d.	Cooked, smoked, etc. seafood
01134	Muut kala- ym. säilykkeet ja valmisteet	Övriga fisk- och skaldjurskonserver och -preparat	Other preserved or processed fish and seafood and fish and seafood preparations
0113404	Kalapuikot ja leivitetty kalatuotteet	Fiskpinnar o.d. panerade fiskprodukter	Fish fingers, other breaded fish products
0113405	Silakkalaatikko, janssonin kiusaus ym.	Strömmingslåda, janssons frestelse o.d.	Baltic herring casseroles, etc.
01134s1	Silli-, silakka- ja anjovissäilykkeet	Sill- och strömmingkonserver	Herring and Baltic herring preserves
01134s2	Tonnikalasäilykkeet	Tonfiskkonserver	Tuna fish preserves
01134s3	Muut kala-, äyriäis- ja nilviäissäilykkeet	Andra fisk-, kräftdjur- och bjötdjurkonserver	Other fish and seafood preserves
01134s4	Salaatit ja muut valmiit ruoat kalasta, äyriäisistä ym.	Sallader och annan färdigmat av fisk, kräftdjur o.d.	Ready-to-eat meals and salads of fish and seafood
0114	Maito, juusto ja munat (KR)	Mjölk, ost och ägg (IV)	Milk, cheese and eggs (ND)
01141	Täysmaito	Helmjölk	Whole milk
01141s1	Täysmaito	Helmjölk	Whole milk
01142	Kevytmaito, ykkösmaito ja rasvaton maito	Mjölk med låg fetthalt	Low-fat, semi-skimmed and skimmed milk
0114201	Kevytmaito ja 1-maito	Lätmjölk, 1-mjölk	Low-fat and semi-skimmed milk

0114202	Rasvaton maito	Fettfri mjölk	Skimmed milk
01142s1	Vähälaktoosinen maito, äidinmaidon korvikkeet	Hyla-mjölk, modersmjölkssurrogat	Processed milk (low in lactose) and infant formulas
0114205	Maito erittelemättä	Ospecificerad mjölk	Milk n.e.c.
01143	Säilötty maito	Konsvererad mjölk	Preserved milk
0114301	Maitojauhe	Mjölkpulver	Milk powder
01144	Viili ja jugurtti	Fil och yoghurt	Yoghurt and curdled milk
01144s1	Viili	Fil	Curdled milk
01144s2	Jogurtti	Yoghurt	Yoghurt
01145	Juusto ja maitorahka	Ost och kvarg	Cheese and curd
0114501	Emmentaljuusto	Emmentalerost	Emmenthal
0114502	Edamjuusto	Edamerost	Edam
0114503	Kermajuusto	Gräddostar	Cheese rich in fat
0114504	Sulatejuusto	Smältostar	Processed cheese
01145s1	Muut juustot, rahat ja juustovalmisteet	Övriga ostar, kvarg och ostprodukter	Other cheeses, curd, etc. cheese products
01146	Kerma, piimä ja muut maitotuotteet	Grädde, surmjölk och andra mjölkprodukter	Cream, sour milk and other milk products
0114601	Kerma, kestokerma ja kevytkerma	Grädde, hyla-grädde, lättgrädde	Cream, processed cream, light cream
0114602	Piimä ja kefiiri	Surmjölk och kefir	Sour milk and kefir
0114605	Maitovanukkaat	Puddingar	Puddings
01146s1	Kermaviili, ranskankerma, ruokakermat ym.	Gräddfil, crème fraiche, smetana och matgrädde	Curdled, sour and cooking cream, crème fraiche
01147	Munat	Ägg	Eggs
0114701	Munat	Ägg	Eggs
0115	Rasvat ja öljyt (KR)	Fetter och oljor (IV)	Oils and fats (ND)
01151	Voi	Smör	Butter
0115101	Voi	Smör	Butter
0115s	Margariinit ja muut rasvat ja öljyt	Margarin och andra ätliga fetter och oljor	Margarine and other edible fats and oils
0115201	Voi-kasviöljyseokset	Smör-växtoljeblandning	Butter-vegetable oil mixture
0115204	Talousmargariinit	Hushållsmargarin	Cooking margarine
01152s1	Voileipämargariinit	Smörgåsmargarin	Soft margarine
01152s2	Muut ravintorasvat ja ruokaöljyt	Andra matfetter och -oljor	Other edible fats and oils
0116	Hedelmät ja marjat (KR)	Frukter och bär (IV)	Fruit (ND)
01161	Sitruhedelmät	Citrusfrukter	Citrus fruits (fresh, chilled or frozen)
0116101	Appelsiinit	Apelsiner	Oranges
0116102	Mandariinit	Mandariner	Mandarins
0116103	Muut sitruhedelmät	Andra citrusfrukter	Other citrus fruit
01162	Banaanit	Bananer	Bananas (fresh, chilled or frozen)
0116201	Banaanit	Bananer	Bananas
01163	Omenat	Äpplen	Apples (fresh, chilled or frozen)
0116301	Omenat	Äpplen	Apples
01166	Marjat	Bär	Berries (fresh, chilled or frozen)
0116601	Viinirypäleet	Vindruvor	Grapes
0116602	Mustat viinimarjat	Svarta vinbär	Black currants
0116603	Punaiset ja valkoiset viinimarjat	Röda och vita vinbär	Red and white currants
0116604	Mansikat	Jordgubbar	Strawberries

0116605	Muut puutarhamarjat	Andra trädgårdsbär	Other garden berries
0116606	Mustikat	Blåbär	Blueberries
0116607	Puolukat ja karpalot	Lingon och tranbär	Lingonberries and cranberries
0116608	Lakat ja muut metsämarjat	Hjortron och andra skogsbär	Cloudberries and other wild berries
0116609	Sekamarjapakasteet ja marjat erittelemättä	Frysta bärblandningar och ospecificerade bär	Frozen berry mixes and berries n.e.c.
01167	Muut tuoreet hedelmät	Andra färska frukter	Other fresh, chilled or frozen fruits
01167s1	Muut tuoreet hedelmät	Andra färska frukter	Other fresh fruits
01168	Kuivatut hedelmät	Torkad frukt	Dried fruit
0116801	Pähkinät ja mantelit	Nötter och mandlar	Nuts and almonds
0116802	Rusinat ja korintit	Russin	Raisins
0116803	Muut kuivatut hedelmät ja marjat	Övriga torkade frukter och bär	Other dried fruit and berries
01169	Hedelmäsäilykkeet ja -valmisteet	Fruktkonserver och -produkter	Preserved fruit and fruit-based products
0116901	Hedelmä- ja marjasäilykkeet	Frukt- och bärkonserver	Fruit and berry preserves
0116902	Vauvan mehut ja soseet	Safter och mos för barn	Infants' juices and purees
0116903	Marja- ja hedelmäkeitot, -kiisselit ym.	Bär- och fruktsoppor, -krämer o.d.	Ready-to-eat berry and fruit soups and puddings
0117	Kasvikset ml. perunat (KR)	Grönsaker inkl. potatis (IV)	Vegetables (ND)
01171	Salaatti, pinaatti, persilja ym. lehtivihannekset	Sallat, spenat, persilja o.d. blad- och stamgrönsaker	Leaf and stem vegetables (fresh, chilled or frozen)
0117101	Kiinankaali	Kinakål	Chinese cabbage
0117102	Salaatti	Sallad	Lettuce
0117103	Tuoreet maustevihannekset	Färska kryddväxter	Fresh herbs
0117104	Pinaatti, varsiselleri, persilja, idut ym.	Pinat, blekselleri, persilja, groddar o.d. blad- och stamgrönsaker	Spinach, celery, parsley and other leaf and stem vegetables
01172	Kaalit	Kål	Cabbages (fresh, chilled or frozen)
0117201	Keräkaali	Kål	Cabbage
0117202	Kukkakaali	Blomkål	Cauliflower
0117203	Parsa-, puna- ja ruusukaali ym. kaalit	Broccoli, röd- och roskål o.d. kål	Broccoli, red cabbage, Brussels sprouts and other cabbages
01173	Tomaatti, kurkku, herneet ym.	Tomat, gurka, ärter o.d. grönsaker som odlas för fruktens skull	Vegetables grown for their fruit (fresh, chilled or frozen)
0117301	Tomaatti	Tomater	Tomatoes
0117302	Kurkku	Gurka	Cucumbers
0117303	Paprika	Paprika	Pepper
01173s1	Herneet, pavut, kesäkurpitsat, munakoisot ym.	Ärter, bönor, zucchini, kurbits, aubergin o.d.	Peas, beans, zucchinis, pumpkins, aubergines, etc.
01174	Juurekset, sipulit ja sienet	Rotfrukter, lök och svampar	Root crops, non-starchy bulbs and mushrooms (fresh, chilled or frozen)
0117401	Porkkanat	Morötter	Carrots
01174s1	Muut juurikasvit	Övriga rotfrukter	Other root crops
0117405	Sipuli	Lök	Onion
0117406	Herkkusienet	Champinjoner	Champignons
0117407	Muut sienet	Övriga svampar	Other mushrooms
0117408	Pakastetut sekavihannekset	Frysta grönsaksblandningar	Frozen mixes of vegetables and root crops
0117409	Vihannekset erittelemättä	Ospecificerade grönsaker	Vegetables n.e.c.
01175	Kuivatut vihannekset	Torkade grönsaker	Dried vegetables

0117501	Kuivatut herneet, vihannekset, juurekset	Torkade ärter, bönor, svampar, grönsaker och rotfrukter	Dried peas, beans, mushrooms, vegetables and root crops
01176	Muut kasvissäilykkeet ja -valmisteet	Andra konserverade eller behandlade grönsaker	Other preserved or processed vegetables
0117601	Mauste- ja suolakurkut	Krydd- och saltgurkor	Pickled cucumbers
0117602	Etikka- ym. punajuuret	Ättiksrödbetor	Pickled beetroots
0117603	Muut kasvis- ja vihannessäilykkeet	Övriga vegetariska och grönsakskonserver	Other vegetable and root crop preserves
01176s1	Kasvispihvit ja valmiit ruoka-annokset kasviksista	Grönsaksbiffar och andra färdiga grönsaksrätter	Vegetarian patties and other ready-to-eat meals of vegetables
0117606	Kasvis- ja vihannessalaatti	Grönsakssallader	Vegetable and root crop salads
01176s2	Kasviskeitot, -laatikot ja -einekset	Grönsakssoppor och -lådor o.d. färdigmat	Vegetable and root crop soups, casseroles, etc.
01177	Perunat	Potatis	Potatoes
0117701	Perunat	Potatis	Potatoes
01178	Perunavalmisteet ja muut mukulakasvit	Potatisprodukter och andra rotknölar	Potato products, other tubers and products of tuber vegetables
0117801	Perunasosehiutaleet	Potatismosflingor	Mashed potato flakes
0117802	Perunalastut ym.	Potatischips o.d.	Potato crisps, etc.
0117803	Ranskalaiset perunat, perunaloikat	Fransk potatis, potatisklyfter	French-fried potatoes, etc.
0117804	Perunasalaatti	Potatissallad	Potato salad
0117805	Muut perunatuotteet ym.	Övriga potatisprodukter	Other potato products
0118	Sokeri, hillo, hunaja ja makeiset (KR)	Socker, sylt, honung och sötsaker (IV)	Sugar, jam, honey, chocolates and sweets (ND)
01181	Sokeri	Socker	Sugar
0118101	Palasokeri	Bitsocker	Lump sugar
0118102	Hienosokeri	Fint socker	Granulated sugar
0118103	Hedelmäsookeri	Fruktsocker	Fruit sugar
0118104	Muu sokeri	övrigt socker	Other sugar
01182	Hillot ja marmeladit	Sylter och marmelader	Jams and marmalades
0118201	Hillot ja soseet	Sylter och mos	Jams and purees
0118202	Marmeladit	Marmelad	Marmalades
0118203	Hunaja	Honung	Honey
01183	Suklaa	Choklad	Chocolate
0118301	Suklaalevyt ja -makeiset	Chokladkakor och -konfekt	Chocolate bars and confectionery
01184	Makeiset	Sötsaker	Confectionery products
0118401	Karamellit, pastillit ym. makeiset	Karameller, pastiller o.d. sötsaker	Sweets, lozenges, etc. confectionery
0118402	Purukumit	Tuggummi	Chewing gums
01185	Jäätelö ja mehujää	Glass och isglass	Ice cream and edible ices
01185s1	Jäätelö	Glass	Ice cream
0118503	Mehujääät	Saftis	Fruit-flavoured ice lollies
01186	Siirappi	Sirap	Molasses
0118601	Siirappi	Sirap	Molasses
0119	Muut elintarvikkeet (KR)	Livsmedel, ej tidigare nämnda (IV)	Food products n.e.c. (ND)
01191	Mauste- ja salaattikastikkeet ym.	Krydd- och salladssäser o.d.	Sauces and condiments
0119101	Etikka	Ättika	Vinegar
0119102	Sinappi	Senap	Mustard
0119103	Tomaattikastikkeet	Tomatsäser	Ketchups

0119104	Majoneesit, salaatti- ja grillikastikkeet	Majonnäs, sallads- och grillsåser	Mayonnaises, salad dressings and barbecue sauces
0119105	Kastikkeet ja kastikejauheet	Såser och såspulver	Gravies and sauce powders
01192	Suola ja mausteet	Salt och kryddor	Salt, spices and culinary herbs
0119201	Valkosipuli (tuore tai kuivattu)	Vitlök (färsk eller torkad)	Garlic (fresh or dried)
01192s1	Suola ja yrttisuolat	Salt och örtsalt	Salt and herbal salt
0119204	Varsinaiset mausteet	Egentliga kryddor	Spices
0119205	Yrttimausteet	Örtkryddor	Culinary herbs
01193	Hiiva, jälkiruokavalmisteet, pussikeitot ym.	Jäst, dessertberedningar och päsoppor o.d.	Baker's yeast, dessert preparations, dehydrated soup mixes, etc.
0119301	Hiiva	Jäst	Yeast
0119302	Leivin jauhe ja ruokasooda	Bakpulver och matsoda	Baking powder and baking soda
0119303	Säilöntä- ja makeutusaineet ym.	Konservierungs- och sötningsmedel o.d.	Preservatives and sweeteners, etc.
0119304	Jälkiruokakastikkeet, -kastike- ja vanukas jauheet	Efterrättssåser, puddingpulver o.d.	Dessert sauces, pudding powders, etc.
0119305	Lihaliemikuutiota ja -pussikeitot	Köttbuljongtärningar och köttpäsoppor	Meat stock cubes and dehydrated meat bouillon soups
0119306	Kalaliemikuutiota ja -pussikeitot	Fiskbuljongtärningar och fiskpäsoppor	Fish stock cubes and dehydrated fish stock soups
0119307	Vihannespussikeitot ja kasvisliemikuutiota	Grönsaksoppor i påse, växtbuljongtärningar	Dehydrated vegetable soups, vegetable stock cubes
0119308	Lasten liha-, kala- ja kasvisruoat	Barnmat av kött, fisk och grönsaker	Meat, fish, vegetable foods for infants
01194	Elintarvikkeet erittelemättä	Ospecificerade livsmedel	Food products n.e.c.
0119410	Elintarvikkeet erittelemättä	Ospecificerade livsmedel	Food products n.e.c.
012	Alkoholittomat juomat	Alkoholifria drycker	Non-alcoholic beverages
0121	Kahvi, tee ja kaakao (KR)	Kaffe, te och choklad (IV)	Coffee, tea and cocoa (ND)
01211	Kahvi ja pikakahvi	Kaffe och snabbkaffe	Coffee
01211s1	Kahvi ja pikakahvi	Kaffe och snabbkaffe	Coffee and instant coffee
01212	Tee ja yrttiteet	Te och örtte	Tea
01212s1	Tee ja yrttiteet	Te och örtte	Tea and herbal tea
01213	Kaakao ja kaakaojuomat	Kakao och chokladdrycker	Cocoa and powdered chocolate
0121301	Kaakao, kaakaojuomajauhe ja valmiit kaakaojuomat	Kakao, chokladdryckspulver och färdiga chokladdrycker	Cocoa, powdered chocolate and ready-to-drink chocolate
0122	Kivennäisvedet, virvoitusjuomat ja mehut (KR)	Mineralvatten, läskedrycker och safter (IV)	Mineral waters, soft drinks, and juices (ND)
01221	Kivennäisvedet	Mineralvatten	Mineral waters
0122101	Kivennäisvedet	Mineralvatten	Mineral waters
01222	Virvoitusjuomat	Läskedrycker	Soft drinks
0122201	Virvoitusjuomat	Läskedrycker	Soft drinks
01223	Marja- ja hedelmämehut	Bär- och fruktsafter	Fruit juices
0122301	Tuoremeijuomat, tuoremehut ja nektarit	Muster, juicer och nektar	Juice drinks, juices and nectars
0122302	Marja- ja hedelmämehutiivisteet	Bär- och fruktsaftkoncentrat	Berry and fruit squashes
0122303	Mehut erittelemättä	Ospecificerade safter	Juices n.e.c.
01224	Muut alkoholittomat juomat	Övriga alkoholifria drycker	Other non-alcoholic beverages
0122401	Vihannismehut	Grönsaksjuicer	Vegetable juices
0122402	Kotikalja- ja simauutteet	Svagdricks- och mjödextrakt	Light beer and mead extracts
0122403	Muut alkoholittomat juomat	Andra alkoholifria drycker	Other non-alcoholic drinks

02	Alkoholijuomat ja tupakka	Alkoholdrycker och tobak	Alcoholic beverages and tobacco
021	Alkoholijuomat	Alkoholdrycker	Alcoholic beverages
0211	Väkevät alkoholijuomat (KR)	Spritdrycker (IV)	Spirits (ND)
02111s1	Väkevät alkoholijuomat ja liköörit	Spritdrycker och likörer	Spirits and liqueurs
0212	Viinit, siiderit ja long drinkit ym. (KR)	Vin, cider, long drinks o.d. (IV)	Wine, cider, long drinks, etc. (ND)
02121	Rypäle- ja hedelmäviinit	Druv- och fruktviner	Wine from grape or other fruit
0212101	Siiderit	Cider	Ciders
0212102	Viinit	Viner	Wines
02122	Muut viinipohjaiset juomat	Andra drycker baserade på vin	Other wine-based beverages
0212201	Long drinkit ym. miedot juomasekoitukset	Long drinks o.d. svaga dryckblandningar	Long drinks and other light drink mixes
0213	Olut (KR)	Öl (IV)	Beer (ND)
0213101	Pilsneri	Pilsner	Light beer
0213102	Keskiolet	Mellanöl	Medium-strength beer
0213103	A-olut	A-öl	Strong beer
0214	Kotiviini- ja olutainekset (KR)	Hemvins- och ölingredienser (IV)	Home-made wine and home-brewed beer kits (ND)
0214101	Kotiviini- ja olutainekset	Hemvins- och ölingredienser	Home-made wine and home-brewed beer kits
022	Tupakka	Tobak	Tobacco
0221	Tupakka (KR)	Tobak (IV)	Tobacco (ND)
02211	Savukkeet	Cigaretter	Cigarettes
0221101	Savukkeet	Cigaretter	Cigarettes
02212	Sikarit	Cigarrer	Cigars
0221201	Pikkusikarit	Cigarrer	Cigarillos
0221202	Sikarit	Cigarrer	Cigars
02213	Piipputupakka ym.	Piptobak, cigarettpaper o.d.	Other tobacco
0221301	Piipputupakka ym.	Piptobak o.d.	Pipe tobacco, etc.
0221302	Savukepaperi ja suodattimet	Cigarettpaper och filter	Cigarette paper and filters
03	Vaatteet ja jalkineet	Kläder och skodon	Clothing and footwear
031	Vaatteet ja vaatekankaat	Kläder	Clothing
0311	Vaatekankaat (PKS)	Material för klädesplagg (IV)	Clothing materials (SD)
0311101	Vaatekankaat	Material för klädesplagg	Clothing materials
0312	Vaatteet (PKS)	Klädesplagg (IV)	Garments (SD)
0312s01	Talvitakit, ulsterit, turkit	Vinterkappor, ulstrar, o.d. ytterrockar	Winter, fur, poplin and duffel coats, burberries, etc. overcoats
0312s02	Ulkoiluvaatteet, sadevaatteet	Fritidskläder, regnkläder	Thermal and wind garments, rainwear
0312s03	Bleiserit, puvut, jakut, pitkät housut	Blazrar, kostymer, jackor och långbyxor	Blazers, suits, two-piece suits and trousers
0312s04	Mekot, hameet, housuhameet ja shortsimekot	Klänningar, kjolar, byxkjolar o.d.	Dresses, skirts, trouser skirts, etc.
0312s05	Neulepuserot, -takit ja -liivit	Jumprar, ylletröjor och -västar	Pullovers, cardigans and knitwaists
0312s06	Paidat, puserot, topit ja liivit	Skjortor, blusar, toppar och västar	Shirts, blouses and waists
0312s07	T-paidat	T-skjortor	T-shirts
0312s08	Farkut ja farkkuhaalarit	Jeans och jeanshalare	Denim jeans and overalls
0312s09	Shortsit ja shortsihaalarit	Shorts och shortshalare	Shorts and shorts overalls
0312s10	College- ja verytelyasut	College- och joggingdräkter	Sweatshirts and track suits

0312s11	Voimistelu-, uima- ja urheiluasu	Gymnastik-, bad- och stranddräkter	Gym and swimming costumes, beach wear
0312s12	Aamu- ja kylpytakit, esiliinat ym.	Morgon- och badrockar, skyddsöveraller	Dressing gowns, bathrobes, dungarees
0312s13	Alusasut	Underkläder	Underwear
0312s14	Yöasut	Nattdräkter	Night garments
0312s15	Sukat ja sukkahousut	Strumpor och strumpbyxor	Socks, stockings and tights
0312s20	Vaatteet erittelemättä	Ospecificerade kläder	Garments n.e.c.
0312331	Pikkulasten vaatteet (0 - 2 v)	Babykläder (0 - 2 år)	Baby clothes (0 to 2 years)
0313	Muut asusteet ja tarvikkeet (PKS)	Övriga klädesplagg och tillbehör till klädesplagg (IV)	Other articles of clothing and clothing accessories (SD)
0313101	Huivit, solmiot, vyöt, olkaimet ym.	Scarf, slipsar, bälten, hängslen	Scarves, ties, belts, braces, etc.
0313102	Käsineet, sormikkaat ja lapaset	Handskar, finger- och påsvantar	Gloves and mittens
0313103	Työrukkaset ja kumikintaat	Arbetshandskar av läder, gummi o.dyl.	Leather and rubber mittens
0313104	Päähineet	Hattar	Headgear
0313105	Korvalaput, hihanpidikkeet, irtokaulukset ym.	Örlappar, ärmskydd, löskragar o.d.	Earmuffs, sleeve protectors, loose collars, etc.
0313106	Villa- ja puuvillalangat ym.	Ylle-, bomulls- o.a. garner	Wool and cotton yarns, etc.
0313107	Ompelutarvikkeet	Sytillbehör	Sewing supplies
0314	Vaatteiden pesu, valmistus ja vuokraus (P)	Skrädderiarbeten, tvätt och uthyrning av kläder (T)	Cleaning, repair and hire of clothing (S)
0314101	Vaatteiden pesu, valmistus ja vuokraus	Skrädderiarbeten, tvätt och uthyrning av kläder	Cleaning, repair and hire of clothing
032	Jalkineet	Skodon	Footwear
0321	Kengät ja muut jalkineet (PKS)	Skor och andra skodon (DV)	Shoes and other footwear (SD)
0321s01	Talvikengät	Vinterskor	Winter shoes
0321s02	Kävely- ja juhlaengät	Promenad- och festskor	Walking and party shoes
0321s03	Kumil- ja muovisaappaat	Gummi- och plaststövlar	Rubber and plastics boots
0321s04	Lenkkitosut	Träningskor	Running shoes
0321s05	Muut jalkineet, pohjalliset, nauhat ym.	Övriga skodon, sulor, snören o.d.	Other footwear, soles, laces, etc.
0322	Jalkineiden korjaus ja vuokraus (P)	Lagning och uthyrning av skodon (T)	Repair and hire of footwear (S)
0322101	Jalkineiden korjaus ja vuokraus	Lagning och uthyrning av skodon	Repair and hire of footwear

04

Asuminen ja energia

Bostäder och energi

Housing, water, electricity, gas and other fuels

041	Vuokra	Hyra	Actual rentals for housing
0411	Varsinaisen asunnon vuokra (P)	Hyra för egentlig bostad (T)	Actual rentals paid by tenants (S)
04111s1	Vuokra-asunnon vuokra	Hyra för hyresbostad	Rent of rental dwelling
0412	Kakkosasunnon ja vapaa-ajanasunnon vuokra (P)	Hyra för andrabostad och fritidsbostad (T)	Other actual rentals (S)
04121	Kakkosasunnon vuokra	Hyra för andrabostad	Rent of another dwelling
0412101	Kakkosasunnon vuokra	Hyra för andrabostad	Rent of another dwelling
04122	Vapaa-ajanasunnon vuokra	Hyra för fritidsbostad	Rent of free-time residence
0412201	Vapaa-ajanasunnon vuokra	Hyra för fritidsbostad	Rent of free-time residence
042	Asunnon arvioitu vuokra, brutto	Beräknade nyttjandevärden för bostäder	Imputed rentals of housing
0421	Oman varsinaisen asunnon arvioitu vuokra, brutto (P)	Beräknade nyttjandevärden från boende som själva äger bostaden (T)	Imputed rentals of owner-occupiers (S)

04211	Omistusasunnon asuntoetu, netto	Beräknade nyttjandevärden från boende som själva äger bostaden, netto	Imputed net rentals of owner-occupiers
0421101	Omistusasunnon asuntoetu, netto	Bostadsförmån för ägarbostad	Imputed net rent of owner-occupied dwelling
04212	Omistusasunnon yhtiövastikkeet	Bolagshyra för ägarbostad	Charges for owner-occupied dwelling
0421201	Hoitovastike	Underhållsvederlag	Maintenance charges
0421202	Rahoitusvastike	Finansieringsvederlag	Capital charges
0421203	Yhtiövastike erittelemättä	Ospecificerad bolagshyra	Capital and maintenance charges n.e.c.
04213	Omistusasunnon huolto ja korjaus	Underhåll och reparation av egen bostad	Maintenance and repair of owner-occupied dwelling
0421301	Oman talon huolto ja korjaus	Underhåll och reparation av eget hus	Maintenance and repair of owner-occupied house
0421302	Oman osakehuoneiston huolto ja korjaus	Underhåll och reparation av egen aktielägenhet	Maintenance and repair of owner-occupied flat
0421303	Kakkosasunnon huolto ja korjaus	Räntor på vanligt banklån för bostad	Maintenance and repair of secondary dwelling
04214	Arvonvähennykset	Värdeminskningar	Depreciation of owner-occupied house
0421401	Oman talon arvonnvähennys	Värdeminskning på eget hus	Depreciation, owner-occupied house
04215	Asuntolainojen korot	Räntor på bostadslån	Interest payments on housing loans
04215s1	Arava- ym. lainojen korot	Räntor på aravalån	Interest payments on government housing loans, etc.
0421506	Pankkien tavallisten asuntolainojen korot	Räntor på vanliga banklån	Interest payments on ordinary bank loans for housing
0421507	Muiden asuntolainojen korot	Räntor på annat bostadslån	Interest payments on other housing loans
04216	Muut omistusasunnon menot	Övriga kostnader för egen bostad	Other expenses for owner-occupied dwelling
0421601	Varsinaisen asunnon tontin vuokra	Tomthyra för egentlig bostad	Ground rent for main residence
0421602	Omakotikiinteistön palovakuutusmaksu	Brandförsäkringsavgift för egnahemsfastighet	Fire insurance premium for owner-occupied house
0421603	Omakotikiinteistön osuus kotivakuutuksesta	Egnahemsfastighetens andel av hemförsäkring	Owner-occupied house's share of home insurance
0422	Luontoisetuasuunnon arvioitu vuokra (P)	Beräknade nyttjandevärden för naturaförmånsbostad (T)	Imputed rentals of dwelling provided as a benefit in kind (S)
0422101	Luontoisetuasuunnon asuntoetu	Bostadsförmån för naturaförmånsbostad	Imputed net rent, dwelling provided as a benefit in kind
0422102	Luontoisetuasuunnon vuokra	Hyra för naturaförmånsbostad	Rent for dwelling provided as a benefit in kind
0423	Omien kakkosasuntojen menot (P)	Kostnader för egna andra bostäder (T)	Expenses for secondary residences (S)
0423101	Kakkosasunnon yhtiövastike	Bolagshyra för annan bostad	Capital and maintenance charges for secondary residences
0424	Oman vapaa-ajanasunnon menot (P)	Kostnader för egen fritidsbostad (T)	Expenses for own free-time residences (S)
0424101	Vapaa-ajanasunnon huolto ja korjaus	Underhåll och reparation av fritidsbostad	Maintenance and repair of free-time residence
0424102	Vapaa-ajanasunnon lainojen korot	Räntor på lån för fritidsbostad	Interest payments on loans for free-time residence
0424103	Vapaa-ajanasunnon tontin vuokra	Tomthyra för fritidsbostad	Ground rent for free-time residence
0424104	Vapaa-ajanasunnon palovakuutusmaksu	Brandförsäkringsavgift för fritidsbostad	Fire insurance premium for free-time residence

0424105	Vapaa-ajan-asunnon osuus kotivakuutuksesta	Ospecificerad brandförsäkringsavgift för fritidsbostad	Fire insurance premium for free-time residence n.e.c.
043	Vuokralaisen tekemät korjaukset	Reparation som utförts av hyresgäster	Repairs made by tenants
0432	Vuokralaisen tekemät korjaukset (P)	Reparation som utförts av hyresgäster (T)	Repairs made by tenants (S)
0432101	Vuokra-asunnon huolto ja korjaus	Underhåll och reparation för hyresbostad	Maintenance and repair for rental dwelling
0432102	Luontoisetusasunnon huolto ja korjaus	Underhåll och reparation för naturaförmånsbostad	Maintenance and repair for dwelling provided as a benefit in kind
044	Vesi ja muut asumispalvelut	Vattenförsörjning och andra tjänster förknippade med bostaden	Water supply and miscellaneous services relating to dwelling
0441	Jätehuolto (P)	Sophämtning (T)	Refuse collection (S)
0441101	Varsinaisen asunnon jätehuolto	Sophämtning för egentlig bostad	Refuse collection for main residence
0441102	Vapaa-ajan-asunnon jätehuolto	Sophämtning för fritidsbostad	Refuse collection for free-time residence
0442	Vesi ja jätevesi (P)	Vatten och avloppsvatten (T)	Water supply and sewage collection (S)
0442101	Varsinaisen asunnon vesi ja jätevesi	Vatten och avloppsvatten för egentlig bostad	Water supply and sewage collection for main residence
0442102	Vapaa-ajan-asunnon vesi ja jätevesi	Vatten och avloppsvatten för fritidsbostad	Water supply and sewage collection for free-time residence
0444	Muut asumiseen liittyvät palvelut (P)	Andra tjänster förknippade med bostaden (T)	Other services relating to the dwelling n.e.c. (S)
0444101	Varsinaisen asunnon nuohous	Sotning	Chimney sweeping
0444102	Varsinaisen asunnon muut maksut	Övriga avgifter	Other charges
0444103	Vapaa-ajan-asunnon nuohous-ym. maksut	Reparationskostnader för fritidsbostad	Chimney sweeping etc. charges for free-time residence
0444104	Kakkosasunnon muut menot	Övriga kostnader för andrabostad	Other expenses for secondary residences
045	Sähkö, kaasu ja muut polttoaineet	Elektricitet, gas och andra bränslen	Electricity, gas and other fuels
0451	Sähkö (KR)	Elektricitet (IV)	Electricity (ND)
0451101	Varsinaisen asunnon sähkö	Elektricitet för bostad	Electricity for dwelling
0451102	Vapaa-ajan-asunnon sähkö	Elektricitet för fritidsbostad	Electricity for free-time residence
0452	Kaasu (KR)	Gas (IV)	Gas (ND)
0452101	Kaasu	Gas	Town gas and natural gas
0453	Nestemäiset polttoaineet (KR)	Flytande bränslen (IV)	Liquid fuels (ND)
0453101	Varsinaisen asunnon lämmitysöljy ym.	Brännolja	Fuel oil for main residence
0453102	Vapaa-ajan-asunnon öljy	Olja för fritidsbostad	Oil for free-time residence
0454	Kiinteät polttoaineet (KR)	Fast bränsle (IV)	Solid fuels (ND)
0454101	Halot	Ved	Firewood
0454102	Omat ja saadut halot, jätetpuu ja turve	Egen och fri ved, avfallsved och torv	Firewood, waste wood and peat: own or benefit in kind
0454103	Vapaa-ajan-asunnon halot, jätetpuu, turve	Ved, avfallsved och torv för fritidsbostad	Firewood, waste wood and peat for free-time residence
0455	Kaukolämpö, lämminvesi ym. (KR)	Värmeenergi (IV)	Heat energy (ND)
0455101	Erillinen lämminvesimaksu	Separat varmvattenavgift	Separate charge for hot water
0455102	Muut lämmitysmenot	Övriga värmekostnader	Other heating costs
0455103	Erillinen kaukolämpömaksu	Separat fjärrvärmeavgift	Separate district heat charge

0455104	Luontoisetuna saatu energia	Energi som naturaförmån	Energy provided as a benefit in kind
0455105	Kakkosasunnon energia	Energi för andra bostad	Energy for secondary dwelling
05	Kodin kalusteet, koneet ja tarvikkeet	Inventarier, hushållsmaskiner och -utrustning	Furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
051	Huonekalut, taide-esineet ja matot	Möbler, konstföremål och mattor	Furniture, furnishings, art objects and carpets
0511	Huonekalut, kalusteet, koriste- ja taide-esineet (KS)	Möbler och inventarier, prydnads- och konstföremål (V)	Furniture and furnishings, decorative and art objects (D)
0511101	Ruokapöydät ja ruokailuryhmät	Matbord	Dining tables
0511102	Muut pöydät	Övriga bord	Other tables
0511103	Sohvakalustot	Soffor	Sofas
0511104	Sohvat	Soffgrupper	Living-room sets
0511105	Nojatuolit ja keinutuolit	Fåtöljer och gungstolar	Armchairs and rocking chairs
0511106	Tuolit ja jakkarat	Stolar och pallar	Chairs and stools
0511107	Kirjahyllyt ja vitriinit	Bokhyllor och -skåp	Bookshelves and bookcases
0511108	Kaapit ja lipastot	Byråer och skåp	Chests and wardrobes
0511109	Vuoteet	Sängar	Beds
0511110	Valaisimet ja varjostimet	Lampor och skärmar	Lamps and shades
0511111	Puutarha- ja parvekekalusteet	Trädgårdsmöbler	Garden furniture
0511112	Muut huonekalut	Övriga möbler	Other furniture
0511113	Taidemaalaukset ja grafiikka	Målningar och grafik med ramar	Paintings and graphics, incl. frames
05111s1	Taide-esineet	Konstföremål	Art objects
0511116	Peilit ja koriste-esineet	Spegel och prydnadsföremål	Mirrors and decorative objects
0512	Matot (KS)	Mattor (V)	Rugs and carpets (D)
0512101	Matot	Mattor, mattrasor och vävnadsarvode	Rugs and carpets
0513	Huonekalujen, kalusteiden ja mattojen korjaus (P)	Reparation av möbler, inventarier, mattor o.d. (T)	Repair of furniture, furnishings, rugs, etc. (S)
0513101	Huonekalujen, kalusteiden ja mattojen korjaus	Reparation av möbler, inventarier, mattor o.d.	Repair of furniture, furnishings, rugs, etc.
052	Kodintekstiilit	Hushållstextilier	Household textiles
0521	Kodintekstiilit (PKS)	Hushållstextilier (DV)	Household textiles (SD)
0521101	Patjat, täkit, huovat, päiväpeitot ja tyyny	Madrasser, täcken, filtar, sängöverdrag och kuddar	Mattresses, quilts, blankets, counterpanes and pillows
0521102	Lakanat ja tyynyliinat, lakanakangas	Lakan och örngott samt lakantyg	Sheets and pillowcases, incl. fabrics
0521103	Pyyhkeet ja pyyhekankaat	Handdukar samt handdukstyg	Towels and face-cloths, incl. fabrics
0521104	Verhot ja verhokankaat	Gardiner och gardintyger	Curtains and draperies, incl. fabrics
05211s1	Ryjyt ja muut kodintekstiilit, korjaus	Ryor och övriga hushållstextilier, lagning	Rya rugs and other household textiles, repair
0521107	Vahakankaat, muovi- ja kerniliinat	Vax- och plastdukar o.d.	Oil and plastic tablecloths, etc.
053	Kodinkoneet	Hushållsutrustning	Household appliances
0531	Suuret kodinkoneet (KS)	Större hushållsutrustning, både elektrisk och övrig (V)	Major household appliances whether electric or not (D)
05311	Kylmäkoneet	Kylskåp, frysar och kombinerad kyl/frys.	Refrigerators, freezers and fridge-freezers
0531101	Jääkaapit ja jää-viileäkaapit	Kylskåp och kylsvalskåp	Refrigerator and refrigerator-cooler

0531102	Jääkaappipakastimet	Kylskåpsfrys	Refrigerator-freezer combination
0531103	Pakastimet	Frys	Freezer
05312	Pyykin- ja astianpesukoneet	Tvätt-, tork- och diskmaskiner	Clothes washing and drying machines, dish washing machines
0531201	Astianpesukoneet	Diskmaskiner	Dishwasher
0531202	Pyykinpesukoneet, kuivausrummut ja -kaapit	Tvättmaskiner, torkskåp, torktumlare	Washing machines, tumble dryers and drying cabinets
0531203	Mankelit ja silityskoneet	Manglar och strykmaskiner	Mangle and ironing machine
05313	Liedet, mikrouunit, sähkögrillit ym.	Spisar	Cookers
05313s1	Liedet, uunit, keittotasot	Spisar, ugnar och spishållar	Kitchen range, oven and cooking top
0531303	Mikroaaltouunit	Mikrovågsugnar	Microwave oven
0531304	Sähkö- ja kaasugrillit, leipäkoneet ym.	El- och gasgrillar, bakmaskiner o.d.	Electric and gas grill, bread machine, etc.
05314	Lämmittimet ja ilmastointilaitteet	Värmeelement och luftkonditioneringsapparater	Heaters and air conditioners
0531401	Irralliset sähkö- ym. lämmittimet	Fristående el- o.d. värmeelement	Free-standing electric, etc. heaters
0531402	Irralliset ilmastointikojeet	Fristående luftkonditioneringsanordningar	Free-standing air conditioning units
0531403	Liesituulettimet	Spisfläktar	Cooker hoods
05315	Siivouskoneet	Städapparater	Cleaning equipment
05315s1	Pölynimurit, lattian- ja ikkunanpesukoneet	Dammsugare, golv- och fönsterrenare	Vacuum cleaner, floor and window washing machine
05316	Ompelu- ja neulekoneet, kangaspuut	Sy- och stickmaskiner, vävstolar	Sewing and knitting machines, hand looms
0531601	Ompelu- ja neulekoneet, kangaspuut	Sy- och stickmaskiner, vävstolar	Sewing and knitting machines, hand looms
05317	Muut suuret kodinkoneet ja -laitteet	Annan större hushållsutrustning	Other major household appliances
0531701	Muut suuret kodinkoneet ja -laitteet	Annan större hushållsutrustning	Other major household appliances
0532	Pienet sähkökäyttöiset kodinkoneet (PKS)	Mindre eldrivna hushållsmaskiner (DV)	Small electric household appliances (SD)
0532101	Keittiön yleiskoneet	Hushållsassistent och matberedare	Food processors and mixers
0532102	Vatkaimet, tehosekoittimet ja mehulingot	Vispmaskiner, mixrar och saftpressar	Beater, blender and juicer
0532103	Kahvin- ja teenkeittimet	Kaffe- och teautomat	Coffee percolator and tea kettle
0532104	Leivänpaahtimet, ohjeliraudat	Brödrostar och väffeljärn o.d.	Toaster, waffle iron, etc.
0532105	Silitysraudat ja silityskeskukset	Strykjärn och strykcentraler	Irons and ironing centres
0532106	Muut pienet kodinkoneet	Övriga små hushållsapparater	Other household appliances
0533	Kodinkoneiden korjaus ja varaosat (P)	Reparation av och reservdelar för hushållsapparater (T)	Repair and spare parts of household appliances (S)
0533101	Kodinkoneiden korjaus ja varaosat	Reparation och reservdelar av hushållsmaskiner	Repair and spare parts of household appliances
054	Lasitavarat, astiat ja keittiövälineet	Glasvaror, kärl och övrigt husgeråd	Glassware, tableware and household utensils
0541	Lasitavarat, astiat ja keittiövälineet (PKS)	Glasvaror, kärl och övrigt husgeråd (DV)	Glassware, tableware and household utensils (SD)
05411	Lasitavarat ja astiat	Artiklar och kärl av glas och kristall samt porslin	Glassware and crystal-ware, tableware
0541101	Juomaselit ja pikarit	Dricksglas och bägare	Drinking glasses
0541102	Kahvikupit, teekupit ja mukit	Kaffekoppar, tekoppar och muggar	Coffee and tea cups, mugs

0541103	Lautaset ja jälkiruokakulhot	Tallrikar och efterrättsskålar	Plates and dessert bowls
0541104	Kulhot ja kannut	Karotter och kannor	Bowls and jugs
0541105	Koriste-esineet ja kylpyhuonetarvikkeet	Prydnadsföremål och badrumsartiklar	Decorative and bathroom objects
05412	Aterimet ja keittiötyövälineet	Bestick och silverföremål	Cutlery, flatware and silverware
0541201	Veitset, haarukat ja lusikat	Knivar, gafflar och skedar	Knives, forks, and spoons
0541202	Keittiötyövälineet ruoan valmistukseen	Matlagningsredskap	Cooking utensils
05413	Keittiö- ja kotitalousvälineet	Köksutensilier och hushållsartiklar	Kitchen and domestic utensils
05413s1	Tuttipullot ja pullotutit	Nappflaskor inkl. nappar	Babybottles and nipples
0541302	Padat, kattilat ja kahvipannut	Grytor, kastruller och kaffepannor	Pots, pans and coffee pots
0541303	Paistinpannut ja uunivuoat	Stekpannor och ungsfasta formar	Frying pans and oven casseroles
0541304	Muut ruokatalouden astiat	Övriga hushållskärl	Other kitchen containers
05413s2	Ämpärit, vadit, pyykki- ja roskakorit, sakset ym.	Ämbar, fat, tvätt- och skräpkorgar, saxar o.d.	Buckets, washbowls, laundry and waste baskets, scissors, etc.
055	Kodin ja puutarhan työkoneet, työkalut ym.	Verktyg och redskap för hus och trädgård	Tools and equipment for house and garden
0551	Kodin ja puutarhan työkoneet (KS)	Större verktyg och redskap för hus och trädgård (V)	Major tools and equipment for house and garden (D)
0551101	Sähköiset käsi työkalut	Eldrivna handverktyg	Electric hand tools
05511s1	Puutarhakoneet, hitsauslaitteet ym. ja korjaus	Trädgårdsredskap, svetsaggregat o.d.	Garden machinery and equipment, welding equipment, etc.
0552	Kodin ja puutarhan työkalut ja tarvikkeet (PKS)	Små verktyg och diverse tillbehör för hus och trädgård (DV)	Small tools and miscellaneous accessories for house and garden (SD)
0552101	Vasarat, kirveet, sahat, puukot ym. työkalut	Hammare, yxor, sågar, täljknivar o.d.	Hammers, axes, saws, knives, etc. hand tools
0552102	Puutarha- ja muut ulkotyökalut	Trädgårdsverktyg o.d.	Garden and other outdoor tools
0552103	Hehku-, loiste- ja halogeenilamput	Glöd- och halogenlampor, lysrör	Incandescent, fluorescent and halogen lamps
0552104	Sulakkeet ja muut sähkötarvikkeet	Proppar, elledningar, stickkontakter	Fuses, electric wires, sockets, etc.
0552105	Taskulamput ja paristot	Ficklampor, batterier och brännare	Torches, batteries, bulbs
05521s1	Avaimet, lukot, palovaroittimet ym. ja korjaus	Nycklar, lås, brandalarmapparater o.d.	Keys, locks, cashboxes, fire alarms, etc.
056	Kodinhoitotarvikkeet ja -palvelut	Varor och tjänster för underhåll av hushåll	Goods and services for routine household maintenance
0561	Kodin kulutustavarat (KR)	Konsumtionsvaror för hemmet (IV)	Non-durable household goods (ND)
05611	Puhdistus- ja siivousaineet	Rengörings- och städmedel	Cleaning and maintenance products
0561101	Astianpesuaineet ja kirkasteet	Disk- och sköljmedel	Dishwashing substances and clarifiers
0561102	Tekstiilien pesu-, huuhtelu- ja värjäysaineet	Tvätt- och sköljmedel för textilier	Washing, rinsing and dyeing substances for textiles
0561103	Muut pesu- ja kiillotusaineet	Övriga tvätt- och polermedel	Other washing and polishing substances
0561104	Hyönteismyrkyt ja -karkoitteet	Insektgifter och -medel	Insecticides and insect repellents
05612	Paperiset ja muoviset kertakulutustavarat	Icke-varaktiga varor av papper och plast	Non-durable paper and plastic products
0561201	Taluspaperi	Hushållspapper	Paper towels
0561202	Suodatinpussit	Filterpåsar	Filter bags

0561203	Muut ruokatalouden paperituotteet ja alumiinifolio	Övriga pappersvaror och aluminiumfolie i matlagning	Other kitchen paper products and tin foil
0561204	Kertakäyttöastiat ja -ruokailuvälineet	Engångskärl och -bestick	Disposable dinnerware
0561205	Paperilakanat, -kassit, hyllypaperit ym.	Papperslakan, -kassar, hyllpapper o.d.	Paper sheets, paper bags, shelf paper
0561206	Muovikelmut, pakastepussit ym.	Plastfolie, fryspåsar o.d.	Plastic wrap, plastic freezer bags, etc.
0561207	Muovikassit, roskapussit ym.	Plastkassar, soppåsar o.d.	Plastic shopping and rubbish bags, etc.
05613	Muut kodin tarvikkeet	Övriga hushållsartiklar	Other non-durable consumer goods
05613s1	Siivousvälineet, neulat, naulat, liimat ym.	Städartiklar, nålar, spikar, lim o.d.	Cleaning equipment, needles, nails, glue, etc.
0561305	Kynttilät	Stearinljus	Candles
0561306	Grillihielet, sytytysneste, lampuöljy	Grillkol, tändvätska, lampolja o.d.	Charcoal, ignition liquid, oil for lamps
0562	Kotitalouspalvelut (P)	Hushållstjänster (T)	Domestic services and household services (S)
05621	Yksityinen lastenhoitaja, siivooja ym.	Privat hembitråde, städerska o.d.	Domestic services
0562101	Yksityinen lastenhoitaja, siivooja ym.	Privat hembitråde, städerska o.d.	Private nanny, cleaner, etc.
05622	Kodintekstiilien pesu, kotitaloustavaroiden vuokraus	Tvättning av hushållstextilier, hyra för hushållsredskap	Household services
0562201	Kodinkoneiden vuokraus, sisustussuunnittelu ym.	Hyra för hushållsmaskiner, heminredningsplaner, o.d.	Machinery rental, interior design, etc.
0562202	Pesutuvan ja mankelin vuokra	Hyra för tvättstuga och mangel	Laundrette and mangle rental
0562203	Kodintekstiilien pesulamaksut	Tvättinrättningsavgifter av hushållstextilier	Laundry services of household textiles

06	Terveys	Hälsövård	Health
061	Lääkevalmisteet, hoitolaitteet ja -tarvikkeet	Medicinska preparat, vårdapparatur och -utrustning	Medical products, appliances and equipment
0611	Lääkevalmisteet, hoitolaitteet ja -tarvikkeet	Medicinska preparat, vårdapparatur och -utrustning	Medical products, appliances and equipment
06111	Lääkkeet ja vitamiini- ym. valmisteet (KR)	Läkemedel och övriga farmaceutiska produkter (IV)	Pharmaceutical products (ND)
0611101	Reseptilääkkeet	Receptbelagda läkemedel	Prescriptions
0611102	Ilman reseptiä saatavat lääkkeet	Receptfria mediciner	Non-prescription medicines
0611103	Vitamiini- ja hivenainevalmisteet	Vitamin- och spårämnespreparat	Vitamin and trace element preparations
0611104	Lääkkeenomaiset luontaistuotteet	Som medicin använda naturprodukter	Natural products used as a medicament
06112	Lääkinnälliset tarvikkeet (KR)	Vårdtillbehör (IV)	Other medical products (ND)
0611201	Ensiaputarvikkeet	Förstahjälpsartiklar	First aid articles
0611202	Kuume mittari ym. pienet hoitotarvikkeet	Febertermometer, graviditetstest o.d. mindre vårdartiklar	Clinical thermometer, pregnancy test, etc.
0611203	Ehkäisyvälineet	Preventivmedel	Contraceptives
06113	Silmälasit, kuulolaitteet, pyörätuolit ym. (KS)	Glasögon, hörapparater, rullstolar o.d. (V)	Therapeutic appliances and equipment (D)
0611301	Silmä- ja piilolasit	Glasögon och kontaktlinser	Spectacles and contact lenses
06113s1	Pyörätuolit, kuulolaitteet, hammasproteesit ym. ja korjaus	Rullstolar, hörapparater, tandproteser o.d.	Wheelchairs, hearing aids, dentures, etc. and repair
062	Lääkäri, laboratorio, fysioterapia ym.	Läkare, laboratorie, fysioterapi o.d.	Out-patient services
0621	Lääkäripalvelut (P)	Läkarvård (T)	Medical services (S)

0621101	Yksityislääkärit	Privatläkare	Private physicians' fees
0621102	Terveyskeskuslääkärit	Hälsocentralläkare	Health centre physicians
0621103	Muut lääkärit	Övriga läkare	Other physicians
0622	Hammashoitopalvelut (P)	Tandvård (T)	Dental services (S)
0622101	Yksityiset hammaslääkärit ja -tekniikot	Privata tandläkare och -tekniker	Private dentists
0622102	Terveyskeskuksen hammashoito	Tandvård i hälsocentral	Dental services in health centre
0622103	Muut hammaslääkärit	Övriga tandläkare	Other dentists
0623	Tutkimus- ja hoitopalvelut (P)	Undersöknings- och vårdtjänster (T)	Paramedical services (S)
06231	Laboratorio- ja röntgentutkimukset	Laboratorie- och röntgenundersökningar	Services of medical analysis laboratories and X-ray centres
0623101	Yksityisen lääkäriaseman laboratorio ym. tutkimukset	Laboratorieundersökningar o.d. vid privat läkarstation	Private laboratory, X-ray centre, etc.
0623102	Muut laboratorio- ja röntgentutkimukset	Övriga laboratorie- och röntgenundersökningar	Other laboratory and X-ray examinations
06232	Terveysneuvojan, psykologin, kiropäätikon ym. palvelut	Tjänster som tillhandahålls av hälsovårdare, psykologer, kiropäätiker m.fl.	Services of medical auxiliaries
06232s1	Terveysneuvojan, psykologin, kiropäätikon ym. palvelut	Hälsovårdare, psykolog, rådgivningstjänster o.d.	Services of public health nurse, psychologist, chiropractor, etc.
06233	Muut sairaalan ulkopuoliset palvelut	Andra tjänster som inte tillhandahålls av sjukhus	Other non-hospital services
0623301	Sairaudesta johtuvat matkat	Resor på grund av sjukdom	Travel due to sickness
063	Sairaala- ja poliklinikkapalvelut	Sjukhus- och poliklinikkvård	Hospital care and out-patient services in hospitals
0631	Sairaala- ja poliklinikkapalvelut (P)	Sjukhus- och poliklinikkvård (T)	Hospital care and out-patient services in hospitals (S)
06311s1	Sairaaloitten hoitopäivämaksut	Dagvårdsavgifter i sjukhus	Hospital patient fees
06311s2	Poliklinikkamaksut	Poliklinikkavgifter	Hospital out-patient fees
07	Liikenne	Transport	Transport
071	Ajoneuvojen hankinta	Inköp av fordon	Purchase of vehicles
0711	Autot (KS)	Bilar (V)	Motor cars (D)
07111	Uudet autot	Anskaffning av nya bilar	Purchase of new motor cars
0711101	Uudet autot	Anskaffning av nya bilar	New motor cars
07112	Käytetyt autot	Anskaffning av begagnad bilar	Purchase of second-hand motor cars
0711201	Käytetyt autot	Anskaffning av begagnad bilar	Second-hand motor cars
0712	Moottoripyörät ja -kelkat ym. (KS)	Motorcyklar, snöskotrar o.d. (V)	Motor cycles, snow mobiles, etc. (D)
0712101	Moottoripyörät	Motorcyklar	Motor cycles
0712102	Mopot ja moposkootterit	Mopeder	Mopeds
0712103	Moottorikelkat	Snöskotrar	Snow mobiles
0713	Polkupyörät (KS)	Cyklar (V)	Bicycles (D)
0713101	Polkupyörät	Cyklar	Bicycles
072	Yksityisajoneuvojen käyttö	Användning av privata fordon	Operation of personal transport equipment
0721	Ajoneuvojen varaosat ja lisätarvikkeet (PKS)	Reservdelar och tillbehör för transportmedel (DV)	Spare parts and accessories of vehicles (SD)
0721101	Auton varaosat	Bilreservdelar	Car spare parts
0721102	Autotarvikkeet ja -työkalut	Bilredskap och -tillbehör	Car accessories and repair tools, etc.
07211s1	Muiden ajoneuvojen varaosat ja tarvikkeet	Reservdelar och tillbehör för andra transportmedel	Spare parts and accessories of other vehicles
0722	Poltto- ja voiteluaineet (KR)	Bränslen och smörjmedel (IV)	Fuels and lubricants (ND)

0722101	Bensiini	Bensin	Petrol
0722102	Muut polttoaineet	Övriga bränslen	Other fuels
07221s1	Voiteluaineet, jäähdytys- ja pakkasnesteteet ym.	Smörjmedel, kylar- och kylvätskor o.d.	Lubricants, coolants and antifreezes, etc.
0723	Yksityisajoneuvojen huolto ja korjaus (P)	Underhåll och reparation av privatfordon (T)	Maintenance and repair of personal transport equipment (S)
0723101	Auton huolto	Bilservice	Car maintenance
07231s1	Ajoneuvojen korjaus	Reparation för transportmedel	Repair of transport equipment
0724	Muut yksityisajoneuvojen palvelut (P)	Övriga tjänster förknippade med privatfordon (T)	Other services in respect of personal transport equipment (S)
0724101	Autopaikan tai -tallin vuokra	Hyra för parkeringsplats eller garage	Rent of garage or equivalent
0724102	Oman talon tienhoitomaksut	Väghunderhållsavgifter för eget hus	Road maintenance charges for owner-occupied dwelling
0724103	Vapaa-ajanasunnon tienhoitomaksut	Väghunderhållsavgifter för fritidsbostad	Road maintenance charges for free-time residence
0724104	Pysäköinti-, silta- ja lossimaksut ym.	Parkering, bro- och vägfärjavgifter o.d.	Parking fees, bridge tolls, etc.
0724105	Ajoneuvojen vuokra- ym. käyttömenot	Hyr och andra driftkostnader för transportmedel	Car rentals, etc. operating expenses for private vehicles
0724106	Ajo-opetus	Körundervisning	Driving lessons
0724107	Kuljettajatutkintomaksut	Avgifter för körprov	Driving test fees
0724108	Katsastusmaksut	Besiktningsavgifter	Motor vehicle inspection fees
0724109	Rekisterikilpi- ja rekisteriote- ym. maksut	Avgifter för registerskyltar, registerutdrag mm.	Other stamp duties and statutory fees
073	Kuljetuspalvelut	Transporttjänster	Transport services
0730	Ulkomaanmatkojen matkaliput (P)	Biljetter för utrikesresor (T)	Overseas travel tickets (S)
0730101	Ulkomaanmatkojen matkaliput	Biljetter för utrikesresor	Overseas travel tickets
0731	Junamatkat Suomessa (P)	Tågresor i Finland (T)	Passenger transport by railway in Finland (S)
07311s1	Lyhyet junamatkat	Korta tågresor	Short-distance train trips
0731103	Pitkät junamatkat (50 km tai yli)	Långa tågresor (50 km eller mer)	Long-distance train trips (50 km or more)
0732	Maantiematkat Suomessa (P)	Resor på landsväg i Finland (T)	Passenger transport by road in Finland (S)
07321s1	Lyhyet linja-automatkat	Korta bussresor	Short-distance bus trips
0732103	Pitkät linja-automatkat (50 km tai yli)	Långa bussresor (50 km eller mer)	Long-distance coach trips (50 km or more)
0732104	Taksimatkat	Taxiresor	Taxi fares
0733	Laiva-, vene- ja lentomatkat Suomessa (P)	Resor med fartyg, båt och flyg i Finland (T)	Passenger transport by air, sea and inland waterway in Finland (S)
0733101	Laiva-, vene- ja lentomatkat Suomessa	Resor med fartyg, båt och flyg i Finland	Passenger transport by air, sea and inland waterway in Finland
0735	Muut ostetut kuljetuspalvelut (P)	Övriga transporttjänster som tillhandahålls mot vederlag (T)	Other purchased transport services (S)
0735101	Kotitalous- ja matkatavaroiden kuljetus ja säilytys	Varutransporter, resgodsförvaring	Transport of goods, luggage storage
0736	Ajoneuvo luontoisetuna (P)	Fordon som naturaförmån (T)	Vehicle provided as a benefit in kind (S)
0736101	Ajoneuvo luontoisetuna	Fordon som naturaförmån	Vehicle provided as a benefit in kind
08	Tietoliikenne	Kommunikation	Communication
081	Tietoliikenne	Kommunikation	Communication
0811	Postimaksut (P)	Posttjänster (T)	Postal services

0811101	Postimaksut	Posttjänster	Postal services
0812	Puhelin- ja faksilaitteet (KS)	Telefon- och telefaxutrustning (V)	Telephone and telefax equipment (D)
0812101	Matkapuhelimet	Mobiltelefoner	Mobile phones
0812102	Puhelinkojeet, vastaajat ja hakulaitteet	Telefonapparater, svarare, telefax o.d.	Telephones, answering machines, pagers
0812103	Faksilaitteet, puhelinlaitteiden korjaus ym.	Telefaxutrustning, reparation av telefonutrustning	Telefax equipment, repair of telephones
0813	Puhelin-, faksi- ja internetpalvelut (P)	Telefon-, telefax- och Internettjänster (T)	Telephone, telefax and Internet services (S)
0813101	Kotipuhelimiin puhelumaksut	Hemtelefonavgifter	Telephone bills: main residence
0813102	Vapaa-ajanasunnon puhelinmaksut	Telefonavgifter för fritidsbostad	Telephone bills: free-time residence
0813103	Matkapuhelimiin puhelumaksut	Mobiltelefonavgifter	Mobile call charges
08131s1	Puhelukortit, kolikkopuhelut ja sähköet ym.	Telefonkort, myntautomater och telegram	Pay cards, slot telephones and telegrams
09	Kulttuuri ja vapaa-aika	Rekreation och kultur	Recreation and culture
091	Audiovisuaaliset laitteet ja tietokoneet	Audiovisuell utrustning samt informationsbehandlings-utrustning	Audio-visual, photographic and information processing equipment
0911	Äänen ja kuvan tallennuslaitteet (KS)	Utrustning för inspelning och återgivning av ljud och bilder (V)	Equipment for the reception, recording and reproduction of sound and pictures (D)
09111	Äänen tallennus- ja toistolaitteet	Utrustning för inspelning och återgivning av ljud	Equipment for the reception, recording and reproduction of sound
0911101	Radiot ja viritinvahvistimet	Radio och förstärkare	Radio and amplifier
0911102	CD- ja kasettisoittimet, nauhurit ym.	Cd-spelare, band- och kassettspelare o.d.	Cassette and CD player, tape recorder, etc.
0911103	Radionauhurit ym. yhdistelmät	Radiobandspelare o.d. kombinationer	Radio-tape recorder, other sets
0911104	Kaiuttimet	Högtalare	Loudspeakers
0911105	Stereosarjat	Stereoserier	Stereo set
0911106	Henkilökohtaiset minilaitteet	Freestyles	Personal stereo equipment
0911107	Radion, nauhurin ym. osat ja tarvikkeet	Tillbehör och reservdelar till radio, cd-spelare o.d.	Radio, CD player, etc. accessories and spare parts
09112	Televisiot ja videonauhurit	TV-apparater och videobandspelare	Television sets, video cassette players and recorders
0911201	Televisiot	TV-apparater	Television sets
0911202	Videonauhurit	Videobandspelare	Video cassette recorders
0911203	Satelliittiantennit	Satellitantennar	Satellite aerials
0912	Valokuvaus- ja videointilaitteet ym. (KS)	Fotografisk, filmfotografisk och optisk utrustning (V)	Photographic and cinematographic equipment and optical instruments (D)
09121	Valokuva- ja videokamerat, projektorit	Fotografisk och filmfotografisk utrustning	Photographic and cinematographic equipment
0912101	Valokuva- ja kaitafilmmikamerat ym.	Foto- och filmapparater, kringutrustning	Photographic equipment and accessories
0912102	Videokamerat ja oheislaitteet	Videokameror och kringutrustning	Video cameras and accessories
09122	Kiikarit, kaukoputket ja mikroskoopit	Optisk utrustning	Optical instruments
0912201	Kiikarit, kaukoputket ja mikroskoopit	Kikare, teleskop, mikroskop o.d.	Binoculars, telescopes, microscopes
0913	Tietojenkäsittelylaitteet (KS)	Informationsbehandlings-utrustning (V)	Information processing equipment (D)

09131s1	Mikrotietokoneet, oheislaitteet ja ohjelmat	Mikrodatorer, kringutrustning och program	Personal computers, peripherals, programmes and software
0913103	Kirjoitus- ja laskukoneet, taskulaskimet	Skriv- och räknemaskiner, fickräknare	Typewriters, pocket, etc. calculators
0913104	Tietokoneiden ym. osat ja lisätarvikkeet	Delar till o. reparat. av mikrodatorer	Spare parts, repair of personal computers
0914	Video- ja ääninauhat, levykkeet, filmit (PKS)	Inspelningsmedier för ljud och bild (DV)	Recording media for pictures and sound (SD)
0914101	Filmit ja muut valokuvaustarvikkeet	Film och övriga fototillbehör	Film and other photographic supplies
09141s1	CD-levyt, äänilevyt, CD-rom-julkaisut ym.	Cd- och grammofonskivor, cd-roms o.d.	Compact discs, records and CD-ROMs, etc.
0914104	Äänitettyt kasetit ja nauhat	Inspelade ljudkassetter och band	Pre-recorded cassettes and tapes
0914105	Äänittämättömät kasetit ja nauhat	Oinspelade ljudkassetter och band	Blank cassettes and tapes
09141s2	Videokasetit	Förinspelade videokassetter	Pre-recorded video cassettes
0915	Televisioiden, tietokoneiden ym. korjaus (P)	Reparation av TV-apparater, informationsbehandlingsutrustning o.d. (T)	Repair of audio-visual, photographic and information processing equipment (S)
09151s1	Televisioiden, tietokoneiden ym. korjaus	Reparation av radio, television o.d.	Repair of television, computer, etc.
092	Muut suuret vapaa-ajan välineet	Övriga stora fritidsredskap	Other major durables for recreation and culture
0921	Muut suuret vapaa-ajan välineet (KS)	Övriga stora fritidsredskap (V)	Other major durables for recreation and culture (D)
09211	Soittimet	Musikinstrument	Musical instruments
0921101	Pianot, viulut ym. suurehkot soittimet sekä nuotit	Pianon, violiner, gitarrer o.d. större musikinstrument samt noter	Pianos, fiddles and other larger musical instruments, sheet music
09212	Urheilun ja vapaa-ajan suuret välineet	Stor utrustning för sport och fritid	Major durables for sports and leisure time
0921201	Matkailu- ja perävaunut ml. varaosat ja tarvikkeet	Hus- och släpvagnar	Caravans and trailers, incl. spare parts and accessories
0921202	Moottori- ja purjeverneet	Motor- och segelbåtar	Motor and sailing boats
0921203	Soutuveneet, kanootit, surfraudat	Roddbåtar, kanoter, surfingbräden o.d.	Rowboats, canoes, surfboards, windsurfers
09212s1	Veneiden moottorit, varusteet ja tarvikkeet	Båtmotorer och motorredskap	Boat engines and engine equipment
0921206	Kuntopyörät, soutulaitteet ym.	Konditions sykkel, roddanordning, stora	Exercise bikes, rowing machines, etc.
0921207	Muut suuret harrastusvälineet ja hevoset	Övriga stora fritidsredskap och hästar, ponnyer och sällskapsdjur	Other large leisure-time equipment and horses
0922	Suurten vapaa-ajanvälineiden korjaus (P)	Reparation av stora fritidsredskap (T)	Maintenance and repair of other major durables for recreation and culture (S)
0922101	Suurten vapaa-ajanvälineiden korjaus	Reparation av stora fritidsredskap	Maintenance and repair of other major durables for recreation and culture
093	Muut virkistys- ja harrastusvälineet	Övriga varor och utrustning för rekreation och hobbyer	Other recreational equipment, gardens and pets
0931	Lelut, pelit ja urheiluvälineet (PKS)	Leksaker, spel och sportartiklar (DV)	Games, toys and sports equipment (SD)
09311	Pelit, lelut ja harrastusvälineet	Spel, leksaker och hobbyartiklar	Games, toys and hobbies
09311s1	Leikkikalut, pienet soittimet, pelikoneet	Leksaker, mindre musikinstrument, speldatorer	Toys, minor musical instruments, Gameboys
0931103	Seura- ja elektroniikkapelit, pelikortit	Spel, spelkort, elektroniska spel	Parlour and electronic games, playing cards
0931104	Askartelu- ja keräilytarvikkeet	Hobby- och samlarartiklar och tillbehör	Hobby and collector's supplies

0931105	Joulukoristeet, ilotulitusvälineet ym.	Juldekorationer, fyrverkeripjäser o.d.	Christmas decorations, fireworks, etc.
09312	Urheilu-, retkeily- ja ulkoiluvälineet	Utrustning för idrott, camping och friluftsliv	Equipment for sport, camping and open-air recreation
0931201	Luistimet ja muut jääurheiluvälineet	Skridskor och andra isспортartiklar	Skates, other ice sport equipment
0931202	Murtomaasukset, siteet ja sauvat	Terrängskidor, stavar och bindningar	Cross-country skis, fasteners, poles
0931203	Lasketteluvälineet	Slalomutrustning	Downhill skis, other downhill skiing
0931204	Palloiluvälineet	Bollspelsutrustning	Ball game equipment
09312s1	Muut urheilu- ja kuntoiluvälineet	Utrustning för övriga idrottsgränar	Other sports equipment
0931207	Urheilutarvikkeet	Sportartiklar	Sports supplies
0931208	Kalastus- ja metsästysvälineet	Jakt- och fiskeredskap	Fishing and hunting gear
0931209	Kalastus- ja metsästystarvikkeet	Jakt- och fisketillbehör	Fishing and hunting supplies
0931210	Teltat, makuupussit, rinkat ym. retkeilyvälineet	Tält, sovsäckar, mesar o.d. campingutrustning	Tents, sleeping bags, backpacks, etc. hiking gear
0931211	Retkeilytarvikkeet	Campingtillbehör	Hiking supplies
0931212	Monot ja muut urheilukengät	Skidpjäxor och andra idrottsskor	Ski boots and other sports shoes
0931213	Urheiluvälineiden huolto ja korjaus	Reparation och service av sportartiklar	Repair and maintenance of sports equipment
0932	Kasvit, multa ja lannoitteet (KR)	Växter, mull och gödningsmedel (IV)	Gardens, plants and flowers (ND)
0932101	Leikkokukat ja hautavihot	Snittblommor och gravransar	Cut flowers and funeral wreaths
0932102	Huonekasvit ja niiden sipulit	Rumsväxter jämte lökar	Houseplants and houseplant bulbs
0932103	Kukkamulta ja huonekasvien lannoitteet	Blomstermylla, gödningsmedel för rumväxter	Houseplant soil and fertilisers
0932104	Puutarhakasvien taimet ja siemenet	Trädgårdsplantor, frön ock lökar	Garden plant seedlings, seeds and bulbs
0932105	Turve ja puutarhakasvien lannoitteet	Torv och gödningsmedel för trädgårdsväxter	Peat, garden plant fertilisers
0932106	Kukkaruukut, ruukunaluset ja amppelit	Blomkrukar, underlag, amplar, krukhällare	Flower pots, flower stalks, etc.
0932107	Tekokukat ja joulukuuset	Konstgjorda blommor, julgranar	Artificial flowers and Christmas trees
0933	Lemmikkieläimet (KR)	Husdjur (IV)	Pets and related products (ND)
0933101	Koirat, kissat ja muut lemmikkieläimet	Hundar och övriga sällskapsdjur	Dogs, cats and other pets
09331s1	Lemmikkieläinten ruoat	Mat för sällskapsdjur	Pet food
0933104	Lemmikkieläinten tarvikkeet ja lääkkeet	Tillbehör och mediciner för sällskapsdjur	Supplies and medicines for pets
094	Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut	Kultur- och fritidstjänster	Recreational and cultural services
0941	Urheilu- ja vapaa-ajan palvelut (P)	Tjänster i anslutning till fritid och sport (T)	Recreational and sporting services (S)
0941101	Urheilukilpailut ja ravit	Idrotts- och travtävlingar	Sports events, horse races
0941102	Tanssit, diskot, iltamat	Dans, disko, soaréer o.d.	Dances, discotheques, socials
0941103	Huvipuistot, sirkus, tivoli, puuhapaikat ym.	Nöjesparker, tivoli, cirkus, lekparker mm.	Circus, amusement parks, fairgrounds, etc.
0941104	Uimahalli-, hiihtohissi- ja pelivuoromaksut	Simhallar, skidliftar, spelturer mm.	Fees for indoor swimming pool, ski lift
0941105	Venepaikan vuokra	Hyra för båtplats	Rent of marina space
0941106	Muiden harrastusvälineiden vuokra	Hyra för övriga hobbyartiklar	Rents of other leisure-time equipment

09411s1	Harrastuksiin liittyvät kurssit ja leirit	Kurser och läger i anslutning till hobbyer	Courses and camps related to hobbies
09411s2	Liikunta-, tanssi- ja ratsastustunnit	Motion-, dans- och ridlektioner	Sports and other physical education lessons
09411s3	Muut harrastuksiin liittyvät tunnit	Övriga lektioner i anslutning till hobbyer	Other lessons related to hobbies
0942	Kulttuuripalvelut (P)	Kulturtjänster (T)	Cultural services (S)
09421	Elokuvat, teatterit, konsertit	Film, teater och konserter	Cinemas, theatres and concerts
0942101	Teatterit, oopperat ja konsertit	Teater, opera och konserter	Theatre, opera, concerts
0942102	Kausi- ja sarjaliput teatteriin ym.	Säsong- och seriebiljetter till teater o.d.	Theatre, etc. season and series tickets
0942103	Elokuvat ja elokuvakerhot	Filmer och filmklubbar	Cinema and film clubs
09422	Museot, eläinpuistot, messut ym.	Museer, zoologiska trädgårdar och liknande	Museums, zoological gardens and the like
0942201	Museot, taidenäyttelyt, eläinpuistot ym.	Museer, konstutställningar, djurparker o.d.	Museums, art exhibitions, zoos, etc.
0942202	Messut, maatalousnäyttelyt ym.	Mässor, lantbruksutställningar o.d.	Trade fairs, agricultural exhibitions, etc.
09423	TV-luvat, katselumaksut, videovuokrat ym.	Tv-licensavgifter, hyra av videokassetter o.d.	Television taxes and hire of equipment
0942301	Televisiolupa	Tv-licens	Television licence
0942302	Maksullisten tv-kanavien katselumaksut	Tittaravgifter för avgiftsbelagda TV-kanaler	Cable television fees, etc.
0942303	Videokasettien, videon, television ym. vuokra	Hyra för videokassetter, videobandspelare, TV-apparater o.d.	Video cassette, recorder, television, etc. rentals
09424	Muut kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut	Övriga kultur- och fritidstjänster	Other recreational and cultural services
0942401	Eläinlääkintäpalvelut ja muut lemmikkieläinpalvelut	Veterinärtjänster och andra tjänster som rör husdjur	Veterinary and other services for pets
0942402	Valokuvien kehitys, joulupukki, opas	Framkallning av foton, julgubbe, guide o.d.	Film development expenses, Santa Claus, guide, etc.
0943	Rahapelit (P)	Hasardspel (T)	Games of chance (S)
0943101	Veikkaus, lotto, V5, jokeri	Tipping, lotto, V5, joker	Football pools, lottery, joker
0943102	Arvat	Lotter	Lottery tickets
0943103	Bingo, toto	Bingo, toto	Bingo, totalisator
0943104	Ajanvietaautomaatit	Spelautomater	Game machines
095	Kirjat ja lehdet	Böcker och tidningar	Newspapers, books and stationery
0951	Kirjat (PKS)	Böcker (DV)	Books (SD)
09511s1	Oppikirjat, tietokirjat, tietokirjasarjat	Läroböcker, facktaböcker, faktabokserier	Textbooks and other non-fiction, encyclopaedias
0951103	Romaanit, novellit, runot	Romaner, noveller och dikter	Novels, short stories, poetry
0951104	Kaunokirjalliset sarjat	Skönlitterära serier	Series of fiction
0951105	Lasten ja nuorten kirjat	Barn- och ungdomsböcker	Children's and adolescents' books
0951106	Kirjat erittelemättä	Ospecificerade böcker	Books n.e.c.
0952	Sanoma- ja aikauslehdet (KR)	Tidningar och tidskrifter (IV)	Newspapers and periodicals (ND)
09521s1	Sanomalehdet	Tidningar	Newspapers
09521s2	Aikauslehdet	Tidskrifter	Periodicals
09521s3	Sarjakuvalehdet	Serietidningar	Comic books
0953	Muut painotuotteet (KR)	Diverse tryckalster (IV)	Miscellaneous printed matter (ND)
0953101	Julisteet ja painokuvat ym.	Affischer och tryckt bilder o.d.	Posters and prints, etc.
0953102	Posti- ja onnittelukortit, adressit	Post- och gratulationskort, kondoleansadresser	Post cards, cards for congratulations, etc.

0953103	Kalenterit, kartat ym. painotuotteet	Kalendrar, kartor o.d. tryckalster	Calendars, maps and other printed matter
0954	Kirjoitus- ja piirustustarvikkeet (KR)	Skriv- och ritmaterial (IV)	Stationery and drawing materials (ND)
0954101	Kynät, liidut, tussit ym.	Pennor, kritor, tuschpennor mm.	Pens, chalks, felt-tip pens, etc.
0954102	Kirjoituspaperit, kirjekuoret ym.	Skriv- och ritpapper, kuvert o.d.	Paper products and envelopes, etc.
0954103	Muut kirjoitus- ja piirustustarvikkeet	Övriga skriv- och rittillbehör	Other writing and drawing supplies
0954104	Klemmarit, nitojat, kansiot, muovitaskut	Gem, häftapparater, pärmar, plastfickor	Paper clips, staplers, folders, plastic folders
096	Valmismatkat	Paketresor	Package holidays
0961	Valmismatkat (P)	Paketresor (T)	Package holidays (S)
0961101	Valmismatkat Suomessa	Paketresor i Finland	Package tours in Finland
0961102	Päivämatkat teatteriin tai urheilukeskuksiin, kiertoajelut ym.	En dags teater- och sportresor, sightseeing o.d.	One-day theatre and sports trips, sight-seeing, etc.
09611s1	Valmismatkat ja risteilyt ulkomaille	Paketresor och kryssningar utomlands	Package tours and cruises abroad
10	Koulutus	Utbildning	Education
101	Koulutuspalvelut	Utbildningstjänster	Education services
1012	Perus- ja keskiasteen oppilaitokset (P)	Läroanstalter på grundskole- och mellannivå (T)	Primary and secondary educational institutes (S)
1012101	Perus- ja keskiasteen oppilaitokset	Läroanstalter på grundskole- och mellannivå	Primary and secondary educational institutes
1013	Yliopistot ja korkeakoulut (P)	Universitet och högskolor (T)	Universities and other institutions of higher education (S)
1013101	Yliopistot ja korkeakoulut	Universitet och högskolor	Universities and other institutions of higher education
1014	Muut koulutuspalvelut (P)	Övriga utbildningstjänster (T)	Other education services (S)
1014101	Täydennys-, työllisyys- ym. koulutus	Vidare-, sysselsättnings- o.d. utbildning	Further training, job training, etc.
1014102	Kansalais- ja työväenopistot	Medborgar- och arbetarinstitut	Adult education centres
1014103	Muu koulutus, tenttimaksut ym.	Övrig utbildning	Other education, examination fees, etc.
11	Hotellit, kahvilat ja ravintolat	Hotell, kaféer och restauranger	Restaurants and hotels
111	Ateriapalvelut	Catering	Catering services
1111	Ravintolat ja kahvilat (P)	Restauranger och kaféer (T)	Restaurants, cafés and the like (S)
1111101	Kokolihipihvit ja -kyljykset	Biffar och kotletter	Meat steaks and cutlets
1111102	Jauhelihipihvit ja -pyörykät	Biffar av malet kött och köttbullar	Ground beef patties, meat balls
1111103	Liha- ja makkarakeitot	Kött- och korvsoppor	Meat and sausage soups
1111104	Laatikot ja risotot lihasta ym.	Låda och risotto av kött och korv	Meat, etc. casseroles and risottos
1111105	Paistettu ja keitetty kala	Stekt eller kokt fisk	Fish, fried or boiled
1111106	Kalakeitto	Fiskoppa	Fish soup
1111107	Laatikot ja risotot kalasta ym.	Låda, risotto o.d. av fisk	Fish casserole, risotto, etc.
11111s1	Hernekeitto ja muut kasviskeitot	Ärtsoppa och övriga grönsaksoppor	Pea soup and other vegetable soups
1111110	Muut kasvisruoat	Övriga grönsaksrätter	Other vegetable preparations
1111111	Salaatit	Sallader	Salads

11111s2	Hampurilaiset, hampurilaisateriat, ranskalaiset	Hamburgare	Hamburgers, hamburger meals, French-fried potatoes
1111113	Pizzat	Pizzor	Pizzas
1111114	Lihapiirakat, hot dogit ym.	Köttpiroger, hot dogs o.d.	Meat pasties, hot dogs, etc.
1111117	Lounapaketti ja seisova pöytä	Lunchpaket och rätter från stående bord	Lunch, buffet-style meals
1111118	Ateria erittelemättä, juomarahat ym.	Ospecificerad mat på restaurang, dricks o.d.	Meal in restaurant unspecified, tips, service charges
11111s3	Jälkiruoat, jäätelöt ym.	Efterrätter, glass o.d.	Dessert, ice-cream, etc.
11111s4	Kahvi, tee, kaakao ml. kahvileivät	Kaffe, te, kakao och kaffebröd	Coffee, tea, cocoa and pastry
1111126	Maito ja piimä	Mjölk och surmjölk	Milk and sour milk
11111s5	Muut alkoholittomat juomat	Övriga alkoholfria drycker	Other non-alcoholic beverages
1111130	Olut	Öl	Beer
1111131	Muut alkoholijuomat	Övriga alkoholdrycker	Other alcoholic beverages
1112	Työpaikka-, opiskelija- ym. ruokalot (P)	Matsserveringar (T)	Canteens (S)
1112101	Ravintoetu työpaikka-ateriasta	Kostförmån av arbetsplatsmåltid	Food benefit, subsidised meals
1112102	Maksettu työpaikka-ateria	Betalade arbetsplatsmåltider	Paid subsidised meals
1112103	Juomat ja välipalat työpaikalla	Drycker och mellanmål på arbetsplats	Drinks and snacks at work
1112104	Maksulliset kouluateriat	Avgiftsbelagda skolmåltider	Paid school lunches
11121s1	Muut maksulliset ateriat ja välipalat	Övriga avgiftsbelagda måltider och mellanmål	Other paid meals and snacks
112	Majoituspalvelut	Inkvarteringstjänster	Accommodation services
1121	Majoituspalvelut (P)	Inkvarteringstjänster (T)	Accommodation services (S)
11211s1	Hotellimaksut, maatilamatkailu ym. Suomessa	Hotellavgifter, lantgårdsturism o.d. i Finland	Hotel expenses, farm, etc. holidays with full board in Finland
12	Muut tavarat ja palvelut	Diverse varor och tjänster	Miscellaneous goods and services
121	Puhtaus ja kauneudenhoito	Personlig vård	Personal care
1211	Kampaamot ja kauneushoitolat (P)	Frisersalonger och skönhetsalonger (T)	Hairdressing salons and personal grooming establishments (S)
1211101	Parturi	Barberare	Barber
1211102	Kampaamo	Damfrisering	Hairdresser
1211103	Kasvohoito, jalkahoito ym.	Ansiktsvård, fotvård o.d.	Face treatment, pedicure, etc.
1211104	Saunamaksut ym.	Bastuavgifter o.d.	Sauna fees, etc.
1212	Puhtauden- ja kauneudenhoidon välineet ja valmisteet	Redskap, artiklar och produkter för personlig vård	Appliances, articles and products for personal care
12121	Sähkölaitteet puhtauden- ja kauneudenhoitoon (KS)	Elektriska apparater för personlig vård (V)	Electrical appliances for personal care (D)
1212101	Hiustenkuivaajat, partakoneet ym.	Hårtorkar, rakapparater o.d.	Hair driers, shavers, etc. electrical beauty care accessories
12122	Muut tuotteet puhtauden- ja kauneudenhoitoon (KR)	Andra redskap, artiklar och produkter för personlig vård (IV)	Other appliances, articles and products for personal care (ND)
1212201	Kammat, hiusharjat, -soljet, taskupeilit	Kammar, hårborstar, hårband, fickspeglar	Combs, hair brushes, hair clips, etc.
1212202	Parranajotarvikkeet (ei sähkökäyttöiset)	Rakdon (ej eldrivna)	Shaving supplies (excl. electric ones)
1212203	Hammasharjat, henkilöväa'at ym.	Tandborstar, personvågar o.d.	Other equipment and supplies
1212204	Kylpy- ja hienosaippuat	Bad- och toalettval	Bath and toilet soap

1212205	Hiusten pesu- ja hoitoaineet, hiusvärit	Schampo, hårvårdsmedel, hårfärger	Shampoo, conditioner, hair dye
1212206	Hammastahnat ja suuvedet	Tandkrämer och munvatten	Tooth paste and mouthwash
1212207	Deodorantit	Deodoranter	Deodorant
1212208	Parranajovalmisteet	Produkter för rakning	Shaving products
1212209	Ihovoiteet, ihoravinteet	Hudkrämer	Body lotion, body nutrients
1212210	Huulipuna, huulirasvat	Läppstift, läppfett	Lipstick, lip balms
1212211	Hajuvedet, voideparfyymit	Parfymer, eau de cologne	Perfumes, eau de cologne
12122s1	Silmä- ja kynsikosmetiikka	Ögon- och nagelkosmetik	Eye and nail cosmetics
12122s2	Muut kauneudenhoitoaineet	Övriga toalett- och kosmetikartiklar	Other personal hygiene and beauty care
12122s3	Terveyssiteet ja tamponit	Sanitetsbindor och tamponger	Sanitary towels and tampons
1212219	Paperinenäliinat ja virkistyspyyhkeet	Pappersnäsdukar och fuktdukar	Paper handkerchiefs, fresh-up towels
1212220	WC-paperi	WC-papper	Toilet paper
12122s4	Vaipat, vaippaliinat, huvitutit ym.	Babyblöjor, nappar o.d.	Nappies and dummies, etc.
1212223	Muut vauvanhoitoaineet ja -tarvikkeet	Övriga babyvårdsartiklar	Other infant care articles
122	Henkilökohtaiset tavarat	Personliga tillhörigheter	Personal effects
1221	Korut ja kellot (KS)	Smycken och ur (V)	Jewellery, clocks and watches (D)
1221101	Ranne-, tasku- ja kaulakellot	Armbands- och fickur	Wrist and pocket watches
12211s1	Seinä-, kaappi- ja herätyskellot	Vägg- och golvrur, väckarklockor	Wall, grandfather and alarm clocks
1221104	Korut	Smycken	Jewellery
1221105	Kellojen ja korujen korjaus	Reparation av ur och smycken	Repair of watches, clocks and jewellery
1222	Muut henkilökohtaiset tavarat (PKS)	Övriga personliga tillhörigheter (DV)	Other personal effects (SD)
12221	Laukut ja lompakot ym.	Väskor, plånböcker o.d.	Travel goods and other carriers
1222101	Matkalaukut, salkut, olka- ja käsilaukut	Resväskor, portföljer, axel- och handväskor	Suitcases, briefcases, shoulder-bags and hand-bags
1222102	Kassit ja koulureput	Kassar och skolväskor	Shopping bags and school bags
1222103	Lompakot, kukkarot ja silmälasikotelot	Plånböcker, börsar och glasögonfodral	Wallets, purses and eyeglass cases
12222	Muut henkilökohtaiset esineet	Övriga personliga föremål	Other personal effects
12222s1	Lastenvaunut, turvaistuimet, vauvarinkat ym.	Barnvagnar, bilbarnstolar, bärselar, o.d.	Baby carriages, car seats, back and front carriers, etc.
1222203	Sateensuojat ja kävelykepit	Paraplyer och promenadkäppar	Umbrellas and walking sticks
1222204	Piiput, piippunpuhdistimet ym. tupakointivälineet	Pipor, piprensare o.d. rökdon	Pipes, pipe cleaning articles, etc.
12222s2	Aurinkolasit, lämpömittarit, hautatarvikkeet ym.	Solglasögon, termometrar, begravningsartiklar o.d.	Sunglasses, thermometers, grave articles, etc.
123	Sosiaalipalvelut	Socialtjänster	Social welfare services
1231	Sosiaalipalvelut (P)	Socialtjänster (T)	Social welfare services (S)
12311	Kodinhoito- ja ateriapalvelut ym.	Hemvårds- och måltidstjänster o.d.	Domestic aid, meal services, etc.
1231101	Kodinhoitaja	Hemvårdare	Housekeeper
1231102	Vanhusten ateria-, päivähoito- ym. palvelut	Måltider, dagvård o.d. tjänster för äldre	Meals, day care, etc. services for the aged
12312	Lasten päivähoitopalvelut	Dagvårdstjänster för barn	Day care services for children
12312s1	Päiväkodit	Daghem	Day care centres
1231203	Kunnallinen perhepäivähoito	Kommunal familjedagvård	Municipal family day care

1231204	Yksityinen perhepäivähoito	Privat familjedagvård	Private family day care
12312s2	Päiväkerhot, leikkikentät ym. hoitomuodot	Dagklubbar, lekplan o.d.	Play schools, playgrounds, etc.
124	Vakuutukset	Försäkringar	Insurance
1242	Irtaimistovakuutukset (P)	Lösöreförsäkringar (T)	Insurance connected with the dwelling (S)
12421s1	Irtaimistovakuutukset	Lösöreförsäkringar	Insurance for household movables
1243	Vapaaehtoiset tapaturma- ja sairausvakuutukset (P)	Frivilliga olycksfalls- och sjukförsäkringar (T)	Insurance connected with health (S)
12431s1	Henkilövakuutukset	Personförsäkringar	Life insurances
1244	Ajoneuvovakuutukset (P)	Trafikförsäkringar (T)	Insurance connected with transport (S)
1244101	Pakollinen liikennevakuutus	Obligatorisk trafikförsäkring	Compulsory third-party motor insurance
1244102	Muut mootoriajoneuvovakuutukset	Övriga motorfordonsförsäkringar	Other motor vehicle insurance
1244103	Mootoriajoneuvovakuutus erittelemättä	Ospecificerad motorfordonsförsäkring	Motor vehicle insurance n.e.c.
1244104	Matka- ja matkatavaravakuutus	Rese- och resegodsförsäkring	Travel and luggage insurance
1244105	Venevakuutus	Båtförsäkring	Boat insurance
125	Pankki- ym. taloudelliset palvelut	Bank- o.d. finansiella tjänster	Financial services n.e.c.
1251	Pankki- ym. taloudelliset palvelut (P)	Bank- o.d. finansiella tjänster (T)	Financial services n.e.c. (S)
1251101	Pankkipalvelumaksut ym.	Avgifter för banktjänster o.d.	Bank service charges, etc.
126	Muut palvelut	Övriga tjänster	Other services n.e.c.
1261	Muut palvelut (P)	Övriga tjänster (T)	Other services n.e.c. (S)
1261101	Asianajajien palkkiot, neuvontapalvelut	Advokatarvoden och rådgivningtjänster	Fees for legal services and consultation
1261102	Monistus, valokopiot ym.	Duplicering, fotokopior o.d.	Duplication, photocopying, etc.
12611s1	Henkilökortit, virkatodistukset, passit ym.	Identitets-, ämbetsbevis, pass o.d.	Fees for identification cards, passports, etc.
12611s2	Muut maksut ja palkkiot	Övriga avgifter och arvoden	Other charges and fees
127	Kulutus erittelemättä	Ospecificerad konsumtion	Consumption n.e.c.
1271	Kulutus erittelemättä	Ospecificerad konsumtion	Consumption n.e.c.
1271001	Kulutus Suomessa erittelemättä	Ospecificerad konsumtion i Finland	Consumption n.e.c. in Finland
1271002	Kulutus ulkomailla erittelemättä	Ospecificerad konsumtion utomlands	Consumption n.e.c. abroad
129	Kulutusmenojen ulkopuoliset erät	Poster utanför konsumtionsutgifter	Items outside consumption expenditure
1291	Veroluonteiset maksut (P)	Skatteliknande avgifter (T)	Tax-like charges (S)
1291101	Leimavero	Stämpelskatt	Stamp duty
1291102	Koiravero	Hundskatt	Dog tax
1291103	Mootoriajoneuvovero	Motorfordonsskatt	Motor vehicle tax
1291104	Autonkäyttömaksu	Bruksavgift för bil	Car utilisation fee
1291105	Metsästys- ja kalastuskortit ym.	Jakt- och fiskekort, vapenlicenser o.d.	Hunting and fishing cards, firearms licences, etc.
1292	Jäsenmaksut, sakot ja muut tulonsiirron luonteiset maksut (P)	Medlemsavgifter, böter o.d. (T)	Membership fees, fines and other transfer charges (S)
1292101	Liikennesakot	Trafikböter	Traffic violation fines
1292102	Muut kuin liikenteeseen liittyvät sakot	Böter för annat än trafikförseelser	Fines not related to transport

1292103	Yhdistysten ja seurojen jäsenmaksut	Medlemsavgifter till föreningar och sällskap	Membership fees of voluntary associations and societies
1292104	Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut	Medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer	Membership fees of labour market organisations
1292105	Kirkollisvero	Kyrkoskatt	Church tax
1292106	Kolehti, listakeräykset ym. avustukset	Kollekt, listinsamlingar och annat understöd	Church collections, other charitable contributions, etc.
1293	Muut kulutusmenojen ulkopuoliset erät (P)	Övriga poster utanför konsumtionsutgifter (T)	Other items outside consumption expenditure (S)
12931	Asunnonvälityspalkkiot ja rakennuslupamaksut	Bostadsförmedlingprovisioner och avgifter för byggnadstillstånd	Payments for estate agents and housing agents and building permits
1293101	Asunnonvälityspalkkiot	Bostadsförmedlingprovisioner	Payments for estate agents and housing agents
1293102	Rakennuslupamaksut	Avgifter för byggnadstillstånd	Payments for building permits
12932	Kulutusluottojen korot	Räntor på konsumtionskrediter	Interest payments on consumer loans
1293201	Opintolainojen korot	Räntor på studielån	Interest payments on student loans
1293202	Autolainojen korot	Räntor på billån	Interest payments on motorcar loans
12932s1	Muiden kulutuslainojen korot	Räntor på övriga konsumtionskrediter	Interest payments on other consumer loans

KS = kestotavarat
 PKS = puolikestävät tavarat
 KR = kertakäyttötavarat
 P = palvelut

V = varaktiga varor
 DV = halvvaraktiga varor
 IV = icke-varaktiga varor
 T = tjänster

D = durable goods
 SD = semi-durable goods
 ND = non-durable goods
 S = services

Liite 3.

Käytetyt rahanarvonmuutoskertoimet

Kuluttajahintaindeksi kuvaa Suomessa asuvien kotitalouksien Suomesta ostamien tavaroiden ja palvelusten hintakehitystä. Kulutustutkimuksessa käytetyt indeksit perustuvat kuluttajahintaindeksiin, josta on kulutustutkimuksen asunto- ja energiamenoillem sekä kaikille menoillem yhteensä laskettu omat erityiskertoimet.

Rahanarvon muutoskerroimilla aikaisempien tutkimusvuosien hintataso on muutettu vastaamaan vuoden 1998 hintatasoa.

	Kertoimet		
	1990	1994/96	1998
Menot yhteensä	1,215	1,040	1,000
Elintarvikkeet ja alkoholiittomat juomat	0,956	0,989	1,000
Alkoholijuomat ja tupakka	1,304	1,060	1,000
Vaatteet ja jalkineet	1,146	0,993	1,000
Asunto ja energia	1,362	1,084	1,000
Kodin kalusteet, koneet ym.	1,150	1,019	1,000
Terveys	1,401	1,054	1,000
Liikenne	1,366	1,055	1,000
Tietoliikenne	1,008	0,956	1,000
Kulttuuri ja vapaa-aika	1,194	1,033	1,000
Koulutus	1,434	1,126	1,000
Hotellit, ravintolat, kahvilat	1,210	1,072	1,000
Muut menot	1,152	1,005	1,000
Muut menot ja koulutus	1,154	1,007	1,000

	Kertoimet		
	1990	1994/1996	1998
Elintarvikkeet ja alkoholiittomat juomat	0,956	0,989	1,000
Leipä ja viljatuotteet	0,972	0,988	1,000
Liha	0,805	0,898	1,000
Kala	1,127	1,006	1,000
Maito, juusto ja munat	0,972	0,983	1,000
Rasvat ja öljyt	0,685	0,952	1,000
Hedelmät ja marjat	1,198	1,116	1,000
Kasvikset ml. perunat	0,982	1,024	1,000
Sokeri, hillo, hunaja, makeiset	0,969	1,005	1,000
Muut elintarvikkeet (pl.eritt.)	1,073	1,009	1,000
Erittelemättömät elintarvikkeet	1,000	1,000	1,000
Alkoholiittomat juomat	1,115	1,079	1,000

Lisätiedot ja erillisselvitykset

Tilastokeskuksen kulutustutkimus tarjoaa tietoa suomalaisten kulutuksesta. Tähän julkaisuun kootut tiedot edustavat pientä osaa kulutustutkimuksen tietovarannosta. Kulutustutkimuksen tiedostoissa on yksityiskohtaisten kulutustietojen lisäksi runsaasti erilaista taustatietoa kotitalouksista ja kotitalouksien jäsenistä. Tiedostot tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet erilaisten tutkimusten ja selvitysten tekoon.

Kulutustutkimuksesta on mahdollista saada valmista taulukkomateriaalia.

Teemme lisäksi toimeksiannosta tulosteita ja selvityksiä asiakkaan haluamassa muodossa. Yhteyttä voi ottaa suoraan kulutustutkimuksen tietopalveluun:

Airi Pajunen

puh. (09) 1734 3408

sähköposti airi.pajunen@tilastokeskus.fi

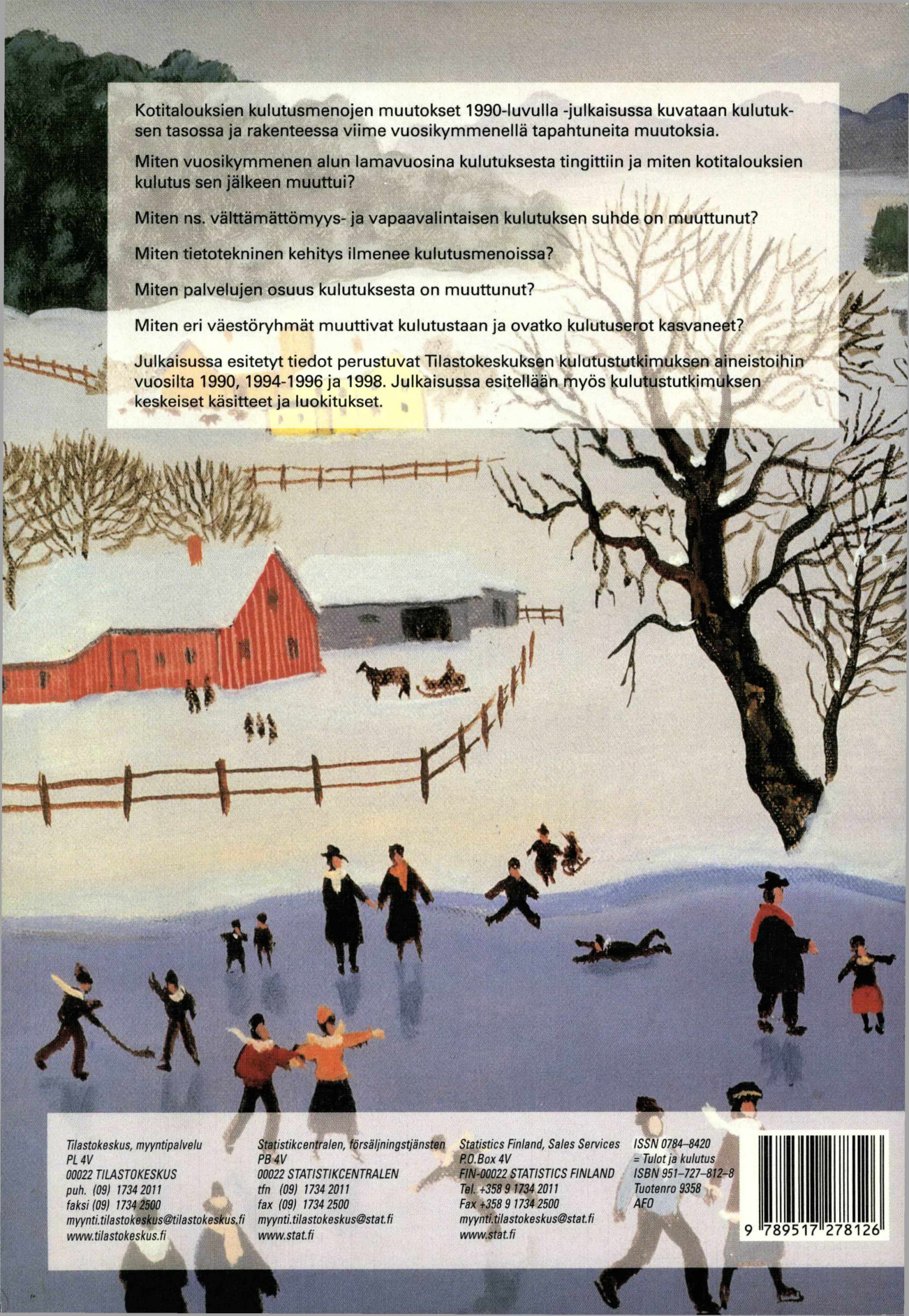
Anton Antonius

puh. (09) 1734 3415

sähköposti anton.antonius@tilastokeskus.fi

Kulutustutkimuksen sähköposti: kulutus.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

<http://www.tilastokeskus.fi/tk/el/kulutustutkimus/kulutus.html>

Kotitalouksien kulutusmenojen muutokset 1990-luvulla -julkaisussa kuvataan kulutuksen tasossa ja rakenteessa viime vuosikymmenellä tapahtuneita muutoksia.

Miten vuosikymmenen alun lamavuosina kulutuksesta tingittiin ja miten kotitalouksien kulutus sen jälkeen muuttui?

Miten ns. välttämättömyys- ja vapaavalintaisen kulutuksen suhde on muuttunut?

Miten tietotekninen kehitys ilmenee kulutusmenoissa?

Miten palvelujen osuus kulutuksesta on muuttunut?

Miten eri väestöryhmät muuttivat kulutustaan ja ovatko kulutuserot kasvaneet?

Julkaisussa esitetyt tiedot perustuvat Tilastokeskuksen kulutustutkimuksen aineistoihin vuosilta 1990, 1994-1996 ja 1998. Julkaisussa esitellään myös kulutustutkimuksen keskeiset käsitteet ja luokitukset.

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4V
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Statistikcentralen, försäljningstjänsten
PB 4V
00022 STATISTIKCENTRALEN
tfn (09) 1734 2011
fax (09) 1734 2500
myynti.tilastokeskus@stat.fi
www.stat.fi

Statistics Finland, Sales Services
P.O.Box 4V
FIN-00022 STATISTICS FINLAND
Tel. +358 9 1734 2011
Fax +358 9 1734 2500
myynti.tilastokeskus@stat.fi
www.stat.fi

ISSN 0784-8420
= Tulot ja kulutus
ISBN 951-727-812-8
Tuotenro 9358
AFO

9 789517 278126